

**İLKÖĞRETİM 4. VE 5. SINIFLARDA
TÜRKÇE ÖDEV UYGULAMALARININ
ÖĞRENCİLERİN OKUL BAŞARISINA ETKİSİNİN
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE
DEĞERLENDİRİLMESİ
(NİTEL BİR ARAŞTIRMA)**

Çiğdem YILMAZ

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Ersin KIVRAK

Eylül, 2013

Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

İLKÖĞRETİM 4. VE 5. SINIFLARDA TÜRKÇE ÖDEV
UYGULAMALARININ ÖĞRENCİLERİN OKUL BAŞARISINA ETKİSİNİN
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE
DEĞERLENDİRİLMESİ
(NİTEL BİR ARAŞTIRMA)

Hazırlayan

Çiğdem YILMAZ

Danışman

Prof. Dr. Ersin KIVRAK

AFYONKARAHİSAR 2013

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “İlköğretim 4. ve 5. Sınıflarda Türkçe Ödev Uygulamalarının Öğrencilerin Okul Başarısına Etkisinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Nitel Bir Araştırma)” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

06/09/2013

Çiğdem YILMAZ

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI

JÜRİ ÜYELERİ

Tez Danışmanı : Prof.Dr. Ersin KIVRAK

Jüri Üyeleri : Doç.Dr. Gürbüz OCAK

: Yrd.Doç.Dr.Bayram ÇETİNKAYA

İmza

İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi Çiğdem YILMAZ'ın "İlköğretim 4.ve 5. Sınıflarda Türkçe Ödev Uygulamalarının Öğrencilerin Okul Başarısına Etkisinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" başlıklı tezini değerlendirmek üzere 06.09.2013 günü saat 10:00'da Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Prof.Dr.Selçuk AKÇAY
MÜDÜR

ÖZET

İLKÖĞRETİM 4. VE 5. SINIFLARDA TÜRKÇE ÖDEV UYGULAMALARININ ÖĞRENCİLERİN OKUL BAŞARISINA ETKİSİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ (NİTEL BİR ARAŞTIRMA)

ÇİĞDEM YILMAZ

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

Eylül 2013

DANIŞMAN: Prof. Dr. ERSİN KIVRAK

Bu araştırma, İlköğretim 4. ve 5. Sınıflarda Türkçe Ödev Uygulamalarının Öğrencilerin Okul Başarısı ile ilgili olduğundan, ilköğretim 4. ve 5. sınıflarda ders veren sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersi ödevleri ile ilgili görüşleri incelenerek, ödevlerde karşılaştıkları sıkıntılar ve ödevlerin öğrenci başarısına etkisi belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Afyonkarahisar merkez ve ilçelerinde, ilköğretim 4 ve 5. sınıfları okutan 60 sınıf öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada imkânları farklı olan (çevre, ulaşım, okul imkânları vb.) sınıflarda, Türkçe Öğretim Programının ödev uygulamalarına ilişkin daha fazla bilgi elde edinilmeye çalışılmıştır. Görüşmelerde, uzman görüşleri alınmış ve araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış olarak hazırlanan “Öğretmen Görüşme Formu” kullanılmıştır. Araştırma sonunda ortaya çıkan veriler nitel araştırma yöntemlerine uygun şekilde analiz edilmiş ve değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda, 4. ve 5. sınıfları okutan sınıf öğretmenlerinin verdikleri ödevlerin öğrencilerin okul başarısını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin yaşına, seviyesine, ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik zevkle yapabileceği nitelikte olması öğrencilerin başarısına katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda da Türkçe dersinde verilen ödev uygulamalarının okul başarısını artırması ile ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda, öğrencilere ödev verirken nelere dikkat edilebileceği ve nasıl ödevlendirme yapılacağı ile ilgili önerilerde bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ödev, Türkçe dersi, Sınıf öğretmenleri.

ABSTRACT

THE EVALUATION OF TURKISH ASSIGNMENT APPLICATIONS AND ITS EFFECTS ON THE STUDENTS' SCHOOL SUCCESS ACCORDING TO THE TEACHERS' POINTS OF VIEW (A QUALITATIVE RESEARCH)

ÇİĞDEM YILMAZ

AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF PRIMARY EDUCATION

September 2013

Advisor: Prof. Dr. ERSİN KIVRAK

This research, because Turkish assignment applications are related to the school success in 4th and 5th grade primary school, by investigating the teachers who teach in the 4th and 5th grade students about Turkish class assignment, the students' distress concerning assignment and effects of assignments on the student success is tried to be determined.

Research has been realized in 2011-2012 education and training year, in Afyonkarahisar city center and towns with 60 classroom teachers who teach in the 4th and 5th grades. In this research more information concerning Turkish Education Program in the assignment application in different classes which have different opportunities (environment, transportation, school opportunities etc.), is tried to get. In negotiations, the experts' point of view has been taken and "Teacher Negotiation Form" prepared by the teacher as a semi-structured form has been used. The data appeared in the research have been and evaluated according to the research techniques.

At the end of research, the assignments given by 4th and 5th grade teachers have increased the students' school success. The assignments' being appropriate to the students' age, level, concern and needs, and its' being enjoyable for children has made contributions. The topics in which students have difficulty have been determined. At the same time the assignment application given in the Turkish classes, suggestions made about assignment applications' increasing the school success concerning what will be taken care and how to give assignments.

Key Words: Assingment, Turkish Class, Classroom Teacher

ÖNSÖZ

Öğrencilerin okulda ve okul dışında geçen süreleri oran olarak düşünüldüğünde okul dışında geçirilen vaktin önemi ortaya çıkar. Özellikle ilköğretimde okul dışındaki çalışmaların öğrenilenleri pekiştirme anlamında çok yararı bulunmaktadır. Bu uygulama ile öğrenciler ön bilgilerini diri tutmakla birlikte sonraki derslere de hazırlık yapmış olurlar. Bu nedenle öğrencilerin derse karşı hazırbulunuşluk düzeyleri iyi durumda olur.

Çalışma boyunca yardımlarını esirgemeyen, ortaya güzel bir çalışma çıkması için teşvik eden, pek çok olumlu yönlendirmesiyle beni destekleyen değerli hocam Prof. Dr. Ersin KIVRAK'a; bu süreçte bana yardımları bulunan değerli öğretmen arkadaşlarıma; maddi ve manevi desteğini her an yanımda hissettiğim sevgili eşim Mehmet YILMAZ'a teşekkürü borç bilirim

Çiğdem YILMAZ

06.09.2013

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TEZ JÜRİSİ VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI.....	iv
YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ.....	v
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ÇALIŞMALAR

1. TÜRKÇE DERSİ

1.1. İLKÖĞRETİM TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI.....	5
1.2. PROGRAMIN VİZYONU.....	5
1.3. PROGRAMIN TEMEL YAKLAŞIMI.....	6
1.4. TÜRKÇE ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖZELLİKLERİ.....	6
1.5. PROGRAMIN YAPISI.....	8
1.5.1. Genel Amaçlar.....	8
1.5.2. Temel Beceriler.....	9
1.5.3. Öğrenme Alanları.....	10
1.5.3.1. Dinleme.....	10
1.5.3.2. Konuşma.....	11
1.5.3.3. Okuma.....	11
1.5.3.4. Yazma.....	11
1.5.3.5. Görsel Okuma ve Görsel Sunu.....	11

2. YAPILANDIRMACI YAKLAŞIM

2.1. YAPILANDIRMACILIK NEDİR?.....	12
------------------------------------	----

2.2. YAPILANDIRMACI ÖĞRENME KURAMI.....	15
2.3. YAPILANDIRMACILIĞIN ÖĞRENME İLE İLGİLİ VARSAYIMLARI.	18
2.4. YAPILANDIRMACI YAKLAŞIMDA ÖĞRETMENİN ROLÜ.....	18
2.5. YAPILANDIRMACI YAKLAŞIMDA ÖĞRENEN.....	21
2.6. YAPILANDIRMACI ÖĞRENME - ÖĞRETME SÜRECİ.....	22
3. ÖDEV UYGULAMALARI	
3.1. ÖDEV NEDİR?.....	23
3.2. ÖDEV ÇEŞİTLERİ.....	25
3.3. ÖDEVLERİN ÖNEMİ.....	26
3.4. NASIL ÖDEV VERİLMELİ?	27
3.5. ÖDEV İÇİN NE KADAR ZAMAN AYRILMALI?	30
3.6. ÖDEV VE AKADEMİK BAŞARI.....	31
3.7. ÖDEVLERİN FAYDALARI.....	32
3.8. ÖDEVLERİN ZARARLARI.....	34
3.9. ÖDEVLERİN ÖĞRENCİ İÇİN OLUMLU YÖNLERİ	36
3.10. ÖDEVLERİN ÖĞRENCİ İÇİN OLUMSUZ YÖNLERİ.....	37
3.11. TÜRK MİLLİ EĞİTİM SİSTEMİNDE ÖDEV	39
4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	
4.1. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	43

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	48
2. ÇALIŞMA GRUBU.....	49
3. VERİ TOPLAMA ARACI.....	51
4. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZ EDİLMESİ.....	51
5. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK.....	53

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
BULGULAR VE YORUMLAR

1. ÖDEV TÜRLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ.....	56
2. ÖDEV VERME SIKLIĞINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ....	62
3. ÖDEVLERDE KARŞILAŞILAN ZORLUKLARLA İLGİLİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	65
4. ÖDEVLERİN AMACI TEMASI İÇİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ...70	
5. TÜRKÇE DERSİNDE ÖDEVLERİN ÖĞRENCİYE VE BAŞARIYA KATKISI TEMASINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ.....	74
6. ÖĞRENCİLERİN ZORLANDIKLARI KONULAR TEMASI İÇİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ.....	78
7. YAPILANDIRMACI EĞİTİM TEMASI İÇİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ.....	81
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	84
KAYNAKLAR.....	91
EKLER.....	95

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Geleneksel ve Yapılandırmacı Sınıfın Özellikleri.....	17
Tablo 2. Ev Ödevinin Olumlu ve Olumsuz Etkileri.....	38
Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özellikleri.....	50
Tablo 4. Gözlemciler Arası Uyum Değerleri.....	54
Tablo 5. Görüşme Formundaki Soruların Temalarla İlişkisi.....	56
Tablo 6. “Ödev Türleri” Temasıyla İlgili Yapılan Kodlamayla İlişkin Bilgiler.....	57
Tablo 7. “Ödev Verme Sıklığı” Temasıyla İlgili Yapılan Kodlamaya İlişkin Bilgiler.....	63
Tablo 8. “Ödevlerde Karşılaşılan Zorluklar” Temasıyla İlgili Kodlamaya İlişkin Bilgiler.....	65
Tablo 9. “Ödevlerin Amacı” Temasıyla İlgili Kodlamaya İlişkin Bilgiler.....	70
Tablo 10. “Ödevlerin Öğrenciye ve Başarıya Katkısı” Temasıyla İlgili Kodlamaya İlişkin Bilgiler.....	75
Tablo 11. “Öğrencilerin Zorlandıkları Konular” Temasıyla İlgili Kodlamaya İlişkin Bilgiler.....	78
Tablo 12. “Yapılandırmacı Eğitim” Temasıyla İlgili Kodlamaya İlişkin Bilgiler.....	81

GİRİŞ

Bu bölümde; problem durumu, problem cümlesi, araştırmanın amacı, önemi, sayılılar, sınırlılıklar ve tanımlar açıklanmaya çalışılmıştır.

PROBLEM DURUMU

İlköğretim Türkçe Programı öğrencilerin yeteneklerini, güdülerini, inançlarını, ilgi ve ihtiyaçlarını, zekâ alanlarını dikkate alan, onların farklı yeteneklerinin geliştirilmesine imkân tanıyan yapılandırmacı yaklaşımla hazırlanmıştır. Yapılandırmacı yaklaşımda öğrencinin bilgiyi kendisinin anlamlandırması, kendi hızında ilerlemesi önemli görülmektedir. Bu bağlamda öğrencilere sorumluluk bilincinin kazandırılması için ödevlerin fonksiyonu daha bir önem kazanmaktadır.

Ödev genel anlamda belli bir işleyişin, düzenin dışında ekstra yapılan işlerdir. Ödevler, öğrencilerin bilişsel gelişimine katkı sağlar, derslere daha iyi hazırlanmasına imkân verir, bireysel çalışma ve kendini kontrol etmeyi sağlar. Ödevlerle öğrenci bir ürün ortaya koyar ve bunun hazzını yaşar. Öğrenenlerin pekiştirilmesi ve kalıcılığın sağlanması için ödevlerin rolü önemlidir.

Öğrenciler ders işlenirken aldığı notları belleklerinde yapılandırarak bu bilgilere öznellik kazandırmış olurlar. Öznellik kazandırdıkları bilgileri uygun yer ve uygun vakitte kullanabilme yeteneklerini geliştirme bakımından ev ödevlerinin önemi büyüktür.

Ödev ile öğrenci farklı kaynaklara ulaşmayı öğrenir ve bu kaynakların nasıl kullanılması gerektiğine kendisi karar verir. Ödevler sınıfın, dersin, öğrencinin durumuna göre değişiklik gösterebilir. Ödevler öğrencinin durumuna göre; yaşına, seviyesine, öğrenme stiline, baskın zekâ alanına uygun olarak verilirse amaç hâsıl olmuş olur.

İlköğretimin eğitim sistemimizin temelinde yer alması, çocuklarda birçok beceri için kritik dönemin bu yaş devrelerinde olması ve bu devrelerde ödevlerle öğrencilerin derslere karşı ilgisinin artırılmasının, öğrenilenlerin pekiştirilmesinin öğretmen için ehemmiyet arz etmesi ödev konusunu daha bir önemli kılmaktadır.

Bu çalışmada, İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda Türkçe ödev uygulamalarının öğrencilerin okul başarısına etkisinin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Problem Cümlesi: İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda Türkçe ödev uygulamalarının öğrencilerin okul başarısına etkisinin öğretmen görüşleri nelerdir?

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın temel amacı, İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda Türkçe ödev uygulamalarının öğrencilerin okul başarısına etkisinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirmek, incelemek ve programa katkı sağlamaktır.

Bu amaç doğrultusunda Türkçe Dersi Öğretim Programıyla ilgili ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin aşağıdaki sorulara verdikleri cevaplar aranacaktır.

- Öğretmenlerin ödev stratejileri nelerdir?
- Öğretmenler ödev uygulamalarını öğrencilere yaptırırken göz önünde bulundurması gereken kriterler nelerdir?
- Ödev uygulamalarını verirken öğretmenlerin okuttukları sınıflara göre görüşleri arasında farklılık var mıdır?
- Öğretmenler ödev uygulamalarında ailenin etkisi var mıdır? Varsa ailenin etkisi nasıldır?
- Öğretmenler ödev uygulamalarını kontrol etmekte midir? Nasıl?
- Öğrenciler ödev uygulamalarına ne kadar zaman ayırmalıdır?

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Öğrencilerin bilgi almaları, çevreleriyle iletişim kurabilmeleri ve kendilerini farklı yönlerden geliştirmelerinde dilin işlevi büyüktür. Dil, öğrencilerin olaylara farklı pencerelerden bakmalarına, sosyalleşmesine ve gördüğü olayları sorgulayabilmesine olanak sağlamaktadır. Bu sebeple öğrencilerin dilin temel kazanımlarına, becerilerine sahip olmaları gerekmektedir. Dil öğrenme sürecinde dinleme, okuma, yazma, konuşma, görsel sunu ve görsel okuma gibi alanlar birbirini etkilemektedir. Bu öğrenme alanları Türkçe öğretiminde bir bütün olarak ele alınmak durumundadır. Bu nedenlerle ilköğretim 4. ve 5. sınıflarda okutulan

Türkçe dersindeki ödev uygulamalarının uygulanabilirliğinin ve eksikliklerinin tespit edilmesi araştırma için önemlidir. Bu bağlamda bu çalışmayla, programa bazı eleştiriler getirilerek, Türkçe Dersi programının değerlendirilmesi ile ilgili yapılacak araştırmalara da katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Ayrıca bu çalışmada, Türkçe derslerinin uygulanışına farklı bir bakış açısı geliştirmeye çalışılmıştır.

SAYILTILAR

Bu araştırmanın dayandığı sayılıtlar şöyledir:

1. Araştırmaya katılan örneklem, evreni temsil etmektedir.
2. Araştırmaya katılan ilköğretim 4-5. sınıf öğretmenleri; görüşme formlarını gönüllü, yansız ve gerçek görüşlerini yansıtacak şekilde cevaplandırmışlardır.
3. Araştırmada kullanılan görüşme formları araştırmanın amacını gerçekleştirebilecek niteliktedir.
4. İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda Türkçe ödev uygulamalarının öğrencilerin okul başarısına etkisini tespit etmek için kullanılan görüşme formu soruları güvenilir ve geçerli kabul edilmiştir.

SINIRLILIKLAR

Bu araştırma;

- Nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemiyle,
- 2011-2012 eğitim öğretim yılında, Afyonkarahisar ili merkez ve ilçelerine bağlı ilköğretim okullarındaki 4-5. sınıf öğretmenleriyle,
- Görüşme formundaki sorularla sınırlıdır.

TANIMLAR

Bu çalışmada geçen kavramlar aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır:

Türkçe Dersi: Türkçe dersi bilgi vermeden ziyade beceri kazandırma dersi olarak görülmelidir. Öğrencilere bu derste, okuma, okuduğunu anlama ve yorumlama, düzgün konuşma, kurallara uygun yazma gibi becerilerin kazandırılması amaç olarak görülür.

Öğretim Programı: Öğretim programı, belli bir öğretim basamağındaki çeşitli sınıf ve derslerde okutulacak konuları, bu konuların amaçlarını, derslerin sınıflara dağılımını, öğretim yöntem ve tekniklerini gösteren kılavuzdur (Büyükkaragöz ve Çivi, 1997: 199).

Yapılandırmacı Eğitim Yaklaşımı: Yapılandırmacı öğrenme var olanlarla yeni olan öğrenmeler arasında bağ kurma ve her yeni bilgiyi var olanlarla bütünleştirme sürecidir (Şaşan, 2002). Yapılandırmacılık tek bir öğrenme modeli değil, bireyi merkeze alan bilgi üretmeye dönük paylaşımcı ve etkileşimli eklektik bir modeldir (Yapıcı, 2007).

Ödev: Ödev, öğrencinin okuldaki öğrenmelerin ön hazırlığını yapmak veya öğrenmelerin devamını sağlamak için yaptığı çalışmalardır. Bu çalışmalar dersin içeriğine, konunun niteliğine, sınıf seviyesine göre çeşitlidir (Büyüktokatlı, 2009).

Nitel Araştırma: Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 39).

Düğüm (Node): Nitel veri analizinde temel süreç kodlamadır. Kodlama sırasında orijinal metin (ya da veri kaynağı) içinden bir parçayı seçip belirli bir kategori ya da tema içine koyarız. Bu kategori ya da temalara “node” denir (Saillard Kuş, 2009: 14).

Memo: Kısa notlardır. Araştırmacının, çalışma esnasında aklına gelen fikir, düşünce ve bakış açılarını kısa notlar olarak tutmasıdır (Baş ve Akturan., 2008: 147-148).

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

1. TÜRKÇE DERSİ

1.1. İLKÖĞRETİM TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Bilginin kendini geliştirerek hızla yayıldığı zamanımızda kişi ve toplumların geleceği, bu bilgiye ve bilgi yollarını kullanmaya bağlı olarak şekillenecektir. Bilginin kullanılma ve geliştirilme sürecinin tüm bireyler için benimsenmesi, bilginin hafızada tutulmasını değil, yeni bilgilerin üretilmesini de gerektirmektedir.

Günümüzde hızla gelişen bilim ve teknoloji, eğitimin her alanını etkilemekte ve özellikle eğitim yaklaşımlarında köklü değişimleri zorunlu kılmaktadır. Geleneksel eğitim yaklaşımlarının yetersiz kaldığı bilgi ve teknoloji çağında, çoklu zekâ ve yapılandırmacı eğitim yaklaşımları ön plana çıkmaktadır. Bu yaklaşımlarla eğitim sürecinde, öğretmen merkezli anlayışla öğrencinin davranışını değiştirmek yerine; öğrenci merkezli anlayışla öğrencinin zihinsel becerilerini geliştirmeye ve bilgiyi yapılandırmaya ağırlık verilmektedir (MEB, 2005).

Bu gelişim sürecinde öğrencilerin;

- **Anlama, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma ve değerlendirme,**
- **Bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihinde yapılandırma,**
- **Kendini ifade etme, iletişim kurma, arkadaşlarıyla iş birliği yapma, tartışma, problem çözme, ortak karar verme ve girişimcilik gibi çeşitli zihinsel ve temel becerileri kazanmaları** beklenmektedir. Bu becerilerin kazanılması ve geliştirilmesi, öğrencilerin dili doğru ve etkili kullanmalarına bağlıdır.

1.2. PROGRAMININ VİZYONU

Türkçe Öğretim Programı, öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunu becerilerini kazanmaları; bu becerileri kullanarak kendilerini bilişsel, sosyal ve duygusal

yönlerden geliştirmeleri; etkili iletişim kurmaları; Türkçe sevgisiyle, istek duyarak okuma-yazma alışkanlığı edinmeleri amacıyla hazırlanmıştır (MEB, 2005).

Geleceğin öğrencilerini yetiştirecek bu programla;

- *Türkçeyi doğru ve etkili kullanan,*
- *Kendini ifade eden, iletişim kuran, iş birliği yapan, girişimci ve sorun çözen,*
- *Bilimsel düşünen, anlayan, araştıran, inceleyen, eleştiren, sorgulayan, yorumlayan,*
- *Haklarını ve sorumluluklarını bilen, çevresiyle uyumlu, şartlandırmaya karşı duyarlı,*
- *Okumaktan ve öğrenmekten zevk alan,*
- *Bilgi teknolojilerini kullanan, üreten ve geleceğe yön veren bireylerden oluşan bir toplum hedeflenmektedir.*

1.3. PROGRAMIN TEMEL YAKLAşIMI

Türkçe (1-5) Öğretim Programı'nda yapılandırmacı yaklaşım merkeze alınmakla birlikte, çoklu zekâ ve öğrenci merkezli öğrenme gibi çeşitli eğitim yaklaşımlarından da yararlanılmıştır. Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrenme sürecinde ön bilgileri harekete geçirme, gelişim düzeyini dikkate alma, etkili iletişim kurma, anlam kurma, uygulama ve değerlendirme önemli kavramlardır. Öğrenci merkezli öğrenmeyi temel alan yapılandırmacı yaklaşım, öğrenme sürecinde öğrenci katılımına ve öğretmen rehberliğine ağırlık vermektedir.

1.4. TÜRKÇE ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖZELLİKLERİ

Bilimsel yöntem ve aşamalar izlenerek hazırlanan, çok sayıda akademisyen, uzman, müfettiş, yönetici, öğretmen, veli ve öğrencilerin görüşleri alınarak geliştirilen Türkçe Öğretim Programı'nın özellikleri şu şekilde sıralanmaktadır:

Türkçe Öğretim Programı'nda;

1. Bilgi ezberlemeye değil, bilgi üretmeye dayalı çağdaş eğitim yaklaşım ve modelleri temel alınmıştır. Bunlar; yapılandırmacı yaklaşım, çoklu

zekâ yaklaşımı, öğrenci merkezli öğrenme, bireysel farklılıklara duyarlı eğitim olarak sıralanabilir.

2. Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, problem çözme, araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, karar verme, metinler arası okuma, kişisel ve sosyal değerlere önem verme gibi temel becerilere yer verilmiştir.
3. Eğitim alanındaki son bilimsel gelişmeler ve yaklaşımlar çerçevesinde, öğrencinin zihinsel becerilerini geliştirmesine ve etkili kullanmasına önem verilmiştir. Bu amaçla, metinler arası düşünme, anlama, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, eleştirme, analiz-sentez yapma ve değerlendirme gibi zihinsel beceriler ön plana çıkarılmıştır.
4. Öğrenme alanları günümüz dil eğitim anlayışının ve dil becerilerinin gereği olarak; dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunu başlıkları altında ele alınmıştır. Programda **görsel okuma ve görsel sunu** ayrı bir öğrenme alanı olarak ele alınmıştır.
5. Dil bilgisi ayrı bir öğrenme alanı olarak ele alınmamış; diğer öğrenme alanları içinde verilmiştir.
6. Kazanımların belirlenmesinde; öğrencilerin yaş, düzey, dil ve zihin gelişimleri göz önünde bulundurulmuştur.
7. Yapılandırmacı yaklaşıma göre Türkçe öğretiminde, öğrenme-öğretme sürecinin aşamaları açıklanmış programdaki bütün kazanımların bu sürece dağılımı örnek olarak gösterilmiştir.
8. Tematik yaklaşımın bir gereği olarak öğrenme öğretme sürecinde ele alınacak zorunlu ve seçmeli temalar ayrıntılı olarak verilmiştir.
9. Öğrenme öğretme sürecinde yapılacak çalışmalarını göstermek amacıyla, her sınıf düzeyine uygun metin işleme ve etkinlik örnekleri verilmiştir. Bu süreçte dinleme, okuma, konuşma, yazma ve görsel okuma ve görsel sunu etkinlikleri ayrı ele alınmıştır.
10. Anlama becerilerinin geliştirilmesi amacıyla; sıralama, sınıflama, eleştirme, tahmin etme, ilişki kurma, özetleme, analiz-sentez yapma

ve değerlendirme gibi etkinlikler verilmiş; ayrıca metin içi, metin dışı ve metinler arası okuma yoluyla anlam kurmaya özen gösterilmiştir.

11. İlk okuma-yazma öğretimi, dinleme ve konuşma alanlarından kopuk, sadece okuma ve yazma becerilerini geliştirme süreci olarak düşünülmendiğinden, programda diğer alanlardan ayrı olarak ele alınmamıştır. Bu nedenle bütün öğrenme alanlarıyla iç içe, özellikle dinleme ve konuşma alanlarıyla da bütünleştirilerek verilmiştir.
12. İlk okuma-yazma öğretiminde “**Ses Temelli Cümle Yöntemi**” benimsenmiştir.
13. Yazı öğretiminde ise birinci sınıftan itibaren bitişik eğik yazıyla başlanması ve bütün yazı çalışmalarının bitişik eğik yazı harfleriyle yapılması gerekli görülmüştür.
14. Öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınarak her öğrenme alanı için ayrı ayrı belirlenen etkinliklerle öğrencilerin süreç içinde değerlendirilmesi planlanmıştır. Kişisel değerlendirme ölçekleri, öğrenci ürün dosyası, gözlem ölçekleri gibi çeşitli değerlendirme ölçekleri de verilmiştir.

Türkçe öğretim Programı, öğrenciyi merkeze almakta ve bütün etkinliklerde öğrencinin aktif rol almasını gerektirmektedir. Bu nedenle etkinlikler, öğrencinin iletişim kurma, yaratıcılık, iş birliği yapma, sorun çözme, girişimcilik gibi becerilerini geliştirecek şekilde yapılandırılmıştır. Öğrencilerin dil ve zihin becerilerini geliştirme amacıyla her öğrenme alanında ve sınıf düzeyinde etkinlik örnekleri verilmiştir.

1.5. PROGRAMIN YAPISI

Türkçe (1-5) Öğretim Programı'nın yapısı; genel amaçlar, temel beceriler, öğrenme alanları, kazanımlar, etkinlikler ve açıklamalardan oluşmaktadır.

1.5.1. Genel Amaçlar

Türkçe öğretiminin amacı, Türk Milli Eğitimin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak öğrencilerin;

1. Dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunu dil becerilerini geliştirmek,
2. Türkçeyi sevmelerini, doğru ve etkili kullanmalarını sağlamak,
3. Zihinsel gelişimlerine uygun olarak anlama, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma ve değerlendirme gibi zihinsel becerilerini geliştirmek,
4. Metinler arası düşünme becerilerini geliştirerek söz varlığını zenginleştirmek,
5. Bilimsel, yapıcı, eleştirel ve yaratıcı düşünme, kendini ifade etme, iletişim kurma, iş birliği yapma, problem çözme ve girişimcilik gibi temel becerilerini geliştirmek,
6. Bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihninde yapılandırma becerilerini geliştirmek,
7. Bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretme becerilerini geliştirmek,
8. Bilgi teknolojilerini kullanarak okuma, metinler arası anlam kurma ve öğrenme becerilerini geliştirmek,
9. Kitle iletişim araçlarıyla verilen mesajları sorgulama becerilerini geliştirmek,
10. Kişisel, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yönlerden gelişmelerini sağlamak,
11. Millî, manevî, ahlakî, tarihî, kültürel, sosyal, estetik ve sanatsal değerlere önem vermelerini sağlamak; milli duygu ve düşüncelerini güçlendirmek,
12. Yazılı ve sözlü ürünlerle Türk ve dünya kültürünü tanımalarını sağlamak,
13. Okuma ve yazma sevgisi ile alışkanlığını kazanmalarını sağlamaktır.

1.5.2. Temel Beceriler

Türkçe (1-5) Öğretim Programı içerdiği öğrenme alanları ve kazanımlarla öğrencilerde aşağıdaki temel becerilerin gelişmesini sağlayacaktır. Bu programla ulaşılmaması beklenen temel beceriler;

- *Türkçeyi doğru etkili ve güzel kullanma,*
- *Eleştirel düşünme,*
- *Yaratıcı düşünme,*
- *İletişim,*
- *Problem çözme,*
- *Araştırma,*
- *Bilgi teknolojilerini kullanma,*
- *Girişimcilik,*
- *Karar verme,*
- *Metinler arası okuma,*
- *Kişisel ve sosyal değerlere önem verme* olarak sıralanmaktadır.

1.5.3. Öğrenme Alanları

Türkçe Öğretim Programı; **dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunudan** oluşan beş öğrenme alanı üzerine yapılandırılmıştır. Bu öğrenme alanları program hazırlık sürecinde hem kendi içinde hem de diğer öğrenme alanlarıyla bir bütünlük içerisinde ele alınmış ve ilişkilendirilmiştir. Bu ilişkilendirmenin amacı dili öğrenme, etkili kullanma ve bilgileri yapılandırma sürecini kolaylaştırmaktır.

1.5.3.1. Dinleme

Dinleme seslerin ve konuşmaların zihinde anlamlandırıldığı karmaşık bir süreçtir. Bu süreç; işitme, dikkat yoğunlaştırma ve anlamlandırma aşamalarından oluşmaktadır. İşitme, dinleme sürecinin ilk aşamasıdır. Dinleme süreci ses ve sözel uyarıcıların işitilmesiyle başlamaktadır. İkinci aşamada uyarıcılara dikkat yoğunlaştırarak ilgi duyulan ve gerekli olanlar seçilmektedir. Seçilen bilgi ve düşünceler anlama, sıralama, sınıflama, ilişki kurma, düzenleme ve değerlendirme gibi çeşitli zihinsel işlemlerden geçirilmektedir. Ardından bunlar kişinin zihinsel yapısına göre anlamlandırılmaktadır. Anlamlandırmada önceki bilgilerle yeni bilgiler ilişkilendirilmekte, birleştirilmekte, sorgulanmakta ve yorumlanmaktadır.

1.5.3.2. Konuşma

Konuşma, dil aracılığıyla gözlemleri, düşünceleri, duyguları ve bilgileri anlatma işlemidir. Konuşma, evde, okulda ve sosyal ilişkilerde kullanılan temel bir beceridir. Bu beceriyle duygu ve düşünceler aktarılmakta, bilgi ve deneyimler paylaşılmaktadır.

1.5.3.3. Okuma

Okuma; zihin gelişimine en büyük katkıyı sağlayan öğrenme alanıdır. Okuma sürecinde yazılanlar zihinsel kavramlara çevrilmekte, anlamlandırılmakta ve beyinde yapılandırılmaktadır.

1.5.3.4. Yazma

Yazma, beyinde yapılandırılmış bilgilerin yazıya dökülmesi işlemidir. Bunun için öğrencilerin dinledikleriyle okuduklarını iyi anlamaları ve beyinde yapılandırmaları gerekmektedir. Yazma sürecine, beyinde yapılandırılmış bilgilerin gözden geçirilmesiyle başlanmaktadır. Yazının amacı, yöntemi, konusu ve sınırları belirlenerek yazılacak bilgiler seçilmektedir. Seçilen bilgiler çeşitli zihinsel işlemlerden geçirilerek yazılmaktadır. Bilgilerin doğru olarak yazılması, düşünme ve zihinsel becerilerin gelişimiyle de ilişkilidir.

1.5.3.5. Görsel Okuma ve Görsel Sunu

Türkçe Öğretim Programı'nda, görsel okuma ve görsel sunu ayrı bir öğrenme alanı olarak ilk kez ele alınmıştır. Bu öğrenme alanı **şekil, sembol, resim, grafik, tablo, beden dili, doğa ve sosyal olaylar** gibi görselleri okuma, anlama ve yorumlamayı kapsamaktadır. Ayrıca öğrencilerin duygu, düşünce ve bilgilerini görseller aracılığıyla başkalarına aktarması da bu alan içinde ele alınmıştır.

2. YAPILANDIRMACI YAKLAŞIM

2.1. YAPILANDIRMACILIK NEDİR?

Sürekli değişim içinde bulunan dünya, yenilikleri ve gelişmeyi kavrayan, bunun yanında kendi üzerine düşen görevlerin de farkında olan bireylere ihtiyaç duymaktadır. Bir toplumun çağdaş toplumlar düzeyine ulaşması için; bilgilerin, inançların ve duyguların bireylere doğrudan aktarılması yeterli değildir (Şaşan, 2002).

Yapılandırıcılık öğretmeyi konu alan değil, öğrenmeyi temele alan, bireyin nasıl öğrendiğini sorgulayan bir yaklaşımdır. Bu nedenle yapılandırıcılıkta öğretimden daha çok öğrenme üzerinde durulur. Bireylerin nasıl öğrendiği, bilgiyi nasıl yapılandırdıkları bilindiğinde, ona uygun bir öğrenme ortamının oluşturulabildiğini savunur (Şengül, 2006).

Yapılandırıcı yaklaşıma göre tüm öğrenmeler zihinde bir yapılandırma sonucu oluşmaktadır. Yapılandırıcı eğitim ortamlarında bireylerin çevreleriyle daha fazla etkileşimde bulunmalarına olanak sağlayan işbirliğine dayalı öğrenme ve probleme dayalı öğrenme gibi öğrenenleri aktif kılan öğrenme yaklaşımlarından yararlanılır. Böylece öğrenenlerin problem çözme yetenekleri ve yaratıcılıklarının gelişmesi beklenir (Şaşan, 2002).

Yapılandırıcı öğrenmede önceden edinilmiş bilgilerin üzerine yeni bilgiler inşa edilir. Bu şekilde eski ve yeni bilgi arasında bağ kurulabildiği gibi yeni bilgi de var olan tüm bilgilerle birleştirilebilir. (Şaşan, 2002). Ancak bu durum, sadece bilgilerin üst üste birikmesi olarak düşünülmemelidir. Kişi bilgiyi gerçekten kendine uygun yapılandırmışsa, o bilgi ile ilgili yorum yapabilecek ve bilgiyi kendisi temellendirebilecektir. Yapılandırıcılık, bilgiyi üst üste biriktirmeyi ve sadece ezberlenmeyi değil, bilgi ile ilgili detaylı düşünebilmeyi ve analiz edebilmeyi de gerektirir.

Yapılandırıcı öğrenmede asıl olan kişinin bir bilgiyi aynen olduğu gibi alması değil, kendi bilişsel durumuna göre yapılandırabilmesidir. Kişinin geçmiş yaşantıları ve tecrübeleri bilgiyi bizzat kendisinin yapılandırmasına olanak sağlar.

Yapılandırmacılıkta amaç, bireyin öğrenmelerinin kalıcılığını sağlamak ve kişide bilişsel becerileri üst seviyelere çıkartmaktır.

Yapılandırmacı öğrenmeleri merkeze alan öğrenme-öğretme durumları geleneksel öğrenmelere göre birtakım farklılıklar içerir. Bu farklılıklar öğretim programlarına da yansır.

Bu süreçte öğretmen daha çok öğrenme ortamını düzenleme ve danışmanlık rollerini üstlenir. Bu yaklaşımda asıl olan, öğrenenin öğrenme sürecinde aktif olması ve öğrendiklerini var olan bilgileri ile yapılandırıp anlamlandırmasıdır (Şaşan, 2002).

Bireyler yaşamlarını devam ettirebilmek ve anlamlı kılabilmek için, yaşamlarının her anında, çeşitli öğrenme durumlarıyla karşı karşıya kalmaktadırlar. Öğrenmenin gerçekleşmesi ve kalıcılığının sağlanması ise bireyin öğrenme sürecine etkin ve etkili bir biçimde katılımı ve çevresiyle etkileşimi sonucunda mümkün olmaktadır. Bu etkileşim sonucunda birey, toplumsal doku içinde yeni bilgi ve deneyimler edinirken, aynı zamanda kendisi de o toplumsal dokuya yenilikler katmaktadır. Bireylerin öğrenme ihtiyaçlarının karşılanması için öğrenme sürecinin planlı bir etkinlik haline getirilmesi, yani okulların oluşturulması, zamanla toplumsal bir ihtiyaca dönüşmüştür. Fer ve Cırık'a (2007) göre günümüz toplumlarının okullardan beklentisi ise öğrencilerin, bilgi kaynaklarına ulaşabilen, bilgiyi yorumlayabilen, kullanabilen, bilgiyi günün koşullarına göre düzenleyebilen, yaşamın her anında öğrenen bireyler olarak yetiştirilmesidir.

Çağdaş anlayış, öğretmeni; öğrencilerin yeteneklerini, becerilerini, hatta gizil güçlerini üst düzeyde kullanarak öğrenmeye yönlendirme sorumluluğu ile karşı karşıya bırakmıştır. Yapılandırmacı anlayışın benimsendiği öğrenme ortamlarında öğrenciler, kendilerine sunulan bilgiyi pasif olarak almaz; aksine bilgiyi sorgular ve yeniden yapılandırır. Edindikleri bilgi ile gerçek yaşam arasında ilişki kurarak, karşılaştıkları problemlere akılcı çözümler üretirler. Yapılandırmacı öğrenme ortamında, öğrenci özneliği ve girişimciliği desteklenir (Fer ve Cırık, 2007).

Geleneksel öğrenme ortamlarında dersler, ders kitabının yönlendirmesi doğrultusunda yapılmakta, öğrencilerin araştırma yapmaları ve farklı kaynaklara

erişimleri dikkate alınmamaktadır. Yapılandırmacı öğrenme ortamlarında ise dersler etkileşimli olmakta ve öğrencilerin katılımını destekleyen farklı kaynaklar kullanılmaktadır.

Öğrencilerin neler öğrendiğini değerlendirmek, uygulanmakta olan öğretim programının etkililiğini ve verimliliğini belirlemek açısından önemlidir. Geleneksel anlayışta öğrencilerin ne öğrendiğinden çok, ne öğretildiği ölçülerek değerlendirilmektedir. Yapılandırmacılığın benimsendiği değerlendirme yaklaşımında ise öğrencilerin öğrenmeleri, öğrenme süreci bağlamında değerlendirilmektedir. Öğrencilerin süreç sonunda hangi ürünleri ortaya koydukları değil, süreç içinde neler kazandıkları, neyi, nasıl öğrendikleri dikkate alınmaktadır. Sürece dayalı değerlendirme yaklaşımının benimsenmesi, öğrencilerin öğrenmeleri hakkında özdenetime sahip olmalarını ve öğrendiklerini sorgulamalarını desteklemektedir. Ayrıca, öğrencilerin sadece yapılacak olan sınavda başarılı olmaları değil, bir bütün olarak gelişimleri önemli görülmektedir (Fer ve Cırık, 2007).

Yapılandırmacı öğrenme kuramının temel iddialarını şu şekilde özetlemek mümkündür (Ev, 2010: 22):

- 1) Bilgi bireyden bağımsız değildir, nesnel bir şekilde bulunmaz, dolayısıyla bir başkasına aktarılamaz, bu nedenle de bilginin öznelliği esastır.
- 2) Herkes için geçerli olabilecek tek bir doğru bulunmadığından birey sayısınca doğrudan söz etmek mümkündür, kısacası bu konuda görecelilik esastır.
- 3) Öğrenmenin gerçekleşmesi bilgiyle etkileşime girmeyi ve bireysel bir çabayı gerektirir.
- 4) Öğrenmede önemli olan, öğrenenin geçmiş tecrübelerini dikkate alarak onlarla bağlantı kurulmasını başarmaktır.

Kısacası bir öğretim stratejisi olarak ele alındığında yapılandırmacılık;

- Öğretmeyi değil öğrenmeyi önemser.
- Öğrencinin özerkliğini ve başkalarının yardımı olmadan karar verebilme yeteneğini benimser.

- Öğrenciyi iradeli ve amaçlı bireyler olarak görür.
- Öğrenmeyi bir süreç olarak düşünür.
- Öğrenciyi sorgulamaya teşvik eder.
- Öğrenmede tecrübenin kritik rolünü kabullenir.
- Öğrencinin doğal merak etme güdüsünü besler.
- Öğrencinin zihinsel modelini dikkate alır.
- Öğrenmeyi değerlendirirken performans ve anlamaya önem verir.
- Kendini bilişsel kuramın prensiplerine dayandırır.
- Tahmin et, yap ve analiz et gibi bilişsel terminolojiyi yoğun olarak kullanır.
- Öğrencinin nasıl öğrendiğini düşünür.
- Öğrencinin diğer öğrenciler ve öğretmen ile diyalog kurmasını teşvik eder.
- İşbirliğine dayalı öğrenmeyi destekler.
- Öğrencilerin reel durumlarla karşılaşmasını sağlar.
- Öğrenmenin olduğu bağlamı önemser.
- Öğrencilerin inanç ve tutumlarını düşünür.
- Öğrencilerin, gerçek tecrübelerinden yeni bilgi ve anlayışlar oluşturmalarına fırsat tanır (Kabaca, 2002).

2.2. YAPILANDIRMACI ÖĞRENME KURAMI

Yapılandırmacı anlayışa göre öğrenmenin ne olduğu açıklanmadığı sürece, yapılandırmacı anlayıştan öğrenme ortamında yararlanılması güç olacaktır. Yapılandırmacı öğrenme “yeni bilginin aktif olarak keşfedilme süreci ve yeni bilgi ile eski bilgi ve deneyim arasında ilişki kurarak anlamı yapılandırma süreci” olarak açıklanabilir (Fer ve Cırık, 2007: 27-28).

Pek çok gelişmiş ülkede davranışçı yaklaşımın olumsuz yönlerini gidermek için uygulanan bu yaklaşım, bilgiyi araştıran, nerede ve nasıl kullanacağını bilen, kendi öğrenme biçimini tanıyan, etkili kullanan, yeni bilgiler üreten ve kendini sürekli geliştiren bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Eğitim anlayışı ve uygulamaları davranışçı yaklaşıma tamamen zıttır. Onun “kara kutu” dediği zihin ve zihinsel

yapıyı aydınlatmaya çalışır. Bireyin öğrenme ve zihinsel becerilerini geliştirmeye, etkinleştirmeye, bilgiyi zihinde aktif yapılandırmaya önem verir. Bireye zihnini geliştirme, öğrenme biçimini tanıma, öğrenme sürecinde yaptığı işlemler ve sonuçları hakkında düşünme fırsatları sunar. Kısaca öğrenciyi ve öğrencinin zihnini merkeze alır, öğretimden çok öğrenme üzerinde durur (Güneş, 2010: 5).

Yapılandırmacı yaklaşıma göre, öğrenme anne karnında başlar, çocuk okula gelinceye kadar bir dizi bilgi ve beceriyi öğrenir. Öğrencinin zihni boş bir kara kutu ya da doldurulacak bir kova değildir. Bu nedenle öğrencinin okul öncesinde öğrendikleri yani, ön bilgileri dikkate alınır. Çünkü yeni bilgiler ön bilgilere ve zihinsel yapıya dayalı anlamlandırılır. Öğrenciler okula kendi bilgi birikimleri ve zihinsel yapılarıyla gelirler. Öğrencilerin zihinsel yapıları gelişmiş veya yetersiz olabilir. Önemli olan, öğrenme sürecinde öğrencinin yeni bilgilerle ön bilgileri arasında bağ kurarak zihinsel yapısını geliştirmesidir. Bunun için düşünme, anlama, sorgulama, sorun çözme, değerlendirme gibi etkinlikler yapılır. Bunlar yeni bilgileri zihinde aktif biçimde yapılandırmaya, ön bilgileri zenginleştirmeye ve zihinsel yapıyı geliştirmeye yardım eder. Bu süreçte tartışma, görüşleri paylaşma, işbirlikli öğrenme, grup çalışması gibi etkinliklere de ağırlık verilmelidir (Güneş, 2010: 6).

Ülkemizde, 2004 yılından sonra geleneksel eğitim yaklaşımları terk edilerek yeni ilköğretim programları hazırlanmıştır. Yeni ilköğretim programlarında yapılandırmacı yaklaşım merkeze alınarak çoklu zekâ, öğrenci merkezli öğrenme, beyin temelli öğrenme, bireysel farklılıklara duyarlılık, sarmal ve tematik yaklaşım, beceri yaklaşımı gibi çeşitli yaklaşım ve modellerden yararlanılmıştır. Öğrencilerde geliştirilecek temel beceriler olarak Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, problem çözme, araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, karar verme, kişisel ve sosyal değerlere önem verme gibi beceriler sıralanmıştır (MEB, 2005).

Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrenme, bireyin var olan bilgileriyle yeni bilgilerini sürekli olarak karşılaştırması, yenilemesi, değiştirmesi ve var olan bilgilerine yeni bilgiler eklemesiyle gerçekleşen bir süreçtir. Bu süreç bireyin bilgiyi olduğu gibi kabul edip tüketmesi yerine, bilgiyi sorgulamasını, yorumlamasını ve yapılandırmasını gerektirmektedir. Bu da bilginin

yapılandırılması sürecinde bireyin etkin rolüne vurgu yapmaktadır. Yapılandırmacı yaklaşımın uygulandığı eğitim ortamları ve öğretmen rolleri geleneksel öğretim yaklaşımından oldukça farklıdır. Yapılandırmacı eğitim ortamlarında öğretmen ve öğrenciler etkin rollere sahiptir. Bu süreçte öğrenciler bilgiyi zihinlerinde yapılandırmaya çalışırken, öğretmen daha çok rehberlik rolünü üstlenmektedir (Yaşar, 2010: 15-19).

Tablo1:Geleneksel ve Yapılandırmacı Sınıfı Birbirinden ayıran Özellikler (Kaya, (2007: 555):

Geleneksel Sınıf	Yapılandırmacı Sınıf
Temel becerilerin vurgulandığı bir bütünün parçası olarak program başlar.	Program giderek genişleyen bir bütünün parçası olarak başlar ve temel kavramlara vurgu yapar.
Programın sıkı sıkıya takibi önemlidir.	Öğrencilerin soruları ve ilgileri dikkate alınır.
Temel materyaller ders kitabı ve yardımcı kitaplardır.	Yönlendirilmiş materyaller ve birincil kaynaklar kullanılır.
Öğrenme tekrar üzerine temellenir.	Öğrenme, öğrencilerin var olan yapıları üzerinde karşılıklı etkileşim sonucu inşa edilir.
Öğretmen alıcı durumunda olan öğrencilere bilgi aktaran kimsedir.	Öğretmen öğrencilerin kendi yapılarının oluşumuna yardım eden kimsedir.
Öğretmen gücünü otoriteden alan yöneticidir.	Öğretmen öğrencileri ile etkileşime giren, görüşmeci kişidir.
Değerlendirme doğru yanıtları isteyen testlerle gerçekleştirilir.	Değerlendirme, öğrencilerin gözlem ve bilgilerini içeren çalışmalar ve testleri içerir. Süreç değerlendirme ürün değerlendirme kadar önemlidir.
Bilgi durağan olarak görülür.	Bilgi dinamik olarak görülür.
Öğrenciler öncelikle bireysel olarak çalışırlar.	Öğrenciler öncelikle grup halinde çalışırlar.

2.3. YAPILANDIRMACILIĞIN ÖĞRENME İLE İLGİLİ VARSAYIMLARI

- Öğrenme ya tamamen ya da sosyal bir ortamda gerçekleşen bireysel bir süreçtir.
- Öğrenme doğrusal ya da hiyerarşik bir süreç değildir.
- Bilginin yapılandırılmasında önbilgi, inançlar, önyargılar ve dünya görüşü etkili olmaktan öte, belirleyicidir.
- Sosyal boyutu ile öğrenme, bir uzlaşma sürecidir.
- Bağlam önemlidir. Öğrenme mutlaka bir bağlam içinde oluşur.
- Öğrenmede güncellik ve yaşamla ilgili olma önemlidir.
- Öğrenmede çok boyutlu ve dinamik etkileşim önemlidir.
- Bilgi geçici, gelişimsel, sosyal ve kültürelidir.
- Öğrenme, durumlu bir etkinliktir.
- Öğrenme, mental biliş haritasının rafine edilmesi ve yapılandırılmasıdır (Şimşek, 2004).

2.4. YAPILANDIRMACI YAKLAŞIMDA ÖĞRETMENİN ROLÜ

Geleneksel anlayışla yapılan eğitimde öğretmenler öğrencilere bilgiyi sunan birincil kaynaklardır. Öğrenciler de öğretmenler tarafından kendilerine verilen bilginin doğruluğunu denemeden olduğu gibi alıp kabul ederler. Bu durum öğrencilerde yapıcı, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesine fırsat vermemektedir.

Yapılandırmacı anlayışta eğitim vermek oldukça zorlu bir süreçtir. Bu nedenle öğretmenlerin bu konuda bilgi birikimine sahip olmaları ve bu konuda istekli olmaları çok önemli bir faktördür. Günümüz eğitim sistemine baktığımızda geleneksel anlayışta sürdürülen eğitimde öğretmenin görevleri sınıfta dersi anlatmak, sınıfta disiplini sağlamak olarak görülmektedir. Oysaki hızlı bir gelişim içinde olan eğitim sistemimizde öğretmenlerin yapılandırmacılık hakkında bilgilendirilmesi ve sınıflarında bu rollere göre eğitim vermesi için MEB'na önemli görevler düşmektedir. Öğretmenler hizmet içi eğitim faaliyetleriyle yapılandırmacılık kuramı hakkında bilgilendirilerek sınıflarında bu kuramı uygulamaları sağlanmalıdır (Şengül, 2006).

Yapılandırmacı anlayışta öğretmen sınıfta otorite gibi değil sınıf içinde gözlemci statüsündedir. Öğretmen, öğrencilere hangi olayı nasıl düşünmesi gerektiğini söylemez, öğrencilerin kendi zihinlerinde bir düşünme durumu oluşturmasını sağlar. Öğretmen, öğrencilere gerçek hayatla ilgili düşündürücü birtakım problemler sorarak onların sorunlarla ilgili düşünmesini ve problem çözmesini sağlayacak ortamlar oluşturur. Bu açıklamalar dayalı olarak yapılandırmacı öğretmen rolleri şöyle sıralanabilir (Özden, 2011: 72-73):

- Öğrencileri özerk ve girişken olmaya teşvik yüreklandırmek.
- Öğrenci görüşlerinin dersi yönlendirmesine, öğretim yöntemlerini etkilemesine ve dersin içeriğini değiştirmesine izin vermek.
- Öğrencinin kendi bakış açısını oluşturmasına izin vermek.
- Açık uçlu sorularla öğrencileri sorgulamaya zorlamak ve soru sormalarının yolunu açmak.
- Öğrenciye kendi düşüncelerini geliştirmeleri için fırsat vermek.
- Öğrenciye kendi görüşleri içerisindeki tutarsızlıkları ortaya çıkarabileceği deneyimler sunmak.
- Soruları cevaplamaları için öğrencilere daha uzun süre tanımak.
- Öğrendiklerini aktarmaları, doğada benzerlikler kurmaları için öğrencilere fırsatlar vermek.
- Öğrencilerin merakını diri tutmak.
- Alternatif görüşler sunarak öğrencilerin geniş bir bakış açısı kazanmalarına yardımcı olmak ve farklılıktaki güzellikleri yakalamalarını sağlamak.
- Öğrendiklerini kendince anlamlandırma sürecinde öğrenciye rehberlik etmek.
- Öğrencinin düşünmeyi düşünmesi ve nasıl öğrendiği üzerine kafa yormasını sağlamak.
- Olayları yorumlarken basite indirgemek yerine, gerçek dünyanın karmaşıklığını göz önünde bulundurmamak.
- Öğrenmeyi kitap satırları arasında değil, gerçek hayatın içinden örneklerle yapmak.

- Hataları öğrencinin anlaması üzerine dönüt sağlamak için bir fırsat olarak kullanmak.

Yapılan birçok araştırmada yapılandırmacı kuramı uygulayacak öğretmenlerin rolleri belirlenmiştir. Bu araştırmalardan Akpınar ve Ergin (2005)' in yaptıkları çalışmada yapılandırmacı öğretmenin rollerini şöyle belirlemişlerdir:

Yapılandırmacı kuramı benimseyen bir öğretmen:

- Öğrencilerin gelişim özelliklerini ve bireysel farklılıklarını dikkate alır ve onları çalışma yapmaya teşvik eder.
- Etkileşimli öğretim materyallerini ve ilk elden kaynakları kullanır. Öğrencilerinin ilk elden bilgi edinmelerine yardımcı olur.
- Öğrenme-öğretme sürecinde sade, anlaşılır ve akıcı bir dil kullanır.
- Sınıflandırma, analiz, tahmin gibi bilişsel terminolojiyi kullanır. Bu kavramları öğrencilerin kullanmasına fırsatlar verir.
- Öğrencilere hazır bilgi vermez.
- Öğrencilerin hem kendileri ile hem de diğer öğrenciler ile diyalog içinde olmalarını destekler, teşvik eder.
- Öğrencilerin düşüncelerini sorgulayarak, açık uçlu sorularla araştırma yapmalarına ve birbirlerine sorular sormalarını teşvik eder.
- Soruyu sorduktan sonra belli bir bekleme zamanı verir.
- Öğrencilerini süreç içerisinde ve çoklu değerlendirme yöntemlerini kullanarak değerlendirir.
- Ders planına sık sıkıya bağlı değildir.
- Yıllık planını takım çalışması şeklinde yapar ve öğretim süreci boyunca takım çalışmasını sürdürür.

Öğretmenler, geleneksel öğretim yöntem ve tekniklerini süreç içerisinde daha az kullanmaya özen göstermeli ve bunların yerine öğrencilerin bilgiye ulaşma yollarını öğrenecekleri öğretim ortamlarını hazırlamalı, ders planında katı bir tutum sergilenmemelidir. Öğrenci görüş ve isteklerine de yer verilmeli, sınıf ortamlarındaki geleneksel oturma düzeninden vazgeçilmeli, öğrencilerin birbirleriyle iletişimde bulunacakları ve çeşitli etkinlikleri yapacakları ortamlar hazırlanmalı, ders içerisinde öğrencilerin daha önceden anlamını bilmedikleri

kelimeleri kullanmadan kaçınmalı, öğrencilere daha fazla konuşma ve soru sorma hakkı vermeli, ölçme ve değerlendirmeyi öğrencileri birbirleriyle karşılaştırmak için değil, her öğrencinin kendisinin eksik ve olumlu yanları görmesi ve kendi gelişiminin farkına varması için yapmalı ve değerlendirmede öğrenciye de söz hakkı vermeli, alan ve alan dışı öğretmenleri ile sürekli diyalog halinde olmalı ve öğretimdeki çeşitli problemleri meslektaşları ile tartışmalı, çözüm öneriler geliştirmeli, çağın getirdiği her türlü teknolojik aracı kullanmayı öğrenmeli, sınıf içersinde bunlardan yararlanmalı ve öğrencilerin bunları kullanmalarına yardımcı olmalıdır (Akpınar ve Ergin, 2005).

2.5. YAPILANDIRMACI YAKLAŞIMDA ÖĞRENEN

Öğrenci, öğrenme sürecinde etkili olabilmek için eleştirel ve yapıcı sorular sorar, diğer öğrencilerle ve öğretmeniyle etkileşim ve iletişim içinde bulunur. Yapılandırmacılık sürecinde öğrenci öğrenmeyi kendisine sunulan şekliyle değil de, zihninde yapılandığı biçimi ile gerçekleştirir. Yapılandırmacılıkta öğrenci; meraklı, girişimci ve sabırlı olmalıdır (Şentürk, 2009).

Öğrenme, öğrencinin kendi çabası sonucu olmaktadır. Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrenci;

- Bilgileri araştırır, bulur, inceler, sorgular ve anlamlandırır.
- Ön bilgileriyle yeni bilgileri bütünleştirir ve zihninde yapılandırır.
- Dil ve zihinsel becerileri geliştirir ve öğrenmeyi sürdürür.

Öğrenci kendi becerilerini geliştirmede ve öğrenmede etkin rol üstlenmeli, sadece kitap okuyarak veya öğretmeni dinleyerek beceri geliştirmeyi yeterli görmemelidir. Sınıfta arkadaşlarıyla tartışarak, görüşlerini açıklayarak, sorgulayarak, başka arkadaşlarına aktararak öğrenme sürecine katılmalı, dil becerilerini, zihinsel ve sosyal becerilerini aktif olarak geliştirmelidir (MEB, 2005).

Öğrenciler, sınıfa dili öğrendikleri ortamın birikimleriyle gelirler. Öğrencilerin ön bilgileri yeni bilgileri anlama ve zihinde yapılandırma süreçlerinde belirleyici olur. Bu durum Türkçe öğretiminde öğrenme ve beceri geliştirme çalışmalarını etkiler. Bu nedenle 1., 2., 3., 4. ve 5. sınıf Türkçe derslerinde dil

bilgisi konularına odaklanmak yerine, öğrencilerin anlama ve kendilerini ifade etme becerilerini geliştirmeye ağırlık verilmelidir (MEB, 2005).

2.6. YAPILANDIRMACI ÖĞRENME - ÖĞRETME SÜRECİ

Yapılandırıcı yaklaşıma göre Türkçe öğretiminde öğrenme-öğretme sürecinde yapılacak çalışmalar beş aşamada ele alınmaktadır. Öğretmenler bu aşamalara dikkat ederek etkinlikleri uygulamalıdır. Bu aşamalar:

- 1) **Ön Bilgileri Harekete Geçirme:** Yapılandırıcı yaklaşıma göre yeni bilgiler verilmeden önce öğrencilerin ön bilgileri harekete geçirilmelidir. Çünkü yeni bilgiler önceden öğrenilen bilgilere dayalı olarak yapılandırılmaktadır. Öğrencileri yeni konuya ve bilgilere zihinsel olarak hazırlamak gerekmektedir. Bu amaçla öğrencilerin ön bilgilerini harekete geçirici sorular sorulmalı, tahmin etme ve beyin fırtınası gibi çalışmalar yaptırılmalıdır.
- 2) **Yeni Bilgileri Anlama:** Yeni bilgilerin iyi anlaşılması için öğrencilere bütün olarak sunulması, incelenmesi, bütün-parça ilişkilerinin kurulması ve bilginin ayrıntılı olarak ele alınması gerekmektedir. Bu amaçla olayları ve düşünceleri sıralama, sınıflama, tahmin etme, ilişkilendirme, benzerlikleri ve farklılıkları bulma, sebep-sonuç ilişkileri kurma, analiz-sentez yapma, özetleme ve değerlendirme gibi çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmalarla öğrencinin yeni bilgileri derinlemesine anlaması sağlanmalıdır.
- 3) **Bilgileri Yapılandırma:** Yapılandırmacı yaklaşıma göre bilgilerin zihinde yapılandırılması iki şekilde gerçekleşmektedir. Bunlar;
  - a. Yeni bilgiler öğrencinin ön bilgileriyle çelişmiyor, zihinsel şemasına uyuyorsa kolayca yapılandırılmaktadır. Zihinsel şema, öğrencinin ön bilgilerine göre oluşturduğu kavram, düşünce, yargı, duygu, şekil gibi öğelerdir.
  - b. Yeni bilgiler öğrencinin ön bilgileriyle çelişiyor, zihinsel şemasına uymuyorsa bu bilgileri yapılandırmak için zihinde yeni düzenlemeler yapılmalıdır. Bu amaçla *önceden var olan zihinsel şemalar değiştirilmekte ya da nitelikleri yeniden düzenlenmektedir.* Bu işlemler

sonucunda öğrenci yeni şemalar oluşturarak bilgilere uyum sağlamakta ve zihninde yeni bir denge kurmaktadır. Öğrencinin bilgileri zihninde yapılandırması için düşünme, sorgulama, karar verme, sorun çözme gibi çalışmalar yapılmalıdır.

- 4) **Bilgileri uygulama:** Öğrencinin zihninde yapılandığı bilgileri uygulamaya aktarması kalıcı öğrenme için büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle bilgileri uygulama ortamları oluşturulmalıdır. Öğrenci bilginin uygulanmasını görmeli, bilgiyi uygulayarak geliştirmelidir. Bu süreçte işlevsel bilgilerin paylaşılması önemli olmakta ve öğrenmede kalıcılığı sağlamaktadır. Bu amaçla öğrenciler bilgilerini arkadaşlarıyla paylaşmaya yönlendirilmelidir.
- 5) **Bilgileri değerlendirme:** Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrencinin bilgiyi anlaması, zihninde yapılandırması ve uyguladıktan sonra değerlendirmesi gerekmektedir. Değerlendirme, bilginin eksik ya da yanlış yönlerini, uygulamadaki durumunu, işlevselliğini, yeni ve farklı durumlara uygulanabilirliğini belirlemeye yönelik olmalıdır (MEB, 2005).

3. ÖDEV UYGULAMALARI

3.1. ÖDEV NEDİR?

Ödev genel anlamda belli bir işleyişin, düzenin dışında ilave olarak yapılan işlerdir. Ödevler, öğrencilerin bilişsel gelişimine katkı sağlar, derslere daha iyi hazırlanmasına imkân verir. Ödevler sayesinde öğrenci bir ürün ortaya koyar ve bu ürünün hazzını yaşar. Ödev ile öğrenci farklı kaynaklara ulaşmayı öğrenir ve bu kaynakların nasıl kullanılması gerektiğine kendisi karar verir. Ödevler sınıfın, dersin, öğrencinin durumuna göre değişiklik gösterebilir.

Üzerinde çeşitli tartışmalar halen devam ediyor olsa da, öğrenmenin kalıcılığı ve transferi açısından öğrencilere verilen ödevlerin, öğrenme sürecindeki önemi yadsınamaz. Elbette ödev ya da sorumluluk vermenin önemli ilkeleri vardır. Öğrencinin yaşına, öğrenme hızına ilgi alanlarına uygunluğu önemli ölçütler olduğu gibi, verilen ödevlerin bilgiyi transfer edebilme amacına hizmet eder nitelikte

olması da çok önemlidir (Yılmaz, 2010: 124). Hizmetçi (2007) de öğrencilerin düzeyine ve öğretim amacına uygun olarak öğretmenlerin bütün ödev türlerini kapsayacak şekilde çalışmalar yaptırmaları gerektiğini belirtmiştir. Etkili ve düzenli kullandıklarında ödevlerin öğrenme-öğretme sürecinde önemli bir yere sahip olduğunu belirtmiştir.

Öğrencilerin dersler işlenirken aldıkları veri ve malumatları kendi zihinlerinde yeniden yapılandırarak ve bunlara öznellik kazandırarak kendi bilgilerini üretme ayrıca bu bilgileri yerinde ve zamanında kullanabilme kabiliyetlerini geliştirebilme açısından ders dışı etkinlikler (ev ödevleri) oldukça önemlidir (Albayrak, Yıldız, Berber ve Büyükkasap, 2004: 15).

Ev ödevlerinin çeşitli fonksiyonları vardır. Bunlar; dersin etkisini arttıran didaktik fonksiyonu, öğretim amaçlarına ulaşıp ulaşılmadığını kontrol eden kontrol fonksiyonu, çocuklarının neler öğrendiklerini anne-babalara bildirmesi bakımından haber verme fonksiyonu, öğrencilerin kendi aralarında ve anne-baba ve kardeşler arasındaki ilişkiler kurma açısından iletişim fonksiyonu, öğrencileri değerlendirme fonksiyonu, birçok alıştırmayı ve konu hazırlığını okul dışı zamanlara atması bakımından öğretmeni rahatlatma fonksiyonu, öğrencileri ders dışı zamanlarda da kontrol ve disipline etme fonksiyonu gibi görevlerdir. Ders hazırlık mahiyetindeki ev ödevleri materyal toplama, gözlem, bilgi toplama ve bunları mukayese etme işine yararken, ders sonrası ev ödevleri konuları pekiştirme, tekrar etme, sağlamlaştırma, uygulama gibi görevler üstlenirler (Ergün ve Özdaş, 1997; <http://www.egitim.aku.edu.tr/metod02.htm>).

2005 yılında öğretim programının değiştirilmesiyle alternatif ölçme değerlendirme teknikleri ön plana çıkmaya başlamıştır. Bunlar; ürün dosyası, puanlama ölçeği, performans görevi, proje görevi, grup değerlendirmesi, akran değerlendirmesi, öğrenci öz değerlendirmesi, tanılayıcı dallanmış ağaç tekniği, görüşme, tutum ölçeği, kontrol listesi gözlem formudur. Bu araçlarla ölçmede sadece sonuç değil süreç de ölçülmektedir (Coşkun, 2005: 421-476).

3.2. ÖDEV ÇEŞİTLERİ

Üç çeşit ödevden söz edilebilir: Pratik alıştırmalar, hazırlık ödevleri ve geliştirme ödevleri.

Pratik Alıştırmalar, öğrencilere edinilen yeni bilgiyi uygulama, gözden geçirme veya yeni kazanılmış becerileri pekiştirme, tekrar etme olanağı veren ödevlerdir. Örneğin; matematiksel kural ve tabloları ezberleme, kompozisyon yazma, serbest okuma çalışmaları, İngilizce dersinde öğrenilen kelimelerin tekrarı gibi.

Hazırlık Çalışmaları, İşlenecek olan derslere öğrencileri daha iyi hazırlamak için bir konuda temel bilgi kazandırır. Örneğin; geometrik şekiller için örneklerin çevreden buldurulması, çevremizdeki canlı çeşitleri ile ilgili bilgi toplama gibi.

Geliştirme Ödevleri, Öğrencilerin kendilerini geliştirmelerine ve hayal güçlerini zorlamalarına dayalı ödevlerdir. Yaratıcılık ve eleştirel düşünmeyi geliştirme boyutu ile ilgili eklemeler yapılır. Örneğin; bir balonu havaya bıraktığımızda nereye kadar uçar? , Güneş olmasaydı ne olurdu? gibi şeyler olabilir (Türkoğlu, İflazoğlu, Karakuş, 2007: 63).

Ergün ve Özdaş, (1997)'a göre çeşitli açılardan ev ödevlerini gruplara ayırmak mümkündür. Ev ödevlerinin kendi özellikleri ve öğrencilerin çalışmaları açısından 6 grup ev ödevi sayılabilir:

- 1) Bilgi ve beceriyi ortaya koyan ev ödevleri
- 2) Bilgiyi genişleten ev ödevleri
- 3) Bilgi ve beceriyi sistematikleştiren ev ödevleri
- 4) Önceden belli durumlara ve verilen örneklere göre bilgi ve beceriyi uygulayan ev ödevleri
- 5) Yeni durum ve örneklere belli bilgi ve beceriyi uygulayan ev ödevleri
- 6) Yeni bilgi ve malzemeleri işleyen ev ödevleri

Öte yandan ev ödevlerini şekil olarak çeşitlendirdiğimizde, karşımıza sayfa, paragraf, ünite ve bölüm hâlinde; konu, problem, proje halinde; egzersiz, alıştırma, deney hâlinde; bireysel ve grup hâlinde ev ödevleri çıkabilir.

Bir başka ev ödevleri sınıflaması da şu şekilde yapılabilir: Ders kitabını okuma; roman, deneme, piyes gibi eserleri okuma ve özetleme; kitap veya kaynak listesi hazırlama; radyo-TV programları yapma; müze, tarihî ve turistik yerleri gezme ve rapor etme; uzmanlarla görüşme, kişisel ve grup halinde bazı projeler geliştirme vs.

3.3. ÖDEVLERİN ÖNEMİ

Öğrencilere, aşağıdaki amaçları gerçekleştirmek maksadıyla ödev yaptırılır (<http://talimterbiye.mebnet.net/Genelgeler/odevverme-deg.pdf>):

- a) Ödevi özenle yapma ve zamanında teslim etme alışkanlığı kazandırmak.
- b) Plan yapma bilgi ve becerisi geliştirmek.
- c) Gerekli bilgi, araç, gereç veya malzemeyi toplayabilmek ve bunları amacına uygun olarak kullanabilmek.
- d) Ödevin, çeşitli kişi ve eserlerden faydalanmakla birlikte öğrencinin kendisini geliştirmek maksadıyla bizzat yapması gereken bir görev olduğu şuurunu kazandırmak.
- e) Ödev yapılırken yararlanılan kaynakları, kendisinden bilgi alınan kişileri belirleme alışkanlığı kazandırmak.
- f) İletişim kurabilme, kaynaklardan faydalanabilme, alet yapabilme ve kullanabilme alanlarındaki yeteneği geliştirmek.
- g) Ödevde varılan sonuçların, kullanılan kaynak ve yöntemlere bağlı olduğunu fark ettirmek.
- h) Konulara, değişik açılardan bakabilme, danışabilme, tartışabilme ve soru sorabilme davranışları kazandırmak.
- i) Birlikte çalışma davranışı kazandırmak.
- j) Düşünce gücünü geliştirmek.
- k) Bilmediğini araştırıp bulmaktan ve öğrenmekten zevk almayı sağlamak.

l) Gözlem, deney ve yeni buluşlara yönelik çalışmalar yapmaktan zevk almayı sağlamak.

m) Başarmanın hazzını tatma duygusu kazandırmak.

3.4. NASIL ÖDEV VERİLMELİ?

Ev ödevlerinin kullanılmasında dikkat edilecek hususlar şunlardır (Ergün ve Özdaş, 1997):

- Ev ödevi, öğretmenin öğrencileri zorda bırakmak, boş zamanlarını zehir etmek için verilmemelidir.
- Ev ödevleri mutlaka öğretmenin dersi ile ilgili olmalıdır. Ya işlediği bazı derslerdeki bilgi ve becerileri genişleten, uygulayan ev ödevleri olarak veya ilerdeki bazı ders konularına hazırlık olarak ödev verilmelidir. Öğrenci mutlaka yaptığı ev ödevinin derse olumlu katkısını görmelidir.
- Ev ödevleri öğrencilerin seviyelerine uygun olmalı, seviye ve miktar olarak öğrencinin, çevrenin ve kaynakların boyutunu aşmamalıdır.
- Ev ödevleri öğrencileri birbirinden veya belli kaynaklardan kopya çekmeye alıştırmamalı, onları araştırmaya, düşünmeye, gözlemler yapmaya ve bulduklarını iyi sentezleyerek belli bir düzen içinde sunmaya yaramalıdır.
- Ödev verilmeden önce alıştırmaların çözülebilirliği, araştırma konularında kaynakların bulunması, ders kitaplarının ve ansiklopedilerin dışında birçok kaynaktan derlenip işlenebilmesi ve en önemlisi de yapılan ödevin eğitsel olması, çocuğun gelişiminde bir işe yaraması, ona olumlu özellikler kazandırmasına dikkat etmeli; ödev çok dikkatli ve ayrıntılı bir biçimde plânlanmalıdır.
- Bazı alıştırma ödevlerinin sözlü olarak öğrencilere yazdırılması veya tahtadan not ettirilmesi hatalara neden olmaktadır. Bu gibi durumlarda ödev konularının öğrencilere bir kaynaktan çoğaltılarak verilmeleri uygun olacaktır.

- Ödev verilme zamanı ve ödevin hazırlanması için ayrılacak zaman da çok dikkatli seçilmelidir. Bazen tatillerde ev ödevi verilmesini anne-babalar istememekte, bazen öğrenciler ödev hazırlanması için ayrılan sürenin yetersiz olduğundan şikâyet etmektedirler. Bir öğrencinin günlük ödevine ayıracağı zaman konusunda eğitimciler arasında farklı görüşle bulunmaktadır. Bu konuyu muhakkak ki, ödevin konusu ve miktarı, öğrencinin zekâ, yetenek ve çalışma temposu, araç-gereç ve yardımcı uzmanların hazır olması gibi birçok faktör etkilemektedir.
- Ev ödevleri verirken anne-babaların da desteğini sağlamalı, hatta onların çocuklarına nasıl yardım edecekleri konusunda anne-babalara yardım edilmelidir. Çünkü çoğu kez ev ödevi yapılırken anne-babalar çocuğa değişik şekillerde yardım edecekler ve onun yaptığını kontrol edeceklerdir.
- Ev ödevleri öğretmenler tarafından dikkatli bir şekilde incelenmeli, üzerine eğitici notlar yazılmalı ve öğrencilere geri dağıtılmalıdır. Eğer bu yapılmazsa, öğrenciler açısından ev ödevlerinin eğitici değeri büyük ölçüde düşer.

Zaman zaman aşırı ölçüde verildiği için öğretmen ve veli arasında sürtüşmeye yol açan, zaman zaman da öğrencilere bıkkınlık veren bu uygulamanın nasıl düzenlenmesi gerektiği önemli bir husustur. Bu nedenle ödev vermek için dikkat edilmesi gereken noktalar vardır. Bunların bazıları şu şekilde özetlenebilir (Yapıcı, 1995: 19-22; Türkoğlu, İflazoğlu, Karakuş, 2007: 70,71):

- *Ödevlerin öğretilecek içerik ile ilişkisi belirtilmelidir:* Öğrencilerin ödev yapmamadaki isteksizliklerinin başında ödevlerin kendilerine ne kazandıracağını bilmemeleri vardır. Bu nedenle öğretmenlerin, niçin ödev verildiğini, konunun amaçlarını, öğrencilere, anne-babalara ödev yapmanın önemini anlatması gerekmektedir.
- *Öğretmen derste ödevi açıklamak için gerekli zamanı ayırmalıdır:* Öğretmenin dersin sonunda birkaç saniyede verdiği ödevi öğrencilerin anlaması beklenemez. Öğretmen ödevi, yeterli zaman kullanarak açıklamalıdır. Öğrencilere işlenecek yolları, neleri, nasıl, ne kadar

yapacağına dair ipuçlarını, gerekli bilgileri vermelidir. Gerekirse ödevi not ettirmelidir.

- *Ödevde öğrencilerin ayıracağı zaman miktarı göz önünde bulundurulmalıdır:* Eğitimciler, öğretmenlerin ödev verirken öğrencilerin yaşlarına ve eğitimsel konularına göre ayarlamasının önemi üzerinde durmaktadır. Bununla birlikte eğitimciler, öğrencilerin aileleriyle olan ilişkilerini ve sosyal faaliyetlerini sınırlayacağından hafta sonlarında ve bayramlarda ödev verilmemesi gerektiğini belirtmektedirler.
- *İlginç, uyarıcı ve yaratıcılığı teşvik edici nitelikte ödev verilmelidir:* Yaratıcı ödevler, öğrencilerin görüşlerini farklı yollarla derlemelerini gerektirir.
- *Ödevden istenen yararın sağlanabilmesi için anne-babalar ödev konusunda bilgilendirilmelidir:* “Ev ödevlerinin verilmiş nedenleri” ve “anne-babanın ödevler konusunda izlemesi gereken yollar” gibi konuların velilere öğretmenlerce anlatılması ödev etkinliklerinden yüksek verim almada önemlidir.
- *Ödev açık ve iyi tanımlanmış olmalıdır:* Ödevleri bütün öğrencilerin anlayacağı şekilde açıklamak, öğrenilecek konuya karşı ilgi çekmede önemlidir.
- *Ödevler değerlendirilip düzeltilerek öğrencilere verilmelidir:* ödevler, öğretmen tarafından değerlendirilip düzeltildikten sonra öğrencilere geri verilerek eksikler ve yanlışlar düzeltilmeli ve öğrencilerin ödev yapma konusundaki istekleri teşvik edilmelidir.
- *Ödevlere not verilmeli ve bu notlar öğrenci başarısını artırıcı nitelikte olmalıdır:* Ödevlere not verme, bunları karneye yansıtma, başarılı ödevlerin sınıfta sunulması olumlu pekiştiricilerden bazılarıdır. Böylece öğrenciler ödev yapma konusunda güdülenerek ödevden beklenen yarar elde edilecektir.

Bu maddelerden yola çıkarak ev ödevlerinin eğitim öğretim sürecinde kullanılan önemli tekniklerden biri olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca ödevler,

öğretmen-öğrenci-veli işbirliğinin sağlanmasında, yani eğitim programlarının amaçlarına ulaşmasında önemli bir etkiye sahiptir.

3.5. ÖDEV İÇİN NE KADAR ZAMAN AYRILMALI?

Başarılı bir ödev yapabilmek için, çocuk sakin bir ortamda çalışmalıdır. Dikkatlerin dağıldığı bir ortamda ödevlerini etkili yapamazlar. Televizyon izlerken, telefonla konuşurken, kardeşleriyle sohbet ederken, müzik dinlerken iyi bir ödev yapamazlar. Bu sebeple, çocukların ödevlerini en iyi şekilde yapabilecekleri ortamı bulmak ve düzenlemek çok önemlidir (Türkoğlu, İflazoğlu, Karakuş, 2007: 124). Çalışma ortamı, öğrencilerin çalışmak için şartların uygun olduğu ortamlardır. Buralarda dikkatini çekecek nesnelere bulunmamalı ve öğrenci kafasını dersine verebilmelidir. Uygun çalışma ortamı, ödevlerin yapılması konusunda öğrencileri motive edici bir durum olacaktır. Öğrenci uygun olmayan çalışma ortamında ödevine odaklanmakta zorluk çeker, ödevini yapmak istemez.

Ödev yapmanın bazı anlar öğrenciler için sorun teşkil ettiği de görülmektedir. Ödevi zamanında yapmama sorununun çözümü gayet açıktır: *Ödev yapma çocuğun günlük planı etkinliklerinin bir parçası olmalıdır.* Ödevin sistematik bir şekilde belli bir plan ve program çerçevesinde yapılması çocukların her akşam ödev yapma konusundaki kararsızlığını ve isteksizliğini ortadan kaldıracaktır. Çocuklar gece geç saate kadar ödev yapmak zorunda kalmayacaktır. Ödevlerini günlük diğer etkinliklerden sonra yapmayacaklardır. Ödev yapmak bir öncelik olmalıdır (Türkoğlu, İflazoğlu, Karakuş, 2007: 127).

Cooper, ev ödevlerinin farklı seviyelerde, farklı niteliklere sahip olması gerektiğini belirtmiştir. Bunun için küçük yaştaki çocuklara daha az süreli ödevler verilmeli, yaş ilerledikçe kademeli olarak uzun süreli ödevlere geçilmelidir. Cooper farklı seviyelerdeki öğrencilere verilmesi gereken ev ödevi ve sayılarını gruplandırmıştır.

Haftalık zorunlu ödevlerin sıklığı ve süresi şöyle olmalı (Cooper, 1994):

- Seviye 1'den 3'e (2-4 yaş arası): 1 ile 3 ödev arası 15 dakika ya da daha az süreli ödevler.

- Seviye 4'ten 6'ya (5-7 yaş arası): 2 ile 4 ödev arası 15- 45 dakikalık ödevler.
- Seviye 7'den 9'a (8-10 yaş arası): 3 ile 5 ödev arası 45- 75 dakikalık ödevler.
- Seviye 10'dan 12'ye (11-13 yaş arası): 4 ile 5 ödev arası 75-120 dakikalık ödevler.

Bu gruplandırma incelendiğinde; ilköğretim 1.-5. sınıf öğrencilerine (7–11 yaş arası) haftada üç ile beş arasında ev ödevi verilmesinin faydalı olacağı öngörülmüştür.

3.6. ÖDEV VE AKADEMİK BAŞARI

21. yüzyıl başlangıcında ödev artık öğretmenlerin başlıca stratejilerinden biri olmuştur. Eğitimciler ödevlerin, derste öğrenilen bilgileri ve becerileri geliştirme amaçlı olduğu görüşünü savunmaktadırlar. Ödevler öğrencilere uygun verildiğinde ödevlerin ilköğretimden yüksek öğretime kadar eğitim öğretim hedeflerini gerçekleştirmek için çok etkili bir yöntem olduğu belirtilmektedir. Ödevlerin akademik başarıyı arttırdığı yönünde araştırmalar ve eğitimcilerin görüşleri vardır (Öcal, 2009).

Ödevlerle ilgili çalışmalar incelendiğinde ödevlerin öğrencilerin akademik başarısına olumlu katkıda bulunduğu söylenebilir. Ödevlerin akademik başarıya olumlu katkısının yanında öğrencilere ders çalışma becerilerini kazandırdığı, öğrencilerde sorumluluk alma, karar verme becerilerini geliştirdiği, okul aile ilişkilerini iyileştirdiği belirtilmiştir. Bu durum, ev ödevlerinin eğitimciler arasında iyice benimsenmesini sağlamıştır (Cooper, Lindsay, Nye ve Greathouse, 1998: 75; Cooper, 1994).

Değişen eğitim programıyla birlikte öğrenen merkezli eğitime ağırlık verilmiş ve sınıf içi öğrenme etkinlikleri öğrencilerin öğrenme stillerine göre şekillendirilmeye çalışılmıştır. Bunun yanında sınıf dışı öğrenme etkinliklerinin en önemlisi olan ödevlerin öğrencilerin öğrenme stillerine uygun olarak şekillendirilmesi ve gerekli ortamların hazırlanması da önem kazanmaktadır. Ödevlerini yaparken öğrencilerin kendi öğrenmelerine en uygun şekilde ve ortamda

bulunmalarının, öğrencilerin hem ödev başarılarını hem de akademik başarılarını olumlu etkileyeceği düşünülmektedir. Bu da öğrencilerin ödev stillerinin belirlenmesinin ve öğrencilere bu doğrultuda çalışma ortamı düzenlenmesinin önemini arttırmaktadır. Ayrıca ödev stilleri kapsamında öğrencilerin kim tarafından motive edilmekten hoşlandıkları, ödevlerin kendilerine nasıl iletilmesini (yapılandırılmış olarak, görsel yollarla vb.) istedikleri veya ödevleri yalnız mı akranlarıyla birlikte mi yapmak istedikleriyle ilgili tercihlerinin belirlenmesi, öğretmenlerin bu tercihler doğrultusunda ödevleri yapılandırması açısından önemlidir. Yenilenen ilköğretim programı çerçevesinde ödev konusunun yeniden ele alınarak düzenlenmesi de ödevlerin öğrencilerin ödev motivasyonu ve stillerine ilişkin tercihleri açısından sorgulanmasını gerekli kılmıştır (Hizmetçi, 2007).

Tüysüz, Karakuyu ve Tatar'ın (2010) Maertens ve Johnston'dan (1972) aktardığı bilgilere göre ödevler bağımlı veya bağımsız değişkenler olarak doğrudan ve dolaylı olarak öğrencileri değerlendirmek için kullanılmaktadır. Ödevler öğrencilerin başarı ve sınıf notlarına etki eden değişkenlerden biri olarak görülmektedir. Ödevin bağımsız bir değişken olarak incelendiği bir çalışmada ödevlerin öğrencilerin akademik başarılarını artırdığı belirlenmiştir.

3.7. ÖDEVLERİN FAYDALARI

Ev ödevlerinin faydaları şunlardır (Çetinkaya, 1992: 5-9):

1. *Ödev, ev ile okul arasında sağlam bir ilişki kurulmasını sağlar:* Ödevler yoluyla öğrenci okuldaki bilgilerini evde gözden geçirme fırsatını yakalamış olur.
2. *Ödev, öğrenciye olumlu çalışma alışkanlığı kazandırır:* Ödevler öğrencinin planlı, düzenli bir şekilde çalışma alışkanlığı kazanmasına yardımcı olur.
3. *Ödev, öğrenilen konuların tekrar-alıştırma yoluyla kalıcılığının sağlanmasına olanak sağlar:* Ödevlerini düzenli yapan öğrenci öğretmenin anlattığı konuları pekiştirerek öğrenmeyi kalıcı ve işlevsel hale getirir.

4. *Ödev, öğrenciyi çalışmaya motive eder:* Ödev öğrenciyi motive ederek başarının artmasını sağlar.
5. *Ödev, öğrenciyeye bağımsız ve grupla çalışma alışkanlığı kazanır:* Ödevler, öğrencinin bireysel olarak çalışmasına imkân tanıdığı gibi gurupla da çalışma imkânı sağlar.
6. *Öğrencilerin bireysel hızları doğrultusunda çalışmalarına hız verir:* Ödev, öğrencinin kendi hızında çalışmasına imkân verir. Ödevlerini yapan öğrenci istediği hızda ilerleyebilir.
7. *Öğrencilerin bir sonraki derse hazırlanmasını sağlar:* Öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi eğitimde önemli görülmektedir. Araştırmalar hazır bulunuşluk düzeyi yüksek olan öğrencilerin derisi daha iyi anladığını göstermektedir. Ödevlerin de hazır bulunuşluk düzeyini artırdığını söylenebilir.
8. *Ev ödevleriyle öğrencilere pekiştireçler verme olanağı sağlanır:* Öğrenciler okulda öğrendiklerini evde de tekrar ederek, gözden geçirerek konuyu daha iyi özümseyebilir.
9. *Yüksek bilişsel süreçlerin gelişmesini sağlar:* Ödevler öğrencilerin sadece bilgi seviyesini artırmakla kalmayıp aynı zamanda analiz, sentez gibi üst düzey becerileri de geliştirmesine olanak tanır.

Ev ödevi, öğrencilerin öğrenme süreçlerinin çok önemli bir bölümünü oluşturur ve yararları şöyle özetlenebilir (<http://w3.gazi.edu.tr/~burak/U6.pdf>):

- Öğrencilere, arkadaşlarının müdahalesi olmadan, kendi başlarına çalışma ve bir şeyler üretme imkânı verir.
- Okulda yapmış olduğu çalışmalarını ne ölçüde anladığını belirleme şansı verir.
- Anne-babalara, çocukların çalışmaları ile daha yakından ilgilenme fırsatı verir.
- Okuldaki çalışmalarına ek olarak, çalışmalarını için güdülenmiş olurlar.
- Öğrencilere ödevin ne kadar zaman alacağını belirtmek yararlı olacaktır. Ayrıca nasıl yapılacağı konusunda da yol göstermek yararlı olur.

3.8. ÖDEVLERİN ZARARLARI

Cooper, (1994) ev ödevlerinin olumlu ve olumsuzluklarına dikkat çekerken öğrenciler üzerindeki etkilerini, hem akademik hem de sosyal açıdan ele almıştır. Ödevler öğrencilerin kısa ve uzun vadede akademik başarılarını artırırken, diğer yandan da derslere karşı akademik ilgiyi azaltabileceği ifade edilerek ev ödevinin olumsuz etkisinin de olabileceği belirtilmiştir. Ev ödevleri, öğrencilere bağımsız çalışma, kendi kendine yön verme, zamanı iyi kullanma, sınırları belirleme, bir hedef doğrultusunda çalışma gibi becerileri kazandırırken diğer bir taraftan öğrencilerin sosyalleşmelerini engelleyebileceği belirtilmiştir. Öğrencinin okul ile bağı artarken, ailenin çocuk üzerinde baskısı öğrencileri olumsuz yönde etkilemektedir.

Günümüzde binlerce öğrenci okuldan arta kalan zamanının büyük kısmını ödev yaparak geçirmektedir. Bunun nedeni ev ödevlerinin çok fazla olması ya da öğrenciyi araştırmaya sevk eden ödevler olmasındandır. Eğitimciler öğrencilere verilen ödevlerin olumlu yanlarının yanında olumsuzluklarının da göz ardı edilmemesi gerektiğini belirtmektedirler. Ödevlerin öğrencinin ilgisini çekecek, onların çevresinden örnekler bulabileceği konulardan seçilmesinin öğrenciyi motive etme açısından olumlu bit niteliği ulunmaktadır. Bunun dışında verilen ödev öğrencinin ilgisini çekmeyeceğinden öğrenci için yapılabilir bir ödev olmaktan uzak kalacaktır.

Ev ödevlerini pek çok çocuk sevmez. Okulda bunalan çoğu çocuk evde rahatlamak, kendine ve hobilerine zaman ayırmak ister. Kimi eğitimcilere göre ev ödevi yapmak öğrencinin okuldaki başarısını artırır, onların sorumluluk almasını sağlar. Ama ev ödevlerinin gereksiz olduğunu düşünenler de yok değil. Özellikle ABD’de birçok ebeveyn ve eğitimci, ev ödevlerinin kaldırılması gerektiğini söylüyor. Verilen fazla ev ödevleri nedeniyle çocukların hobilerine, spora ve ailelerine vakit ayıramadığından şikâyet ediyor. Arat’a (2012) göre Bu konuda yazılmış The Case Against Homework (Ev Ödevine Karşı Dava) adlı kitabın yazarı Sara Bennett, ev ödeviyle ilkokuldaki akademik başarı arasında bir bağlantı olmadığını savunuyor. The Homework Myth (Ev Ödevi Efsanesi) adlı kitabın yazarı Alfie Kohn ise çok fazla ev ödevinin psikolojik etkilerinin de olabileceğini

söylüyor. Kohn da ev ödevinin akademik başarının bir unsuru olmadığına dikkat çekiyor ve hatta bazı durumlarda verilen fazla ödevin ters etki yapabileceğini vurguluyor. ABD’de Michigan Üniversitesi’nin 2004 yılında 2.900 çocukla yaptığı çalışmaya göre 1981 yılından bu yana çocukların ev ödevlerine harcadıkları süre yüzde 51 oranında artmış. Yükün yaş küçüldükçe arttığını gösteren araştırmada 6-8 yaş arası çocuklar ev ödevleri için ortalama 52 dakika harcarlarken bu süre 1997’de 128 dakikaya yükseldiği belirlendi.

Her gün ödev verilen çocuklar, ödevlere karşı bir direnç gösterme eğiliminde bulunmaktadır. Bu gibi her gün verilen ödevleri öğrenci ya yapmamakta, ya da idareten yaparak durumu kurtarmaya çalışarak ödevin gerçek amacından uzaklaşmaktadır. Zorunlu verilen bu gibi ödevlerin öğrencinin başarısını artırmaya hiç katkısı olmadığı gibi aynı zamanda başarıyı düşürmektedir. Öğrenciye ilgisini çekmeyen ödev vererek onu dersten soğutmak yerine onu araştırmaya, geliştirmeye bireysel yeteneklerini öne çıkartmaya yarayacak ödevler vermek yerinde olacaktır.

Ergün ve Özdaş, (1997: 3-5)’a göre ev ödevinin olumsuz özellikleri şunlardır:

- Öğrenci için çok zaman harcayan bir yükür. Okula karşı isteksiz olan öğrencilerde, ağır ev ödevleri verilerek bu isteksizlik daha da arttırılabilir. Okula karşı olumlu motivasyonlar bozulabilir.
- Evde yeterli desteğin olmaması kişinin ve araştırma malzemesinin bulunmaması öğrenciler açısından büyük bir şans eşitsizliği meydana getirir. Yazısı kötü öğrenciler de burada dezavantajlı duruma gelirler.
- Öğrencilerde başkalarına bağımlılık yaratır. Başkalarının yaptığı ödevlerden kopya çekmek, hilekârlık gibi negatif şahsiyet özellikleri oluşturmaya zorlar. Öğrencinin ödevi ne kadar kendisinin yaptığı her zaman belirsiz kalır.
- Öğrencinin ev ödevlerine yardım etme, çoğu kez anne-babaları ağır bir yük altına sokar. Öte yandan eğer sayfalar dolusu ev ödevi öğretmen tarafından satır satır değerlendirilip hataları veya eksikleri

öğrencilere tek tek gösterilecekse, bu, öğretmen açısından da büyük bir zaman kaybı demektir.

Yapılan masraf ve çabalarla mukayese edildiğinde, eğitsel etkisi oldukça zayıftır. Genellikle başarı notuna katkı yapmadığı veya çok az katkı yaptığı için de, aslında iyi bir eğitim aracı değildir.

3.9. ÖDEVLERİN ÖĞRENCİ İÇİN OLUMLU YÖNLERİ

Ödevlerin üst düzey bilişsel becerilerin gelişimine katkısı aşağıdaki gibi özetlenebilir (Türkoğlu, İflazoğlu, Karakuş, 2007: 75,76):

- Ne zaman, neyi, nasıl kullanması gerektiği konusunda karar verme, sorun çözme ve araştırma yapma becerilerini geliştirir.
- Öğrenciye bilişsel olarak analiz, sentez ve değerlendirme yapma fırsatı verir.
- İletişim ve sosyal becerilerini geliştirir.
- Olaylara farklı açılardan bakma, soru sorma ve tartışma yeteneklerini geliştirir.
- Rapor yazma becerilerini geliştirir.
- Çevresindeki kaynakları etkili olarak kullanmayı öğrenir. Örneğin, bilgisayar, halk kütüphanesi, kaynak kişiler ve yerel müzeler gibi okul dışındaki kaynakların kullanımını sağlar.
- Topluluk önünde kendini ifade etme ve görüşlerini savunma becerilerini geliştirir.
- Ortaya koyduğu ürünün hazzını tatma duygusunu geliştirir.

Öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirme ve çeşitli durumlara uygulama imkânı sağlar. Sınıfta yapılan dersi sağlamlaştırır ve genişletir. Öğrencilerin yeni bilgi, beceri ve yararlı alışkanlıklar kazanmalarını sağlar. Öğrencinin kendiliğindenliğini, yaratıcılığını, görev yapma bilincini geliştirir. Öğrencide kendi kendini kontrol duygusunu geliştirir. Kalabalık sınıflarda bireysel farkları dikkate alan öğretim imkânı sağlar (öğretimi ve öğrenme temposunu bireyselleştirir). Tabii bunun için ev ödevlerinin herkese genel olarak verilmesi değil, öğrencilerin yetenek ve seviyelerine göre farklı ödevler vermek gerekir. Yavaş anlayan ve yavaş çalışan

öğrenciler açısından iyi bir öğretim faaliyetidir. Öğrencilerin ders dışındaki boş zamanlarını eğitsel ve faydalı çalışmalarla geçirmelerini sağlar. Aynı zamanda öğrenciye bağımsız olarak çalışabilme sorumluluğunu da verir. Güzel ve doyurucu ödev yapan öğrencilerde kendine güven ve tek başına iş yapabilme isteği artar. Aynı zamanda birçok öğrenci arasında iyi bir evde çalışma arkadaşlığı ve dayanışması da sağlar. Öğrencilerin tertip, düzen, okuma, inceleme, araştırma, gözlem, özetleme ve rapor etme gibi özellikleri gelişir. Gerek el becerileri gerekse alıştırma çalışmaları çoğu kez ödevlerle kazandırılır. Öğrencilere aynı zamanda iyi bir zaman plânlaması alışkanlığı da kazandırır. Öğretmen açısından derse iyi bir öğrenci hazırlığı sağladığı gibi, aynı zamanda iyi bir öğrenme kontrol aracı da olur (Ergün ve Özdaş, 1997; <http://www.egitim.aku.edu.tr/metod02.htm>).

3.10. ÖDEVLERİN ÖĞRENCİ İÇİN OLUMSUZ YÖNLERİ

Ev ödevi verilirken öğrencilerin yaş ve seviyeleri göz önünde bulundurulmalı ve ödevler buna göre belirlenmelidir. Öğrencinin yapabileceğinden fazla ödev vermenin öğrenciye olumsuz etkileri olabilmektedir. Böyle ödevleri yapmak öğrenciye eğitim adına bir şey katmaz; aksine öğrenciyi bu tür ödevler sıkarak, ödevin amacının dışına çıkar.

Öğretmenler ödev verirken bazı durumlara dikkat etmelidir. Zira bazen ödevlerin etkisinin azaldığı bazen de hiç etkisinin olmadığı durumlar ortaya çıkmaktadır. Bu gibi durumlarda ödev vermemek daha iyi olmaktadır. Aşağıdaki durumlarda ödevler etkili olmamaktadır (Türkoğlu, İflazoğlu, Karakuş, 2007: 111):

- Öğretmenin okul kurallarını ya da ödev verme stratejisini düzenli bir şekilde uygulamakta yetersiz olması.
- Ödev konularının programın bir parçası olmaması.
- Öğrenciler sınıfta başladıkları bir çalışmayı bitirme eğilimindedirler. Öğretmenler bunu pekiştirirlerse bunda zorlanan çocuklar çalışmaktan hoşlanmayacak ve sıkılacaklardır.
- Zor, çocukların ilgisini çekmeyen ya da çocukları çelişkiye düşürecek önemsiz konuların verilmesi.

- Öğrencilerin çalışmanın öğrenme konusu ile bağlantısız ve yararsız olduğunu görmeleri.
- Ödev konusu ile ilgili açıklamaların yeteri kadar açık ve anlaşılır olmaması.
- Ödevlerin kontrol edilmemesi ve öğrenciye az da olsa ödevi ile ilgili dönüt verilmemesi.
- Konuyla bağlantısı kurulmamış ve iyi yönetilmeyen ödevler.
- Çok fazla ödev ve proje verilmesi.

Tablo 2: Ev Ödevinin Olumlu ve Olumsuz Etkileri (Cooper, 1994):

Olumlu Etkileri	Olumsuz Etkileri
<i>Hızlı başarı ve öğrenme</i>	<i>Doygunluk (Bıkkınlık)</i>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Somut bilginin daha iyi akılda kalması ▪ Anlamada artış ▪ Daha iyi kritik düşünme, kavram oluşturma, bilgi işleme ▪ Öğrenim yolu zenginliği 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Akademik materyallere karşı ilgi kaybı ▪ Fiziksel ve duygusal yorgunluk
<i>Uzun vadeli akademik başarı</i>	<i>Boş zamana erişimi ve sosyalleşmeyi reddetme</i>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Boş zaman boyunca öğrenmeyi teşvik ▪ Okula karşı iyileştirilmiş tavır ▪ Daha iyi çalışma alışkanlıkları ve yetenekleri 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ebeveyn müdahalesi ▪ Tamamlama ve iyi performans sergileme baskısı ▪ Eğitim tekniklerinin karıştırılması
<i>Akademik olmayan Etkileri</i>	<i>Kopyacılık</i>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Daha iyi kişisel yönetim ▪ Daha iyi kişisel disiplin ▪ Daha iyi zaman organizasyonu ▪ Daha çok merak ▪ Daha çok bağımsız problem çözme. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Diğer öğrencilerden kopya çekme ▪ Özel ders yardımı ▪ Çok ve az başarılı arasında artan farklılık
<i>Daha çok ebeveyn takdiri ve okula katılımı</i>	

Eğitim ve ğretim sürecinin önemli bir yeri olan ev ödevlerinin faydadan çok zarar sağladığını savunan görüşler de vardır. Bu görüşü savunanlar şu fikirleri ileri sürmektedir:

- a) Tekrarlar yeterli derecede yapıldıktan sonra ev ödevlerine ihtiyaç olmamaktadır.
- b) ğretmenler hayati değeri az olan ev ödevlerine daha çok yer vermektedirler.
- c) Eğer bir ğrenci akademik bir konu üzerine çok fazla kafa yorarsa bu o öğrenciyi sıkabilir.
- d) Ev devleri kontrol edilmemektedir, ya da gelişigüzel kontrol edilmektedir. Bu yüzden ev ödevleri bastan savma yapılmaktadır. Buda aileleri rahatsız etmekte, öğrencilere tembellik, hazıra konma, okuldan ve dersten soğuma gibi kötü alışkanlıklar kazandırmaktadır.
- e) Ailelere yaptırma, özel ğretmen ve internet üzerindeki dev siteleri gibi şeyleri kullanmasını sağlayarak öğrencileri hileye yöneltir.
- f) Ekonomik durumları kötü olan öğrenciler daha az dev yaparlar. Çünkü ya çalışmak zorundadır, ya da ders çalışacak uygun ortamları yoktur.
- g) dev boş zamanları değerlendirmeyi ve toplumsal aktivitelere katılmayı önler. Buda gelişmekte olan ocuk için zararlı olabilir.
- h) Bazen ailelerin öğrenmeye ters bir etkisi olabilir. Çünkü ğretmenin tekniği ile ailenin tekniği dev yapma sırasında çatışabilir. Bu da öğrencinin kafasının karışmasına ve öğrenmenin zorlaşmasına sebep olur (zben, 2006).

3.11. TÜRK MİLLİ EğTİM SİSTEMİNDE ÖDEV

Ödevlerin Türk Millî Eğitim sistemindeki yerini belirlemek amacıyla 1976 yılında yayınlanan Resmî Gazete’de “Ev devleri” başlığı altında yayınlanan genelgede aşağdaki maddeye yer verilmiştir (10 Kasım 1976 tarihli ve 15759 sayılı Resmî Gazete, s.10):

Madde 76: Yeni bilgiler edinmek ve kazanılan bilgileri geliştirmek amacıyla öğrencilere verilecek ödevlerin sınıfta veya okulda yapılması esastır. Esas olarak birinci devre öğrencilerine evde yapılmak üzere yazılı ödev verilmez. Ancak üçüncü sınıf öğrencilerine gerektiğinde ara sıra bir saatten fazla zaman almayacak şekilde ev ödevleri verilebilir. Dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerine verilecek yazılı ödevler bütünüyle iki saatten fazla zaman almayacak şekilde düzenlenir. Böylece ödevlerin seçilmesinde öğrencilerin yaşları, bilgi seviyeleri, aile ve çevrenin olanakları göz önünde bulundurulur.

Metin, resim, şekil ve harita kopyaları, yazı tekrarlama gibi öğrencinin usanmasına, imlasının ve yazısının bozulmasına yol açacak, yaratıcılığa engel olacak ödevler verilmesinden kaçınılmalıdır.

Yazılı ödevlerde kâğıt israfına, gereksiz süslemelere yer verilmemelidir.

Öğrencilere verilen ödevler öğretmence kontrol edilmeli, öğretmen tarafından yanlışlar üzerinde durulmalıdır.

Bu yönetmelikte ev ödevlerinin okulda yapılması eve getirilmemesi gerektiği belirtilmiştir. Ev ödevleri bu yönetmelikle mümkün olduğunca azaltılmaya çalışılmıştır.

Resmî gazete 1987 yılında yayınlanan ev ödevleri konusundaki bir sonraki yönetmelik incelendiğinde (27 Ağustos 1987 tarihli ve 19557 sayılı Resmî Gazete, s.9);

Bir önceki yönetmelikte ev ödevleri ilkokul 1. ve 2. sınıf öğrencisine hiç verilmezken bu yönetmelikle 1. ve 2. sınıf öğrencilerinin yetişmeleri amacıyla gerektiğinde ev ödevi verilebileceği ifade edilmektedir. Bu sınıf düzeylerinde öğrencilerden basit hesaplar yapmaları, harfleri veya kelimeleri kopya etmeleri ya da bir etkinlik formunu doldurmaları istenebilir. Üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıflarda ise yönetmeliklerin her ikisinde de belirtildiği gibi 2 saatten fazla zaman almayacak ev ödevi verilmesi ön görülerek ev ödevleri zamanla sınırlandırılmaya çalışılmıştır.

Ardından Talim Terbiye Kurulu tarafından 9 Kasım 1989 tarih ve 310.1 / 5743 numaralı genelge ile okullara duyurulan yönetmelik çıkarılmış ve buna göre

1. İlkokulun ilk üç sınıfında ödev verilmemesi,
2. İlkokulun son iki sınıfında kaynak bulma ve inceleme yöntemlerini öğreten ödevler verilmesi,
3. İlkokullarda hazırlık çalışmaları süre yetmediği zaman eve verilmesi,
4. İlkokuldaki eğitici çalışmalar, mevcut ilkokul yönetmeliği ve programına göre hazırlanmış bulunan ilkokul öğrenci karnesinin davranış gelişimi bölümünde değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Her üç genelge de incelendiğinde maddeler arasında Milli Eğitim Temel Kanununda yer alan 17. madde “evde, çevrede, her yerde ve her fırsatta eğitim” ilkesiyle çelişen maddelerin yer aldığı görülmüştür. Eğitim okulla sınırlandırılmayacak bir olgudur. Önemli olan, yönetmeliklerden ödevlerin kaldırılması veya sınırlandırılması değil, ödevlerin öğrencilerin araştırma yapma ve kendini geliştirmeye yönelik beceriler kazanmalarını sağlayacak şekilde yapılandırılması ve sunulmasıdır.

Uygulanmaya 2004–2005 eğitim-öğretim yılında başlanan yeni ilköğretim programı çerçevesinde ödev konusu tekrar ele alınmış ve yeniden yapılandırılmıştır. Bu programda grup çalışmasını gerektiren proje ödevleri ile öğrencileri araştırma yapmaya ve farklı yaşantılar kazanmaya yönlendiren performans ödevleri üzerinde durulmuştur.

Resmî Gazete’de yayımlanan 27.8.2003 tarihli ve 25212 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 35. maddesindeki açıklamalara göre projeler ve performans ödevleri öğretmenlerce belirlenen ölçütlere göre hazırlanan değerlendirme ölçeği veya dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir.

Öğretmenler, değerlendirme ölçütlerini belirlerken, öğrencilerin görüşlerinden de yararlanabilirler. Öğrencilere performans ödevi ve proje ödevleri verilirken kullanılacak değerlendirme ölçütleri önceden verilir. Öğrenciler, çalışmalarında yararlandıkları kaynak veya kişileri de belirterek öğretmenin belirleyeceği süre içinde çalışmalarını teslim ederler. Projeler teslim edildikleri yarıyılıda değerlendirilir.

Resmî Gazete’de yayımlanan 27.8.2003 tarihli ve 25212 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 4. maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 4 – Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Proje: Öğrencilerin grup hâlinde veya bireysel olarak istedikleri bir alan veya konuda inceleme, araştırma ve yorum yapma, görüş geliştirme, yeni bilgilere ulaşma, özgün düşünce üretme ve çıkarımlarda bulunmaları amacıyla ders öğretmeni rehberliğinde yapacakları çalışmaları,
- b) Performans ödevi: Programda öngörülen eleştirel düşünme, problem çözme, okuduğunu anlama, yaratıcılığını kullanma, araştırma yapma gibi öğrencinin bilişsel, duyuşsal, psikomotor alandaki becerilerini kullanmasını, geliştirmesini ve bir ürün ortaya koymasını gerektiren çalışmaları kapsamaktadır.

Madde 35 – 1, 2 ve 3 üncü sınıflarda öğrencilerin gelişimi, ilerleme ve çabaları, sınavlar yapılmaksızın proje, performans ödevi ve ders içi performanslarını temel alan öğretmen gözlemlerine dayalı olarak değerlendirilir. 4, 5, 6, 7 ve 8 inci sınıflarda bir yarıyılıda haftalık ders saati üçten az olan derslerde en az iki, üç ve üçten fazla olan derslerde ise en az üç sınav yapılır. Öğrencilerin başarıları sınavlarla birlikte proje, performans ödevi, ders içi performanslarına dayalı olarak değerlendirilir. Öğrenciler, bir ders yılında istedikleri ders veya derslerden bireysel ya da grup çalışması şeklinde en az bir proje; her yarıyılıda derslerden bireysel ya da grup çalışması şeklinde en az bir performans ödevi hazırlar.

4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

4.1. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Aladağ ve Doğu, (2009) “Fen ve Teknoloji Dersinde Verilen Ev Ödevlerinin Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirmesi” adlı çalışmasında öğrenciler, verilen ev ödevlerinin fen ve teknoloji konularını anlamada ve öğrenilenleri pekiştirmede çok büyük rolü olduğunu düşünmektedirler. Albayrak, Yıldız, Berber ve Büyükkasap’ın (2004) yapmış olduğu çalışmada ödevin ders dışı öğretim etkinliklerinin en önemlilerinden biri olduğunu belirtmiş ve öğrencilerin öğrenmeleri ve öğrenilenlerin kalıcılığının artırılması için önemli bir etkinlik olduğunu belirtmiştir.

Albayrak, Yıldız, Berber ve Büyükkasap’ın (2004) “İlköğretimde Ders Dışı Etkinlikler ve Bunlarla İlgili Öğrenci Davranışları Hakkında Velilerin Görüşleri” adlı çalışmalarında velilerin ders dışı etkinliklerinin öğrencinin öğrenme sürecine katkıda bulunduğuna inandıkları; öğrencilerin de ödevlerin amacına uygun, kendilerinin daha aktif katılımında bulunduğu ders dışı etkinliklerden hoşlandıkları sonucuna varılmıştır.

Bayrakçı, (2007) “İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersindeki Araştırma Ödevlerinin (Etkinlik, Performans ve Proje) Öğrencilerin Sosyalleşmesine Katkısı” adlı çalışmasında, araştırma ödevlerini yapan öğrencilerin sosyalleşmişlik düzeylerinde gözle görülür bir artış yaşanmıştır. Öğrencilerin araştırma ödevlerini yapması sadece çevreleri ile ilişkisinde bir yoğunlaşmaya neden olamamakta, aynı zamanda aile içindeki ilişkilerin de artmasına katkı sağlamaktadır. Yine bu ödevleri yapan öğrencilerin, topluluk içinde kendilerini daha rahat ifade etme becerilerinde hatırı sayılır bir gelişme gözlenmiştir. Öğrencilerin araştırma ödevlerini yapmaları sonucunda, anne, baba, ağabey ve ablalarının, derslerinde yardımcı olma oranları artmıştır (ortalama olarak %10). Öğrencilerin araştırma ödevlerini yaparken aile bireylerinden yardım almaları, öncelikle aile içerisindeki iletişimin yaygınlaşmasına ve bunun sonucunda da sosyalleşmenin gerçekleşmesine katkı sağlamaktadır. Aile bireylerinden derslerinde yardım gören öğrencilerde, güven duygusu gelişmekte ve kişilik kazanımları artmaktadır. Buna bağlı olarak öğrenciler, çevresi ile daha rahat iletişim kurabilmekte ve yetkili kişilerle rahatlıkla konuşabilmektedirler. Yine bu

öğrencilerin, sınıfta ve içinde buldukları gruplarda çekinmeden ve korkmadan kendilerinden emin bir şekilde fikirlerini açıkladıkları görülmüştür.

Belet ve Girmen, (2007) “Türkçe Dersinde Kullanılan Performans Ödevlerinin Etkililiği” adlı çalışmasında ödevlerin öğrencilerin Türkçe dersinde edindikleri dil becerilerini geliştirmelerine ve öğrencilerin kendilerini özgün bir biçimde ifade etmeleri yönünde planlandığı tespit edilmiştir.

Büyüktokatl (2009), “İlköğretimde Ev Ödevi Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi” adlı çalışmasın sonucunda ev ödevlerinin öğrencinin sevdiği ve ilgisini çekecek konularda yapılması, amaç ve seviyeye uygun olması halinde başarının yükselmesine neden olacağını belirtmiştir. Ev ödevi sürecinin amacına uygun işlemesi, yararlı olabilmesi için öğrenci, öğretmen ve velinin üzerlerine düşen görevleri doğru şekilde yapmaları ile mümkün olacaktır. Ev ödevleri öğrencinin anlayabileceği şekilde açık ve net olmalıdır. Bunun dışında verilen ödevin bir içeriği ve bir amacı olmalıdır ki yarar sağlayabilsin. Ayrıca ev ödevi verme şekli, ev ödevinin içeriği dışında diğer önemli bir unsur ise ödevlerin kontrol edilme sürecidir. Kontrol süreci öğrenciye ortaya çıkardığı ürün hakkında geri dönüt vererek, yaptığı çalışmanın amaca uygunluğunu belirleyen son basamaktır. Bu son basamak olmadığı takdirde ev ödevi amacına ulaşamayabilir ve hatta yanlış yapılan ödevler öğrencileri yanlış öğrenmelere sevk edebilir. Ev ödevi sürecinde öğrencinin üzerine düşen görev ise ödevi net olarak anlamak ve evde kendine göre bir çalışma saati ayarlayarak bu zamanlarda ödevini yapmaktır. Öğrenci yaptığı ödevi bir zorunluluk olarak görmemeli, ödevin kendisine yarar sağladığının bilincinde olmalıdır.

Coşkun, Gelen ve Kan (2009), “Türkçe Derslerindeki Performans Ödevleri Konusunda Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi” adlı araştırmasında öğretmenlerin, performans ödevlerini öğrencilerin sosyal gelişimleri, araştırma becerileri, kendilerini ifade etme becerileri, genel kültür düzeyleri ve özgüvenlerinin gelişimi bakımından son derece önemli ve yararlı gördüğünü ifade etmiştir. Öğrenciler de performans ödevlerinin sosyal gelişimlerine katkı sağladığını, performans ödevleri sayesinde araştırma isteklerinin arttığını,

düşüncelerini topluluk önünde daha rahat açıklayabildiklerini, kendilerine yararlı olduğunu düşünmektedir.

Ersoy ve Anagün, (2009) “Sınıf Öğretmenlerinin Fen ve Teknoloji Dersi Ödev Sürecine İlişkin Görüşleri” adlı çalışmasında araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı Fen ve Teknoloji dersinde ödev verdiklerini belirtmiştir. Öğretmenlerin genelde sınıfta öğrenilenlerin tekrarlanması için pekiştirme ödevini tercih ettikleri, bunun yanı sıra hazırlık ve geliştirme türündeki ödevlere de yer verdikleri açıklamalarından anlaşılmaktadır. Değişik araştırmalar, öğretmenlerin daha çok sınıfta öğrenilen bilgilerin tekrar edilmesi amacıyla ev ödevleri verdiklerini ortaya çıkarmıştır (Cooper, 2001; Cooper, Lindsay, Nye, & Greathouse, 1998; Aladağ ve Doğu, 2009; Gürlevik, 2006; Yapıcı, 1995; Aydın, 2011; Öcal, 2009; Hizmetçi ve İflazoğlu, 2006)

Gür, (2002) “Ev Ödevi Yapma Stillерinin Akademik Başarıya Etkisi” adlı çalışmasının sonunda kız ve erkek öğrencilerin ödev tercihleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkiye bakılmış ve ödev yapma tercihlerinin akademik başarıyla bir ilişkisinin yüksek olduğu bulunmuştur. Başarısı düşük öğrenciler, ödevler konusunda kendilerinin motive edilmeleri gerektiğini belirtmişler. Ailenin ilgisinin, katılımının öğrencilerin akademik başarısına olumlu katkıda bulunduğu görülmüştür.

Hizmetçi ve İflazoğlu (2006), “İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Ev Ödevleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Nitel Bir Çalışma Örneği” adlı çalışmalarında, sınıf öğretmenlerinin tamamının ödev verdikleri görülmüştür. Ayrıca verilen ödevlerin, öğrenilenleri pekiştirme mahiyetinde olduğu, belirlenmiştir. Öğretmenlerin ödevleri daha çok tahtaya yazarak ve sözlü olarak verdikleri, ödev kontrolünün de sadece ödevin yapılıp yapılmadığını tespit etme amaçlı olduğu; ödevleri içerik açısından değerlendirmedikleri belirlenmiştir.

Hizmetçi, (2007) “İlköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin Ödev Stilleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” çalışmasında ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin ödev stilleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Betimsel çalışmasının sonucunda, genel olarak öğrencilerin büyük bir kısmının; aileleri ve öğretmenleri tarafından motive edilmeyi, ödev yaparken bir

şeyler atıştırmayı ve ödev yapma ortamında fazla ışığı tercih ettikleri belirlenmiştir. Ayrıca çoğu öğrencinin çalışırken yanlarında otorite figürünün olmasını, yapılandırılmış ödevleri ve akranlarıyla çalışmayı tercih ettikleri görülmüştür. Öğrencilerin ödev stilleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki; motivasyon, atıştırma, görsel ve yapılandırma alt faktörleri açısından anlamlı bulunmuştur.

Kapıkıran ve Kıran, (1999) “Ev Ödevinin Öğrencinin Akademik Başarısına Etkisi” adlı çalışmalarında, ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin ev ödevinin akademik başarıları üzerindeki etkilerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Ön test sonuçları, gruplar arasında anlamlı farklılık ortaya çıkarmamıştır. Deneysel eğitim sonrasında başarı testi gruplara tekrar uygulanmıştır. Son test sonuçlarında da anlamlı farklılık ortaya çıkmamıştır.

Kaplan, (2006) “İlköğretim 6. Sınıf ‘Yaşamımızı Yönlendiren Elektrik’ Ünitesindeki Ev Ödevi Verilmesinin Öğrenci Başarısına ve Kavram Öğrenmeye Etkisi” adlı çalışmasında “Yaşamımızı Yönlendiren Elektrik” ünitesinde ev ödevi verilerek ders işlenmesi öğrencilerin başarılarını olumlu yönde etkilemiştir. Ayrıca ünitelerin ödev verilerek işlenmesinin, öğrencilerin akademik başarılarında ve derse karşı tutumlarında olumlu etkisinin olduğu, öğrencilerin kavram öğrenmesinde de olumlu etkilerin meydana geldiği tespit edilmiştir.

Öcal, (2009) “İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Ev Ödevlerine Yönelik Tutumlarının Oluşmasında Ailelerin ve Öğretmenlerin Rolü” adlı çalışmasında öğrencilerin büyük çoğunluğu (f=178) ev ödevlerinin gerekli olduğuna inanmaktadır. Öğrenciler; ödevlerin okulda öğrenilenleri pekiştirme, tekrar etme, bilgilerin kalıcılığını sağlama, yeni bilgiler öğrenme, sorumluluk duygusunu geliştirme, ders çalışma alışkanlığı kazandırma gibi pek çok yararına inandıkları gerekçeyi sıralamışlardır. Ortaya çıkan bu durum öğrencilerin tutum ölçeğine vermiş oldukları cevaplar ile paralel niteliktedir. Tutum ölçeğine göre öğrencilerin ödevlere yönelik tutumlarının olumlu çıkması ve yapılan görüşmeler neticesinde ödevlerin gerekli olduğunu düşünmesi birbirini destekler niteliktedir.

Özben, (2006) “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Fen Bilgisi Dersindeki Başarılarına Ev Ödevi Çalışmalarının Etkisi” adlı çalışmasında, İlköğretim Fen Bilgisi eğitiminde ev ödevlerinin öğrenci başarısını olumlu yönde

etkileyen bir etmen olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ev ödevlerinin ilköğretim öğrencilerinin; Fen Bilgisi dersi konularında bulunan kavramların hatırlama ve kavramların ayırt etme seviyelerini artıran bir faktör olduğunu göstermiştir.

Yapıcı, (1995) “İlkokul 4. ve 5. Sınıf Öğretmen, Öğrenci ve Velilerin Ev Ödevi Konusundaki Görüşlerinin Belirlenmesi” adlı çalışmasında öğretmenlerin ödev verirken yeterli açıklama yapmadığı belirlenmiştir. Ayrıca ödev verilirken, öğrencilerin bireysel farklılıkların dikkate alınmadığı, ödevlerin sadece yapıp yapılmadığına bakıldığı, içeriğine bakılmadığı sonucuna varılmıştır.

Yuladır ve Doğan (2009), “Fen ve Teknoloji Dersinde Öğrencilerin Ev Ödevi Performansını Arttırmaya Yönelik Bir Eylem Araştırması” adlı çalışmasında, yapılan uygulama öğrenciye ödev yapma alışkanlığı kazandırmış ise de öğrencilerin süreçten elde ettikleri verim sınırlı olmuştur. Bu sonuç, Cooper vd. (2006) tarafından yapılan derleme çalışmada vardıkları sonuçlardan biri olan ilkokuldan yukarı sınıflara doğru gidildikçe öğrencilerin ödev yapma performanslarının arttığı ve ödev ile akademik başarı arasındaki ilişkinin ilköğretimden ziyade üst sınıflarda daha belirgin olduğu görüşü ile benzerlik göstermektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, katılanların özellikleri, veri toplama ve analiz yöntemleri yer almaktadır.

1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinin içinde yer alan görüşme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada görüşme tekniği kullanılarak, Türkçe dersindeki ev ödevlerinin öğrenci başarısına etkisi hakkındaki öğretmen görüşleri tespit edilmiş ve yorumlanmıştır.

Bu araştırma, İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda Türkçe ödev uygulamalarının öğrencilerin okul başarısına etkisi ile ilgili olduğundan, ilköğretim 4. ve 5. sınıflarda bu dersi veren öğretmenlerin Türkçe dersi ödevleri ile ilgili görüşlerini incelemeye, ödevlerde karşılaştıkları sıkıntıları belirlemeye yönelik nitel bir çalışmadır. Bu çalışmanın amacı, İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda Türkçe ödev uygulamalarının öğrencilerin okul başarısına etkisinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesine yönelik tanımlar ve derin sorgulama içerdiği için nitel araştırma desenlerinden durum çalışması (örnek olay) niteliğindedir.

Kuş'a göre (2007), nitel araştırmalar ne kadar esnek ve bağlamsal olsalar da tüm araştırmacılar gibi önceden bir planlama yapılmalıdır. Araştırmacı, araştırma sırasında titiz bir biçimde çalışmalı ve kendi üzerine düşünüp sorular sormalıdır. Nitel araştırmaların özelliklerini şöyledir:

1. Özne'nin 'gözleriyle görme' ya da perspektifini takınma
2. Günlük yaşamın sıradan/ olağan detaylarını betimleme
3. Aksiyonları ve anlamları, sosyal bağlamları içinde anlama
4. Zaman ve süreci vurgulama
5. Açık ve görel olarak yapılaşmamış araştırma desenlerini destekleme
6. İlk aşamada kavramlar ve teorilerden kaçınma (Bryman, 1988: Akt: Kuş, 2007: 86).

Bu çalışmada nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Nitel araştırmanın herkes tarafından kabul edilen bir tanımını yapmak çok zordur. Bunun nedeni, “nitel araştırma” kavramının bir şemsiye kavram olarak kullanılmasından ve bu şemsiye altında yer alabilecek birçok kavramın değişik disiplinlerle yakından ilişkili olmasından kaynaklanmaktadır. Her ne kadar birçok yönelimi, yöntemi, süreçleri ve özellikleri kapsayan bir tanım yapmak zor ise de “nitel araştırma”, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 39).

Karasar’a göre, (2000) görüşme tekniği; yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmeler olarak üç grup olarak tasnif etmek uygundur. Yapılandırılmış görüşmede önceden belirlenmiş sorular vardır; yapılandırılmamış görüşmede önceden sorular belirlenmez, görüşme esnasında beliren açık uçlu sorular mevcuttur. Bu çalışmada yarı yapılandırılmış olarak hazırlanmış öğretmen görüşme formu belirlenmiştir.

2. ÇALIŞMA GRUBU

Kaynağın kalitesi elde edilen verilerin kalitesini belirleyecek temel unsurdur. Görüşmede görüşülecek kişilerin araştırılan konunun uzmanı olmaları ya da o konuda karar verici konumda bulunmaları gerekmektedir. (Baş ve Akturan, 2008: 111).

Araştırma, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Afyonkarahisar Merkez ve ilçelerinde, ilköğretim 4 ve 5. sınıfları okutan 60 sınıf öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir. Bu kişiler amaçlı örnekleme yöntemlerinden, maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılarak seçilmiştir. Burada amaç, Yıldırım ve Şimşek’e (2011) göre, görel olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışmada probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır. Bu çalışmada maksimum çeşitlilik örneklemesinin seçilmesiyle, imkânları farklı olan (çevre, ulaşım, oku imkânları vb.) sınıflarda, Türkçe Öğretim Programının ödev uygulamalarına ilişkin daha fazla bilgi elde edilmeye çalışılmıştır.

Bu araştırmada Afyonkarahisar ili Merkez ve Sandıklı ilçesindeki 35 farklı ilköğretim okulunda görev yapmakta olan 60 sınıf öğretmeni ile görüşme yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 27'si bayan, 33'ü ise erkektir. Sınıf öğretmenliğinde daha çok bayanlar çalışmaktadır. Katılımcı öğretmenlerin hizmet yılı ortalaması yüksek çıkmıştır: 41 öğretmen 10 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahiptir. Görüşme yapılan öğretmenlerin 25'i 4. sınıf okutmakta; 35'i 5. sınıf okutmakta ve 5 kişi de her iki sınıfı içeren birleştirilmiş sınıf okutmaktadır.

Araştırmanın kalitesini yükseltmek için görüşme yapılacak öğretmenlere konuyla ilgili önceden bilgi verilmiş ve araştırmaya katılmaları için gönüllü olup olmadıkları sorulmuştur. Bu şekilde araştırmanın çalışma grubu gönüllülük esasına göre oluşturulmuştur.

Tablo 3: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özellikleri

	Bay		Bayan		
Cinsiyet	33		27		
Kıdem	1-3 yıl	4-6 yıl	7-9 yıl	10 yıl ve üstü	
	6	9	4	41	
Eğitim düzeyi	Ön lisans	Lisans	Yüksek lisans	Doktora	Diğer
	7	50	1	-	2
Sınıf mevcudu	10-24	25-35	36-50	51 ve üzeri	
	35	21	4	-	
Okuttuğu sınıf	4. sınıf	5. sınıf	İki sınıf bir arada		
	25	30	5		
Programla ilgili hizmet içi eğitim / seminer aldınız mı?	Evet, aldım		Hayır, almadım		
	32		28		

3. VERİ TOPLAMA ARACI

Araştırmada ilköğretim 4. ve 5. sınıflarda Türkçe ödev uygulamalarının öğrencilerin okul başarısına etkisi ile ilgili öğretmen görüşlerini almak için, yarı yapılandırılmış olarak geliştirilen Öğretmen Görüşme Formu ve öğretmenler hakkında bilgi almak için Kişisel Bilgi Formu kullanılarak görüşmeler yapılmıştır.

Yarı yapılandırılmış sorularla, katılımcıların konunun dışına çıkması engellenmeye çalışılmıştır. Ancak bu sorular katılımcının görüşlerini kısıtlayacak nitelikte değildir. Yıldırım ve Şimşek'e (2011) göre bu tür formların kullanılmasındaki amaç, araştırma problemi ile ilgili tüm boyutların ve soruların kapsanmasını güvence altına almaktır.

Öğretmen görüşme formunda 15 ana soru bulunmaktadır. Türkçe Dersi Ödev uygulamaları genel hatlarıyla sorgulanarak sınıflarda uygulanma düzeyi tespit edilmeye çalışılmıştır. Görüşme formunda, “ödev türleri”, “ödevlerin amacı”, “ödev kontrolü”, “ödevlerin öğrenci seviyesine uygunluğu”, “ödev verme sıklığı” gibi araştırmadaki önemli kavramlara yer verilmiştir.

Öğretmen Görüşme Formu, Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Anabilim Dalı'nda iki öğretim görevlisine sunularak, formla ilgili uzman görüşleri alınmış ve gerekli düzeltmeler ve eklemeler yapılmıştır. Formla ilgili uygulamada karşılaşılabilecek muhtemel sıkıntıları tespit etmek için, Afyonkarahisar'da sınıf öğretmenlerinden rastgele (random) örnekleme yapılarak 4 öğretmen ile görüşülmüştür. Bu deneme sonrasında formda ortaya çıkan hatalar çıkartılmış ve form düzeltilmiştir. Bu düzenlemelerden sonra Öğretmen Görüşme Formu son halini almıştır.

4. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZ EDİLMESİ

Araştırmaya katılan öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen nitel verilere içerik analizi ve betimsel analiz yapılmıştır. Verilerin analizinde, öğretmenlerin Türkçe programının ödev uygulamaları ile ilgili görüşlerini yansıtarak, var olan durumu açıklamak için betimsel analiz, daha detaylı bulguları elde etmek ve yorumlamak için de içerik analizi yapılmıştır.

Betimsel analizde, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Verilerin araştırma sorularının ortaya çıkardığı temalara göre düzenlenmesine ve görüşmede kullanılan soruları dikkate alarak yorumlanmasına imkân vermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 224). Bu görüşme türünde amaç benzer konular hakkında, değişik insanlardan aynı tür bilgilerin alınmasıdır.

Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla fark edilmeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve bu veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 227).

Bu araştırmada da, içerik analizi sürecinde, kelimeler ve cümleler gruplandırılarak ve yorumlanarak belli kodlara ulaşılmış, bu kodlar ve kodların birbirleri arasındaki ilişkiler yorumlanarak ve yapılandırılarak araştırmanın temaları oluşturulmuştur. Bu uygulamalar sürecinde öğretmen görüşleri daha iyi organize edilmeye, uygulamadaki sorunlar ve beklentiler anlaşılır hale getirilmeye çalışılmıştır. Bu işlemlerin yapılmasında nitel veri analizinde kullanılan bilgisayar programından (Nvivo 7) faydalanılmıştır. Nvivo, nitel araştırmalarda kullanılan bir istatistik programıdır. Kodların ve temaların organize edilmesinden sonra bulguların tanımlanması ve yorumlanmasıyla elde edilen verilerin analizi tamamlanmıştır. Ayrıca öğretmenlerden alınan kişisel bilgiler sayı ve yüzde hesaplamalarıyla nicel olarak analiz edilmiştir.

Görüşme ve gözlem formu ile toplanan veriler betimsel analiz yoluyla yorumlanmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e göre (2011) betimsel analizle temel amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır. Ortaya çıkan temaların ilişkilendirilmesi, anlamlandırılması ve ileriye yönelik tahminlerde bulunulması da araştırmacının yapacağı yorumların boyutları arasında yer alabilir.

Betimsel analiz dört aşamadan oluşur (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 224):

1. Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturmak,
2. Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi,
3. Bulguların tanımlanması,
4. Bulguların yorumlanması.

Kodlama işlemini bir örnekle göstermek yararlı olacaktır. Katılımcının “Türkçe dersinde verilen ödevler öğrencinin gelişimine ne ölçüde katkı sağlıyor?” sorusuna verdiği cevap:

- *Okuduğunu anlayarak diğer derslerine de başarılı olmalarını sağlıyor. Çocuk kendine güvenerek daha da başarı sağlıyor. Verilen sorumlulukları yerine getiriyorlar. Kendileri araştırma yaparak kendilerine güven duygusu oluyor. Ben başarılıyım. Bunu ben yaptım diyerek kendilerini daha iyi hissediyorlar. Bazı ödevleri bilmece bulmacaya dönüştürerek eğlenceli olmasını sağlıyorum. Çocukların seviyesine inerek verdiğim ödevlerde verimi sağlıyorum.*

Cevabın tamamı Türkçe dersinde verilen ödevlerin öğrencinin gelişimine sağladığı katkı ile ilgili olduğu için “Ödevlerin Öğrenciye ve Başarıya Katkısı” düğümüne (node) atanmıştır. Ayrıca seçili alan kavramla ilgili olumlu bir düşünce olduğu için “Olumlu Görüşler” düğümüne atanmıştır.

5. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK

Nitel araştırmalarda güvenilirliği sağlamak için çalışmaya başka araştırmacılarında katılması gerekmektedir. Yıldırım ve Şimşek’e (2011) göre araştırmanın diğer araştırmacılar tarafından kabul edilebilir olmasını sağlamak; birden fazla araştırmacının aynı gözlem aracıyla veri toplaması, analizlerini yapması, sonuçlara ulaşması, bu sonuçların karşılaştırması ve ortak noktaların tespit etmesi ile mümkündür.

Bu araştırmada da bir eş gözlemciyle çalışılmıştır. Eş gözlemci Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda yüksek lisansını tamamlayan Mehmet YILMAZ’dır.

Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü kullanılmıştır.

$$\text{Güvenirlik} = [\text{Görüş Birliği} / (\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş ayrılığı})] \times 100$$

Araştırmada gözlemciler arasındaki uyum değerini tespit etmek için, temalara yapılan kodlamaların yüzdelik değerleri karşılaştırılacaktır. Bu kodlamalar araştırma bulgularının açıklanmasını sağlayan ana unsurlardır. Bu karşılaştırma gözlemciler arasındaki uyumu yansıtmaktadır.

Tablo 4: Gözlemciler Arası Uyum Değerleri

TEMALAR	Görüşler		
	Gözlemci	Eş Gözlemci	Yüzdelik Uyum
Ödev Türleri	% 7,45	% 9,38	% 89,7
Ödev Verme Sıklığı	% 13,42	% 11,53	% 92,9
Ödevlerde Karşılaşılan Zorluklar	% 13,09	% 9,62	% 86,7
Ödevlerin Amacı	% 42,27	% 38,20	% 95,1
Ödevlerin Öğrenciye ve Başarıya Katkısı	% 14,10	% 10,02	% 85,5
Öğrencilerin Zorlandıkları Konular	% 48,89	% 45,54	% 96,5
Yapılandırmacı Eğitim	% 24,81	% 28,62	% 93,3
Ortalama	%32,0	% 30,4	% 91,3

Tablo 4'de görüldüğü gibi, yapılan tüm kodlamaların gözlemci ve eş gözlemci ortalamasının % 91,3 tutarlı olduğu tespit edilmiştir. Bu sonucun % 90'ı (Miles ve Huberman, 1994: 64) geçmesi nedeniyle yapılan kodlamanın güvenilir olduğu kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Çalışmanın bu bölümünde ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin, görüşme formundaki sorulara verdikleri cevaplar incelenecektir. Bulguların daha anlaşılır olabilmesi için kodlamayla oluşturulan;

- *Ödev Türleri,*
- *Ödev Verme Sıklığı,*
- *Ödevlerde Karşılaşılan Zorluklar,*
- *Ödevlerin Amacı,*
- *Ödevlerin Öğrenciye ve Başarıya Katkısı,*
- *Öğrencilerin Zorlandıkları Konular,*
- *Yapılandırımcı Eğitim*

temaları altında inceleme yapılmıştır. Analiz sonucunda ortaya çıkan değişkenler ile temalar arasındaki ilişki, kelime frekansları çeşitli matrislerle açıklanmaya çalışılmıştır.

Nitel araştırmalarda mantıklı, açık, akıcı bir dille raporun (bulgular) yazılması gerekir. Okuyucu raporu okurken zorlanmamalı, bölümler arasında geri dönüş-ileri gidiş yaparken güçlük yaşamamalı, araştırma odağı ile verilerin sunuluşu ve sonuçların yazımı arasında mantıklı bir bağ kurulmalıdır. Baştan sona, araştırma yaklaşımı ile tutarlı bir biçimde, mantıklı bir yapı içinde araştırmanın bölümlerinin sunulması ve sonuçların tartışılması önemlidir. Bütün bu koşulları sağlayabilmesi için raporun araştırmacı ve uygulayıcı okuyucu kitlesinin ortak dil kullanımına göre düzenlenmesi, ortak kavramlara uygun olarak yazılması, gereksiz yere aşırı teknik sözcüklerden ve kavramlardan kaçınılması gerekir. Bulguların araştırmacı ve okuyucu kitlesinin ortak dil kullanımına göre düzenlenmesi, ortak kavramlara uygun olarak yazılması, gereksiz yere aşırı teknik sözcüklerden ve kavramlardan kaçınılması gerekir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 242). Nitel araştırmalarda bulgular kısmında ve bulguların alt başlıklarında öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntı yapılarak ortak görüşü temsil mahiyetindeki düşünceler tercih edilmiştir.

Tablo 5: Görüşme Formundaki Soruların Temalarla İlişkisi

	Temalar	Sorular
İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda Türkçe ödev uygulamalarının öğrencilerin okul başarısına etkisinin öğretmen görüşleri	Ödev türleri	Görüşme formunun 3. ve 13. sorusu
	Ödev verme sıklığı	Görüşme formunun 11. sorusu
	Ödevlerde karşılaşılan zorluklar	Görüşme formunun 4. Sorusu
	Ödevlerin amacı	Görüşme formunun 1. Sorusu
	Ödevlerin öğrenciye ve başarıya katkısı	Görüşme formunun 2., 5., 7., 10., ve 12. sorusu
	Öğrencilerin zorlandıkları konular	Görüşme formunun 14. sorusu
	Yapılandırmacı eğitim	Görüşme formunun 9. Sorusu

1. ÖDEV TÜRLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Ödev Türlerine bulguları tespit etmek için öğretmenlere görüşme formunun 3. ve 13. sorusu yöneltilmiştir:

- Türkçe dersinden ne tür ödevler veriyorsunuz? Ödev verirken nelere dikkat ediyorsunuz? (3. Soru)

- Türkçe dersinde ödev verirken ders kitabındaki konular dışında belirlediğiniz konular oluyor mu? Oluyorsa ne sıklıkta? (13. Soru)

Öğretmenlerin bu iki soruya verdikleri cevaplar doğrultusunda “Ödev Türleri” temasına ulaşılmış ve bu başlık altında kodlama yapılmıştır. Tema ile ilgili kod referansları ve kodlama katılımcı sayısı Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6: “Ödev Türleri” Temasıyla İlgili Yapılan Kodlamayla İlişkin Bilgiler

Tema	Kodlama Yapılan	
	Kişi Sayısı	Kelime Sayısı
Ödev Türleri	60	1551

“Ödev Türleri” bilgileri temasıyla ilgili yapılan tüm kodlama bilgileri Tablo 6’ da gösterilmiştir. “Ödev Türleri” temasıyla ilgili görüşlerin elde edilmesi için soruların cevaplarında, 60 kişinin söylemiş olduğu 1551 kelime kodlanmıştır. Bununla ilgili öğretmen görüşleri aşağıda gösterilmiştir.

Türkçe dersinden ne tür ödevler veriyorsunuz? Ödev verirken nelere dikkat ediyorsunuz? (3. Soru)

Öğretmen görüşleri incelendiğinde genel olarak birbirine benzeyen türlerde ödevler verildiği dikkat çekmektedir. Bütün öğretmenlerin amaçları öğrencinin en iyi şekilde yetişmesini sağlamaktır. Amaç ortak olunca görüşlerin de birbirini yansıttığını aşağıdaki öğretmen görüşlerini inceleyerek ulaşabiliriz.

“Genelde okumasını hızlandırması için okuma metinleri veriyorum.” (Ö1)

“Araştırma- incelemeye yönelik ödevler.” (Ö10)

“Verdiğim ödevler çocuğun anlama becerisini geliştirmeye yönelik. Çünkü anlayan ve yorum yapabilen çocuk iyi test çözer.” (Ö12)

“Okuduğunu anlama ve dilbilgisi konularını içeren alıştırmalar veriyorum.” (Ö13)

“Metin okuma- anlama (5N1K), hikâye okuma, özet, test çözme, şiir yazma.

“Öğrencinin araştırma, yorumlama, hayal güçlerini geliştirme, yazılı ve sözlü anlatımlı.

“Türkçe dersinde genelde yazılı (kendilerinin cümle yazdıkları) ödevler veriyorum. Hikâye yazma, olay yazma, fıkra yazma gibi. Bazen dersle ilgili olarak soru cevap yapıyorum. Bütün sınıfı konuyla ilgili konuşturuyorum.” (Ö18)

“Anlattığım konu ile ilgili test ve doldurma soruyorum. Metin ile ilgili sorular hazırlayıp çocukların cevaplarını yapmalarını istiyorum.” (Ö19)

“Türkçe dersinde daha çok parçaların deftere yazılması ile ilgili ödevleri ve düzeylerine uygun etkinlikleri ödev olarak veriyorum. Diğer etkinlikleri beraberce sınıfta yapıyoruz.” (Ö2)

“Daha çok konu özetleri ve etkinliklere dayalı ödevler veriyorum.” (Ö20)

“Okuduğunu anlama, cümle tamamlama şeklinde ödevler veriyorum. Dilimizin kurallarını öğrenmesi ve dil sevgisi kazandırmaya dikkat ediyorum.” (Ö23)

“Hikâye tamamlama, okuduğunu anlayıp metnin içinden soruları cevaplama, mektup, öykü, dilekçe yazma, dilbilgisi kuralları ile ilgili etkinlikler. Ödev verirken sınıfta o gün işlenen konu ile ilgili olmasına dikkat ediyorum.” (Ö30)

“Sözlük çalışması. Kavram haritaları oluşturma. Kendini ifade edici çalışmalar olmasına dikkat ediyorum.” (Ö32)

“Genellikle yakın çevrede ve görsel kültür zenginliklerinin araştırılması, incelenmesi, atasözleri deyimler, bir konu hakkında yazı yazma ve şiir yazma ve şiir ezberleme.” (Ö38)

“Temaya göre ödev veriyorum. Kendisinin yapabileceği türden ödevler olmasına dikkat ederim. ” (Ö4)

“Yoruma dayalı ödevler veriyorum. Öğrencinin mutlaka bir şeyler kazanacağı ödevler tercih ediyorum. ” (Ö43)

“Ödev verirken kendi fikirlerini ve ifadelerini aktarabilecekleri türden ödev vermeye dikkat ediyorum. Yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilecekleri ve kendi cümleleriyle anlatabilecekleri türden ödevler veriyorum. ” (Ö46)

“Günlük işlenen konulara uygun veriyorum. Onların düşüncelerine, araştırmaya önem veriyorum.” (Ö3)

“Ön hazırlık” için derste işlenecek konuya göre araştırma-inceleme çalışmaları.

“pekiştirme” için derste öğrenilmiş konuları destekleyen ev etkinlikleri, testleri vb.(okuma ve anlama çalışmaları). ” (Ö54)

“Genellikle Türkçe derslerinde hayal güçlerini geliştirici ödevler veririm. Bu hayallerini yazıya dökmelerini isterim. Çünkü bir öğrenci konuşmasını rahatlıkla yapamayabiliyor. ” (Ö59)

Öğretmenler ödev verirken nelere dikkat ettikleri hususunda da görüşlerini ifade etmişlerdir. Bu görüşler şöyledir:

“Öğrencilerin seviyelerine uygun olmasına, bilgi ve becerilerini arttırıcı olmasına dikkat ederim.” (Ö17)

“Derslerde öğrendiklerini pekiştirici ödevler veriyorum. Seviyelerine dikkat ediyorum.” (Ö21)

“Türkçe dersinde amaç; öğrencilerin doğru okuma, okuduğu bir metni anlama, metinden çıkarımlar yapma, duygu ve düşüncelerini sözlü ve yazılı ifade etme olduğu için bu amaç doğrultusunda ödevler veriyorum. Seviyelerine uygun olmasına dikkat ediyorum.” (Ö22)

“Türkçe dersinde ödev verirken; a-) Anlamını bilmediği kelimeleri öğrenmeye b-)Okuduğu metnin amacını ve ana fikrini kavramaya c-) Metni anlamaya yönelik soru çıkarabilme d) Kendini ifade etmeye yönelik yazma kurallarını geliştirmeye yönelik çalışmalara dikkat ederim.” (Ö33)

“Ödev verirken okulda işlediğimiz konuların pekiştirilmesine dikkat ediyorum.” (Ö42)

“Sık sık performans değerlendirme şeklinde onları yapacakları şekilde etkinlikler veriyorum. Ödevleri verirken onlara motive edici şekilde derslerde gördüklerinin dışına çıkmadan verebiliyorum. Çünkü seviye bunu gösteriyor.” (Ö34)

“Etkinlikleri tamamlama, özet çıkarma, okuma, güzel yazı vb. ödevler veriliyor. Seviyesi, zamanında teslim etmesine dikkat ediyorum. Sorumluluk düzeyinin ne düzeyde geliştiğini takip ediyorum.” (Ö40)

“Genelde hikâye veya masal yazma ödevleri vermeye çalışıyorum. Üretme becerileri gelişsin istiyorum.” (Ö7)

- Türkçe dersinde ödev verirken ders kitabındaki konular dışında belirlediğiniz konular oluyor mu? Oluyorsa ne sıklıkta? (13. Soru)

Eğitim-öğretim faaliyetleri bazen ders kitabındaki konuların dışına çıkmayı gerektiriyor. Bu konuyla ilgili öğretmenlerin görüşlerine baktığımızda onlarında zaman zaman kitaba bağlı kalmadıklarını fark ediyoruz. Öğrencilerin daha iyi öğrenmesi, daha başarılı olabilmesi için kitabın dışında farklı etkinlik ve konulara yer verdiklerini fark etmekteyiz. Öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Evet oluyor. İşlenen konunun içeriğine göre bu konuları pekiştirecek konularda ödevlendirme yapıyorum.” (Ö1)

“Bazen oluyor.” (Ö10)

“Okuma ödevi her gün. Dilbilgisi.” (Ö14)

“Bazen oluyor. Değişik kitaplardan etkinlikler fotokopi olarak verebiliyorum.” (Ö15)

“Dilbilgisi konularının hepsini farklı kaynaktan anlattım. Kitaba o anlamda bağlı kalmadım.” (Ö18)

“Türkçe dersinde çoğunlukla kitaptan veriyorum. Ama dilbilgisi konularını pekiştirmek için test fotokopisi veriyorum.” (Ö19)

“Ders kitabı etkinlikleri dışında deyim ve atasözleri ile ilgili ara ara araştırma ödevi veriyorum.” (Ö24)

“Evet. Nadiren öykü tamamlama, anlatıma dayalı çalışmalar.” (Ö32)

“Ders konuları dışında ancak belirli gün ve haftalarla ilgili çalışmalar yapmalarını isterim.” (Ö33)

“Ara sıra oluyor. Çünkü ders kitabındaki sadece metinle ilgili oluyor. Oysa konular dışında olduğu zaman çocuklar hem araştırmacı hem de bilgi birikimlerini daha fazla geliştiriyorlar.”(Ö34)

“Oluyor. Dilbilgisine müfredatta az yer verildiği için ek bilgilendirme yapıyorum.”(Ö35)

“Çok oluyor, çünkü müfredattaki konular sınırlı. Oysa sınavlarda daha derinlemesine sorular soruluyor. Bu sebeple özellikle verilmemesi gereken konuları vermek zorunda kalıyorum.”(Ö44)

“Yazma ve okuma etkinliğini her gün veriyorum. Dilbilgisi konularına da ders kitabından biraz daha fazla eğiliyoruz.”(Ö5)

“Dilbilgisi kurallarıyla ilgili çeşitli kaynaklardan yararlanıyorum. Bu kaynaklar ders kitabıyla paralellik gösteriyor. Haftada bir gün bu tür ödevlerden veriyorum.”(Ö50)

“Hikâye (yarım kalan) tamamlama, dinlenen metinden etkinlikler yapma. İzlediği filmi bir anısını anlatma.”(Ö53)

Ders kitabının dışında konu işleyen ve ödev veren öğretmenlerimizin görüşlerine katılmayan öğretmen görüşleri de bulunmaktadır. Türkçe dersini kitaba bağlı kalarak işlediklerini ifade eden öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“Türkçe dersinde kitabın dışında ev ödevi vermiyorum. Yardımcı kaynaklarla ilgili etkinlikleri sınıfta yapıyoruz.”(Ö2)

“Hayır.”(Ö16)

“Genellikle ders kitabı içindeki konularla işliyorum dersi.”(Ö20)

“Olmuyor.”(Ö21)

“Genellikle müfredat çerçevesinde ders kitabından, çalışma kitabımızdan oluyor. Ama sınavlarda çıkan bir konuya arada başka kaynaklardan belirleyerek yapmaları için veriyorum.”(Ö22)

“Genellikle kitaptaki konuya bağlı olarak haber veriyorum.”(Ö23)

“Genel olarak ders kitabındaki konulardan ödev veriyorum.”(Ö36)

Öğretmenlerin kitap dışındaki konularda ödev verme sıklığı ile ilgili görüşleri de birbirinden farklılık arz etmektedir. Ödev verme süreci öğrencinin ihtiyacına göre değişeceğinden görüşler de farklı olabilir. Bazı öğretmenler her gün kitap dışında ödev verdiklerini ifade ederken, bazı öğretmenler de dönemde sadece 1-2 defa olduğunu ifade etmiştir bu konuyla ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“Türkçe ders kitabındaki konular dışına çok nadir çıkıyoruz. Dönem boyunca 2-3 defa.”(Ö25)

“Türkçe dersinde ders kitabı dışında da ödevler belirli zamanlarda veriyorum. Yerine göre (konuya göre) değişebiliyor.”(Ö28)

“Evet. Her zaman.”(Ö3)

“Araştırma ödevleri ayda 1-2.”(Ö31)

“Oluyor. Arada bir.”(Ö17)

“Bazen dönemde 1-2 defa.”(Ö4)

“Parçaya ait etkinlik ve içinde öğrencilerin ilgisini çeken konularda veriyoruz. Yaklaşık iki haftada bir.”(Ö40)

“Evet oluyor. Haftada 1-2 defa.”(Ö43)

“Oluyor. İki ödevden biri.”(Ö49)

“Haftada 1-2 kez dilbilgisi kurallarıyla ilgili çeşitli kaynaklardan yararlanıyorum.”(Ö60)

2. ÖDEV VERME SIKLIĞINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Türkçe dersiyle ilgili öğretmenlerin ödev verme sıklığını kontrol etmek için öğretmenlere görüşme formunun 11. sorusu yöneltilmiştir:

- Ne kadar sıklıkta Türkçe dersinden ödev veriyorsunuz?” (11. soru)

-

Tablo 7: “Ödev Verme Sıklığı” Temasıyla İlgili Yapılan Kodlamaya İlişkin Bilgiler

Tema	Kodlama Yapılan	
	Kişi Sayısı	Kelime Sayısı
Ödev Verme Sıklığı	60	398

“Ödev Verme Sıklığı” temasıyla ilgili yapılan tüm kodlama bilgileri Tablo 7’ de gösterilmiştir. “Ödev Verme Sıklığı” temasıyla ilgili görüşlerin elde edilmesi için soruların cevaplarında, 60 kişinin söylemiş olduğu 398 kelime kodlanmıştır. Bununla ilgili öğretmen görüşleri aşağıda gösterilmiştir.

- Ne kadar sıklıkta Türkçe dersinden ödev veriyorsunuz?” (11. soru)

“Her hafta muhakkak ödevlendirme yapılıyor.” (Ö1)

“Haftada bir veya iki. ” (Ö11)

“En az iki güne bir veriyorum. ” (Ö12)

“Günlük. ” (Ö13)

“Konuya göre değişiyor. Genelde test şeklinde iki güne bir veririm. ” (Ö18)

“Her gün ya da gün aşırı ödev veriyorum. ” (Ö20)

“Haftada bir. ” (Ö21)

“Haftada 3-4 kez. ” (Ö26)

“Her gün Türkçe ödevi veriyorum. . ” (Ö60)

“Rutin olarak haftalık ev ödevi veririm.(Proje, performans hariç.) ” (Ö4)

“İşlediğim konunun durumuna göre değişiyor. Haftada ikişer saatten üç gün ders saati sonunda veriyorum. ” (Ö40)

“Sık sık veriyorum. Çünkü Türkçeyi daha iyi anlama ve uygulamadaki hataları en aza indirmeye fayda sağlıyor. ” (Ö34)

“Haftalık ders saati kadar (5 saat). ” (Ö51)

“Haftalık ders programına göre ödev veriyorum. Haftada 4 gün ödevlendiriyorum.” (Ö53)

Yukarıda öğretmenlerin ödev verme sıklığı ile ilgili görüşlerini incelediğimizde Türkçe dersinde en az haftada bir en fazla da her gün ödevlendirme yapıldığı sonucuna ulaşmaktayız. Bu görüşlerden yola çıkarak öğretmenlerin Türkçe dersini işlerken ödevden faydalandığını görmekteyiz. Fakat Türkçe dersinde ödevlendirmeyi sıklıkla kullanan öğretmenlerin yanı sıra kullanmayan öğretmenlerde bulunmaktadır. Bu öğretmenlerin ödev verme sıklığı ile ilgili görüşleri de şöyledir:

“2-3 haftada bir veriyorum. Genel olarak derslerde yapmamız gerekenleri yetiştiriyoruz. (Öğrenci sayısı az olduğu için)” (Ö37)

“Dönemde 2 veya 3.” (Ö10)

“Ayda 3-4 defa.” (Ö8)

Bazı öğretmenlerimiz Türkçe dersinde işledikleri konuyla ilgili ödev verdiklerinden bahsetmektedirler. Ödev verme sıklığını belirlerken dersin hangi aralıklarda olduğu, her konuyla ilgili ödevlendirme yapılmasının mümkün olup olmadığı gibi etkenler etkilidir.

“Az da olsa günlük olarak işlediğim konuyla ilgili ödevler veriyorum. Hafta sonları daha yoğunluklu ödevler veriyorum.” (Ö22)

“İşlenen tema ile ilgili ödevler bir sonraki Türkçe dersine ödev veriliyor.” (Ö25)

“Her Türkçe dersi metnine göre değişen ödevler verilebilir. Bunların birden fazla olduğunu söyleyebilirim.” (Ö27)

“Hemen hemen her temayla ilgili haftada en az bir araştırma ödevi, atasözleri, deyimler ve benzeri etkinlikleri her gün veriyorum.” (Ö38)

“Her gün olmasa da iki günde bir veriyorum.” (Ö39)

“Her Türkçe dersinden sonra bir iki etkinlik veriyorum.” (Ö28)

“Her gün farklı öğrenme alanlarından veriyorum ödevi.” (Ö29)

Ödev verme sıklığını belirlemede öğretmenlerin kullandığı diğer etkenler de derse ön hazırlık, konunun pekiştirilmesi ve okumadır. Öğretmenlerimizden bazıları ödevleri pekiştireç olarak kullanmaktadır. Bazı öğretmenlerimiz de diğer ödevlerin haricinde her gün mutlaka az da olsa okuma ödevi vermektedirler. Çünkü Türkçe ve diğer derslerde başarılı olabilmek için okumanın önemli bir öğedir.

“Hemen hemen her ders öncesi ön hazırlık yapılmasını isterim. ” (Ö56)

“Konuların anlaşılıp anlaşılmasına göre ödev veriyorum. ” (Ö6)

“Ödevleri pekiştireç amaçlı verdiğim için ihtiyaç hissettiğimde veriyorum. ” (Ö32)

“Okuma ödevini her gün veriyorum. Dersi olduğu gün ise bir sayfa dahi olsa veriyorum. ” (Ö19)

“Haftada 2 defa, (her gün okuma). ” (Ö16)

“Günlük okuma çalışması veriyorum. Hafta sonları çalışma sayfası ya da araştırma, inceleme ödevleri veriyorum. ” (Ö23)

3. ÖDEVLERDE KARŞILAŞILAN ZORLUKLARLA İLGİLİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Öğretmenlerin ödev verirken karşılaştıkları zorlukları öğrenebilmek için öğretmenlere görüşme formunun 4. soru yöneltilmiştir:

- “Türkçe dersinde verdiğiniz ödevlerle ilgili karşılaştığınız sıkıntılar nelerdir?” (4. soru)

Tablo 8: “Ödevlerde Karşılaşılan Zorluklar” Temasıyla İlgili Kodlamaya İlişkin Bilgiler

Tema	Kodlama Yapılan	
	Kişi Sayısı	Kelime Sayısı
Ödevlerde Karşılaşılan Zorluklar	60	1237

“Ödevlerde Karşılaşılan Zorluklar” temasıyla ilgili yapılan tüm kodlama bilgileri Tablo 8’ de gösterilmiştir. “Ödevlerde Karşılaşılan Zorluklar” temasıyla ilgili görüşlerin elde edilmesi için soruların cevaplarında, 60 kişinin söylemiş olduğu 1237 kelime kodlanmıştır. Bununla ilgili öğretmen görüşleri aşağıda gösterilmiştir.

**“Türkçe dersinde verdiğiniz ödevlerle ilgili karşılaştığınız sıkıntılar nelerdir?”
(4. soru)**

Öğretmen görüşlerinden yola çıkarak, verdikleri ödevlerle ilgili olarak öğrencilerin Türkçe dersi için temel beceri ve öğrenme alanlarında yer alan eksikliklerden dolayı sıkıntılar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Kimi öğretmen okuma alanındaki öğrenci eksikliğinden bahsederken, kimi öğretmen de kendini ifade etme becerisinin yoksunluğundan yakınmaktadır. Bu görüşler aşağıya eklenmiştir.

“Öğrencilerin yorumlarında gereksiz kelimeler çok fazla oluyor. Bu da kelime haznelerinin az olduğunu gösteriyor, çok fazla kitap okumadıklarını gösteriyor.”(Ö11)

“Dilbilgisi konularının belirsizliği.”(Ö12)

“Ödevlerin yapılmaması ya da eksik yapılması en çok karşılaştığım durumdur. Bu da öğrencinin iyi bir okuma becerisine sahip olmamasından kaynaklanıyor.”(Ö23)

“Öğrencileri kısa cümleler kuruyorlar. Yazdıklarında kendilerini ifade edemediklerini görüyorum.”(Ö24)

Konu anlaşılmamış olursa etkinlik düzgün yapılamıyor. Baştan savma yapılan çalışmalar amacına ulaşmıyor.”(Ö30)

“Anlama ve anlatma, güzel yazı yazamama gibi sıkıntılarla karşılaşıyorum.”(Ö32)

“Çocuklardaki kelime hazinesinin kısıtlı olmasıdır.”(Ö35)

“Çocuklar okuduğunu anlama ve kendini ifade etme etkinliklerini yaparken zorlanıyor veya eksik yapıyorlar.”(Ö36)

“Öğrenciler cümle kurmakta zorlanıyor. Kelime hazineleri zayıf olduğundan benzer cümleler kurarak ödev yapıyorlar.”(Ö46)

“Öğrenciler cevap verirken eksik cümleler kurmaları ve tek kelimelik cevaplar yazmaları.”(Ö47)

“Dilbilgisi konuları sınırlı ve derslerde işlenen konuların etkinlikleri yüzeysel ve bir şey ifade etmiyor.”(Ö48)

“Öğrencinin ödevin amacını anlamadan öylesine yapması.”(Ö49)

“Öğrencilerimizde düzenli okuma alışkanlığı olmadığından verilen ödevlerin anlaşılması zor oluyor. Böylece istenilen sonuca ulaşamıyoruz. Ayrıca evde gerekli rehberlik yapılmamaktadır.”(Ö50)

“Yazım ve noktalamada çok sıkıntı yaşıyorum. Rahatına çok düşkün bir nesil yetiştiğinden nokta koymaya, büyük harfle başlamaya bile üşeniyorlar.”(Ö59)

“Okumaları yetersiz olduğu için ödevleri anlamaları zor oluyor.”(Ö60)

“Çoğunluğu düşünce üretmiyor. Hep hazır bekliyorlar. Aynı hazır yemek gibi önlerinde hazır konu, kahraman, olay istiyorlar.”(Ö7)

“Yorumlama ödevleri yapmak istemiyorlar. Bulmacalar hoşlarına gidiyorlar.”(Ö9)

“İmla kurallarına yeterince dikkat edilmemesi.”(Ö52)

“Paragraf yapmama. Noktalama işaretlerini yanlış yerlerde kullanma. Bitişik ve ayrı yazılan “de”. Güzel yazma vb.”(Ö53)

“En sık karşılaştığım sıkıntı anlam bütünlüğünün tam olmaması. Ya da ödevi yanlış anlayıp farklı şeyler yapması oluyor. Kelime hazinelerinin az olması da ayrı bir sıkıntı oluyor.”(Ö18)

Yeni programla birlikte yazı şekli değişmiş düz yazı yerini eğik el yazısına bırakmıştır. Eğik el yazısının çocuklar için daha faydalı olduğu düşünüldüğü için geçilmiştir. Fakat öğrencilerin eğik el yazısıyla yazması öğretmenleri bir takım sıkıntılarla karşı karşıya bırakmıştır. Öğretmen görüşlerinden yola çıkarak bu sıkıntılar şunlardır:

“Bitişik eğik yazı; öğrencilerin hızlı yazmak istemeleri nedeniyle her geçen yıl daha zor okunuyor.”(Ö29)

“Bazı öğrencilerin yazılarının düzgünlüğünde sıkıntı oluyor. Bazı öğrenciler de noktalama işaretlerini kullanmada sıkıntı oluyor.”(Ö40)

“Öğrencilerin düşüncelerini yazılı olarak ifade etmeleri onları mutlu etmiyor.”(Ö42)

“Yazı güzelliğinin istenilen seviyede olmaması.”(Ö43)

“Yazıya dayalı ödevleri öğrenciler pek yapmak istemiyorlar. Şiir yazma ödevlerini pek az öğrenci isteyerek yapıyor.”(Ö45)

“Ailelerin önemsememeleri halinde öğrencilerin de bir kısmında ödevleri önemsememe durumu oluyor.(Öğretmen üzerine düşse bile) Ayrıca el yazısından da kaynaklanıyor olabilir ancak öğrenciler yazı yazma konusunda isteksizler.”(Ö5)

Yazıların okunaklı olmaması.”(Ö55)

“Yazıların çirkinliği, anlaşılabilmesi ve yazım hatalarına rastlıyorum.”(Ö6)

Yukarıda bahsedilenlerin dışında öğrencinin bireysel özelliklerinden kaynaklanan eksikliklere ve imkânların yetersizliği ile ilgili eksikliklerin ortaya çıkardığı durumlarla ilgili de öğretmen görüşlerinde yer alan ifadelerden faydalanılmıştır. Bu ifadeler şunlardır:

“Ödevlerin zamanında yapılmaması.”(Ö1)

“Öğrencilerde aile desteğinin olmaması ve sadece internetten yararlanmaları.”(Ö10)

“Baştan savma yapılıyor.”(Ö14)

“Öğrencilerin araştırma ödevleri ile ilgili yeterli araştırma kaynaklarının, araç- gereçlerinin, imkânlarının yetersizliği. Anlama ve anladığını yorumlamadaki sıkıntılar.”(Ö17)

“Dersleri fazla dinlemeyenler yarım yamalak ödev yapıyorlar. Bazıları ise ödevleri yapmayı unutuyor.”(Ö19)

“Genel olarak verilen ödevlerin kısa ya da özensiz olarak cevaplandırılması.”(Ö2)

“Bazen öğrencilerin etkinlikleri tam kavrayamaması. En büyük sıkıntı sınıfın birleştirilmiş olması.”(Ö20)

Her öğrencinin aynı seviyede olmaması.”(Ö21)

“Verilen ödevlerde, derslerden ayrı ayrı ödev verildiğinde zaman sıkıntısı ve yazının bozulması, ödevlerin baştan savma yapılması.”(Ö25)

“Öğrencilerin yaptıkları ödevlere yeterince özen gösterilmiyor, kapsam ve şekil eksiklikleri görülüyor.”(Ö26)

“Çocukların; ansiklopediler veya kütüphane ve de kitaplar yerine interneti kullanmaları. İnternet sayfalarındaki lüzumsuz bilgi ve görüntü kirlilikleri sıkıntılar doğuruyor.”(Ö27)

“Kaynak bulmakta zorlanıyorlar.”(Ö28)

“Türkçe dersi ile ilgili öğretmen kılavuz kitaplarında gösterilen çalışmalara öğrencilere hazırlık yapmaları istense de istenilen düzeyde bir hazırlık aşamasını yakalamakta kırsal kesimde zorlanıyoruz.”(Ö33)

“Türkçe ödevlerini yakın çevreden ve öğrencilerin kolaylıkla ulaşabileceği kaynaklardan verdiğim için ödev yapmalarıyla ilgili hiçbir sıkıntıyla karşılaşmıyorum. Sadece taşınmalı olarak okula gelen öğrencilerde kaynağa ulaşma sıkıntısı oluyor onu da okulda hallediyorum.”(Ö38)

“Öğrencilerin hazır ödevlere çıktılara yönelmelerini. Kendilerini ifadede zorlanmaları.”(Ö4)

“Proje ve performans ödevlerinde ağır veli müdahalesi. İnternette hazır ödevler indirilmesi.”(Ö54)

“Öğrenci anlamadan yaptığı için yanlış yapmaktadır.”

“Öğrencinin istek, ihtiyaç ve yeteneğini geliştirmede öğretmenin yönlendirmesiyle ailelerin bakış açısı- yaklaşımı örtüşmeyebiliyor.”(Ö56)

“Öğrencilerin internette araştırıp yapıp getirmeleri, kaynak kitap kullanmamaları.”(Ö57)

“Bazı öğrencilerin aile ortamında ders çalışma ortamı olmadığından ödevlerini zamanında yapamıyor.” (Ö58)

“Öğrenciler kaynak bulmakta zorlandıklarını söylüyorlar. Çoğu kez de verilen ödevleri yapamadıklarını bulamadıklarını söylüyorlar.” (Ö8)

“Öğrencilerin yapmaması.” (Ö51)

4. ÖDEVLERİN AMACI TEMASI İÇİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Öğretmenlere ödevlerin amacı ile ilgili görüşme formunun 1. sorusu yöneltilmiştir:

- “Size göre Türkçe dersindeki ödevlerin amacı nedir?” (1. soru)

Tablo 9: “Ödevlerin Amacı” Temasıyla İlgili Kodlamaya İlişkin Bilgiler

Tema	Kodlama Yapılan	
	Kişi Sayısı	Kelime Sayısı
Ödevlerin Amacı	60	661

“Ödevlerin Amacı” temasıyla ilgili yapılan tüm kodlama bilgileri Tablo 9’ da gösterilmiştir. “Ödevlerin Amacı” temasıyla ilgili görüşlerin elde edilmesi için soruların cevaplarında, 60 kişinin söylemiş olduğu 661 kelime kodlanmıştır. Bununla ilgili öğretmen görüşleri aşağıda gösterilmiştir.

Size göre Türkçe dersindeki ödevlerin amacı nedir? (1. soru)

Eğitim –öğretim faaliyetleri bir amaç çerçevesinde gerçekleşmektedir. Öğretmenlerin Türkçe dersindeki amacı öğrencilerin Türkçeyi etkili kullanmaları ve kendilerini geliştirmeleridir. Bu amacın gerçekleşmesinde ödevin de önemli bir katkısı vardır. Öğretmenlerin Türkçe dersindeki ödevlerin amacı ile ilgili görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

“Türkçe dersi ödevleri, okuma alışkanlığının gelişmesi ve okuduğunu anlayıp yorumlamada tüm derslerde öğrencilere rehberlik görevi görecektir.” (Ö1)

“Ödevlerin amacı öğrenciyi sorumluluk sahibi yapmaktır. ” (Ö10)

“Öğrencilerin yorum yapabilmelerini amaçlıyor. ” (Ö11)

*“Çocukta okuma, anlama, dinleme ve yazma becerisini geliştirmektir. ”
(Ö12)*

“Okuduğunu anlama ve okuduğu ile ilgili soruları yanıtlama. ” (Ö13)

*“Güzel yazma, okuma, okuduğunu anlama ve anlatma, soru sorma v.b. ”
(Ö14)*

“Öğrenilenleri pekiştirmek. ” (Ö15)

*“Pekiştirme, okumayı geliştirme dolayısıyla anlamayı da geliştirme. ”
(Ö16)*

*“Türkçeyi doğru ve güzel kullanma, kelime dağarcığını zenginleştirme,
anlama, anlatma ve yorumlama kabiliyeti kazandırma- okuma seviyelerini arttırma.
” (Ö17)*

*“Öğrencilerin kendilerini sözlü ve yazılı ifade etme becerisi kazanabilmeyi
amaçlamaktadır. ” (Ö18)*

*“Okuduğunu anlama çalışmalarıyla bütün derslerde başarıyı
arttırmaktadır. Okuduğunu anlayarak bütün derslerdeki soruları anlayarak doğru
cevap verebilir. ” (Ö19)*

*“Bana göre ödevlerin amacı okuduklarının ne kadarını anlayıp
anlamadıklarını ölçmek, yorum yapma kabiliyetini geliştirme ve görev-sorumluluk
bilinci kazandırmak. ” (Ö2)*

*“Öğrencinin okula gelmeden önce ders için hazırlıklı gelmesi ve ders
sonunda işlenen konuları pekişmesi asıl amaçtır. ” (Ö20)*

“Türkçe dilini her alanda uygun bir şekilde kullanmak. ” (Ö21)

“Öğrenilen konuların pekişmesini sağlamak. ” (Ö22)

“Türk dilini sevdirmek, dil kurallarını öğretmek. ” (Ö23)

*“Öğrendiğini pekiştirmek, düşüncelerini yazılı ifadeye alıştırmaktır. Aynı
zamanda görev bilincini geliştirmektir. ” (Ö24)*

“Öğrenciyi araştırmaya ve öğrenmeye yönlendirmek. ” (Ö25)

“Öğrencilerin okuduklarını anlama ve yorumlama yeteneklerini geliştirmeye yardımcı olmak, kendilerini ifadedeki eksiklerini tamamlamak, tekrarlar yoluyla okuma ve yazma becerilerini geliştirmek. ” (Ö26)

“İşlenecek konulara göre bir ön hazırlık çalışması. ” (Ö27)

“Öğrenilen konuların pekiştirilmesidir. ” (Ö28)

“Öğrencilerin okuma, anlama, sözlü ve yazılı anlatım becerilerinin gelişmesidir. ” (Ö29)

“Sınıfta öğrenilen bilgilerin kalıcı olmasını sağlamak. Ödev tekrardır. ” (Ö3)

“Okuduğunu anlamayı güçlendirmek, sorunun tam olarak ne ifade ettiğini tek başına yardım almadan anlamasını sağlamak, dilbilgisi kurallarını pekiştirmek. ” (Ö30)

“Öğrenilenleri pekiştirmek. ” (Ö31)

“Öğrenilenleri pekiştirmek, anlamayı gerçekleştirmek. ” (Ö32)

“Türkçeyi doğru kullanma, doğru anlama, bu dili konuşan insanlarla düzgün iletişim kurabilme.

Türkçe dersi ödevleri ile dağarcığındaki kelime hazinesini sürekli zenginleştirme, sürekli öğrenmeye, araştırmaya, istek ve heyecan uyandırmak. Ayrıca milli, manevi, kültürel ve inanç değerlerimizi öğretip, aileye, çevreye ve ülkesine yararlı hizmeti ülkü edinip dürüst, sabırlı, adaletli üretken ve çalışkan bireyler yetiştirmeyi amaçlamalıdır. ” (Ö33)

“Öğrencilerimizi hem zihinsel hem de düşünsel yeteneklerini geliştirerek onlara Türkçe dersini sevdirmeye amaçlanmaktadır. ” (Ö34)

“Öğrencilerin anlama ve keşfetme becerilerini geliştirmek, araştırmacı bireyler yetiştirmek. ” (Ö35)

“Yeni öğrenilen konuyu pekiştirmektir. ” (Ö36)

“Öğrencilerin dil yeteneklerinin artırılması. ” (Ö37)

“Öğrenilen bilgilerden yola çıkarak konuyu pekiştirici ve farklı bakış açılarıyla konuyu farklı kaynaklardan araştırmak ve araştırma sonuçlarını kendini ifade etme etkinliği olarak kullandırmaktır ödevlerin amacı. ” (Ö38)

“Okuduğunu anlama ve dilbilgisi konularını pekiştirmek. Yorum yapma becerilerini geliştirmek, akıcı okumak. ” (Ö39)

“Türkçeyi doğru kullanma, kelime hazinesini genişletme, kendini ifade. ” (Ö4)

“Öğrenciye sorumluluk kazandırmak. ” (Ö40)

“Yazma, yorumlama, ifade etme. ” (Ö41)

“Güzel konuşma yazma becerisi kazandırmak. Düşüncelerini kendi cümleleriyle ifade edebilmek. ” (Ö42)

“Etkin ve doğru işler ve duru bir Türkçenin öğretilmesi. ” (Ö43)

“Dilimizi doğru kullanabilme duygu düşünce ve fikirlerini akıcı bir şekilde ifade edebilme olay ya da durumları yorumlayabilme özgüven kazanabilme.” (Ö44)

“Okumaya karşı merak uyandırmak, duygu, düşünce ve izlenimlerini yazılı ve sözlü olarak ifade etmek. ” (Ö45)

“Çocukların düşünmesini, anlamasını ve anladıklarını yazılı olarak ifade etmesini sağlar. ” (Ö46)

“Öğrenilen konunun pekiştirilmesidir. ” (Ö47)

“Ödevlerin genel amacı öğrenilen konuların tekrarıdır. Türkçe derslerinde ise cümle kurabilme, kelime dağarcığını zenginleştirmektir. ” (Ö48)“Konuşma becerisini geliştirmek (Sunum yaparken.). yazı yeteneğini ve yaratıcılığı artırmak. Türkçeyi düzgün konuşma ve yazma. ” (Ö49)

“1-Okuma, anlama, anladığını ifade etme becerisi kazandırma.

2-Sorumluluk bilinci aşılama.

3-Yazma becerilerini geliştirme. ” (Ö5)

“Türkçeyi doğru ve etkili kullanmalarının yanı sıra öğrendiklerini pekiştirmeyi amaçlıyoruz. ” (Ö50)

“Derslerde anlatılanları pekiştirmek. Ön hazırlık yapmak. ” (Ö51)

“Öğrencilerin kendilerini yazı ile ifade etme yeteneklerinin geliştirilmesi, işlenen konuların pekiştirilmesi. ” (Ö52)

“Kelime hazinelerini geliştirme. Okuduğu metni anlama ve anlatabilme. Güzel konuşma ve yazma. ” (Ö53)

“Öğrencilerin derste öğrendiklerini pekiştirmek ve gerçek hayata uygulanabilir bir duruma getirmek, kalıcılığını sağlamak. ” (Ö54)

“Okuma okuduğunu anlama ve anlatma,
Yorum yapabilme kabiliyeti kazandırma.
Hayatında ifade becerisini geliştirebilme” (Ö55).

“Ödevlerden kasıt ne? ” (Ö56)

“Öğrencilerin anlama- anlatım becerilerinin artması için. Okuduğunu anlaması için. ” (Ö57)

“Öğrencilerin bilgilerini pekiştirmek. Bir sonraki derse hazırlıklı gelmek. ” (Ö58)

“Öğrencilerin yazma, okuma, dinleme, konuşma, görsel okuma ve sorgulama becerilerini geliştirmek için ödev verilir. ” (Ö59)

“Öğrencilerin öğrendikleri bilgileri pekiştirmek. ” (Ö6)

“Öğrendiklerini pekiştirmeyi amaçlıyoruz. ” (Ö60)

“Türkçe dersindeki ödevlerin anlamaya yönelik olması gerekir. Bu nedenle verdiğim ödevlerin kendi düşünce veya okuduğunu anlama içerikli olmasına dikkat ederim. ” (Ö7)

“Öğrenciyi araştırmaya yöneltmek olması gerekir. ” (Ö8)

“Dilimizi günlük yaşantımızda kullanırken daha dikkatli olmamız. Okurken ve yazarken akıcı ve anlaşılır olmasına özen göstermemiz. Hayal gücünü kullanmaya yönelik ve günlük hayatla ilişkilendirme. ” (Ö9)

5. TÜRKÇE DERSİNDE ÖDEVLERİN ÖĞRENCİYE VE BAŞARIYA KATKISI TEMASINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Öğretmenlere Türkçe dersinde verilen ödevlerin öğrenciye ve başarıya katkısı ile ilgili görüşme formunun 2., 5., 7., 10. ve 12. sorular yöneltilmiştir:

- Türkçe dersinde verilen ödevler öğrencinin gelişimine ne ölçüde katkı sağlıyor? (2. soru)
- Türkçe dersinde verdiğiniz ödevlerin (Proje, performans, ev ödevleri) öğrencilerin okul başarısına ne gibi bir katkı sağladığını düşünüyorsunuz? (5. soru)
- Ödev kontrolü için ne kadar vakit ayırıyorsunuz? Ödev kontrolünün başarıyı artırmada etkisi olduğunu düşünüyor musunuz? (7. soru)
- Ödevler öğrencinin Türkçe dersine karşı ilgisini ne ölçüde etkiliyor? (10. soru)
- Türkçe dersinde verdiğiniz ödevlerin yeni öğrenilen konunun pekişmesine katkı sağlayıp sağlamadığı hakkında ne düşünüyorsunuz?(12.soru)

Tablo 10 : “Ödevlerin Öğrenciye ve Başarıya Katkısı” Temasıyla İlgili Kodlamaya İlişkin Bilgiler

Tema	Kodlama Yapılan			
	Kişi Sayısı	Kelime Sayısı	Olumlu Görüş	Olumsuz Görüş
Ödevlerin Öğrenciye ve Başarıya Katkısı	60	2710	1961	272

“Ödevlerin Öğrenciye ve Başarıya Katkısı” temasıyla ilgili yapılan tüm kodlama bilgileri Tablo 10 'da gösterilmiştir. “Ödevlerin Öğrenciye ve Başarıya Katkısı” temasıyla ilgili görüşlerin elde edilmesi için soruların cevaplarında, 60 kişinin söylemiş olduğu 2710 kelime kodlanmıştır. Öğretmenlerin 5 soruya da verdikleri cevaplar birlikte ele alınmış olup olumlu ve olumsuz görüşlere verilen cevaplar ayrılmıştır. Bununla ilgili öğretmen görüşleri aşağıda gösterilmiştir.

Türkçe dersinde verilen ödevler öğrencinin gelişimine ne ölçüde katkı sağlıyor? (2. soru)

“Özgürce düşündüğünü söyleyebilme, resimleri yorumlayabilme bakımından katkı sağlıyor. ”(Ö11)

“Öğrenilenleri pekiştiriyor. Araştırma yapmalarını sağlıyor. ”(Ö15)

“Okuma- anlama- anlatım seviyelerini arttırdığını düşünüyorum. Okuma sevgi ve alışkanlığı kazandırır. Kelime hazineleri gelişip kendilerini daha iyi ifade becerisi kazanır. ”(Ö17)

“Türkçe dersinde verilen ödevler öğrencinin derse katılmasını ve düzgün ve anlamlı cümleler kurmasını sağlıyor. Böylece öğrenci aktif hale geliyor. ”(Ö18)

“Ödevleri yapması ve yapılan eksik ve hataların düzeltilmesi gelişimi olumlu etkiler. ”(Ö31)

“Kendine güvenini geliştirme. Bir şeyler yapabilme becerisi ve mutluluğu kazandırma konuşurken de katkı sağladığını düşünüyorum. ”(Ö32)

“Dersi anlayıp anlamadığını ve ayrıca Türkçeyi iyi kullanma, dilbilgisi ve yazım düzeni konusunda katkılar sağlayacağına inanıyorum. ”(Ö34)

“Türkçe derslerinde verilen sayesinde öğrencilerin kelime hazinesi artıyor. Bilgiye kendisi ulaştığı için düşünce gücünü artırıyor. ”(Ö35)

“Türkçeyi daha doğru ve etkili kullanmasına katkı sağlıyor. ”(Ö36)

“Düzenli ve disiplinli çalışma becerisi kazandırıyor. ”(Ö37)

Türkçe dersinde verdiğiniz ödevlerin (Proje, performans, ev ödevleri) öğrencilerin okul başarısına ne gibi bir katkı sağladığını düşünüyorsunuz? (5. soru)

“Konular daha ayrıntılı olarak anlatılmış ve anlaşılmiş oluyor. ”(Ö1)

“Okul başarısını yükselttiğine eminim. ”(Ö12)

“Verilen sorumlulukları yerine getiriyorlar. Kendileri araştırma yaparak kendilerine güven duygusu oluyor. Ben başarılıyım. Bunu ben yaptım diyerek kendilerini daha iyi hissediyorlar. ”(Ö19)

“Türkçe olsun başka derste olsun proje ve performans ödevlerinin amacına köy ve kasabalarda ulaşmadığını düşünüyorum. Veli toplantılarında bu konularda velilerden sadece rehberlik etmeleri istenebilir. ”(Ö33)

“Öğrencilerin derse ve öğretmenine verdiği önem doğrultusunda katkı sağlar. Tabi ki öğretmen verdiği emeğin karşılığını almak ister. Bu sadece not

olarak değil performanslarının ona verdiği başarıyla birleşir. Ve güzel şeyler oluşur. ”(Ö34)

“Fazla değil. Ama ister istemez araştırıyor. ”(Ö14)

“Başarısına katkı sağlamıyor. ”(Ö28)

“Performans ve proje ödevlerinin pek fazla katkı sağladığı söylenemez. Ev ödevleri ise ailenin de katkısıyla büyük yarar sağlıyor. ”(Ö29)

Ödev kontrolü için ne kadar vakit ayırıyorsunuz? Ödev kontrolünün başarıyı artırmada etkisi olduğunu düşünüyor musunuz? (7. soru)

“Süre ödevine göre değişiyor(5-10 dakika gibi). Kontrol etmenin başarıya mutlaka olumlu etkisi var.”(Ö6)

“Kesinlikle sıcağı sıcağına işlenen konuda verilen ödevlerin pekişme konusunda etkili olduğuna inanıyorum. ”(Ö30)

“10 dakika ortalamadır. Ödev kontrol edilmezse öğrenci bir daha ödev yapmaz.”(Ö58)

“Günlük ödev kontrolleri için 10–15 dakika ayırıyorum. Verilen ödevlerin kontrol edilmesi başarıyı artırmaktadır.”(Ö60)

Ödevler öğrencinin Türkçe dersine karşı ilgisini ne ölçüde etkiliyor? (10. soru)

“Ödevleri özenerek yapan çocuk konuyu daha iyi kavradığı için kendine güveni geliyor. Ve bu güvenle derse daha sıkı sarılıyor. ”(Ö13)

“Ödevlerin Türkçe dersi başta olmak üzere öğrencilerin o derse karşı ilgisini artırdığını düşünmüyorum. ”(Ö23)

“Verilen ödevler her ne kadar ilgi alanlarına girse de ve yakın çevreden olsa da çok da severek yaptıklarına inanmıyorum ama Türkçe netlerinde önemli artış olduğunu da kabul ediyorum. ”(Ö38)

“Türkçe dersine karşı ilgili olan öğrenci ödevlerini de özenli yapıyor. Yani ilgi duyduğu dersin ödevine çok emek veriyor öğrenci.”(Ö50)

“Türkçe dersine karşı sempaticileri artıyor.”(Ö.53)

“Derse hazırlıklı olduğundan ders içi etkinliğe katılıyor, sürekli söz almak istiyor.”(Ö58)

Türkçe dersinde verdiğiniz ödevlerin yeni öğrenilen konunun pekişmesine katkı sağlayıp sağlamadığı hakkında ne düşünüyorsunuz?(12.Soru)

“Katkı sağladığını düşünüyorum”(Ö4)

“Kesinlikle sıcağı sıcağına işlenen konuda verilen ödevlerin pekişme konusunda etkili olduğuna inanıyorum.”(Ö30)

“Pekiştirdiğini düşünüyorum”(Ö39)

“Ödevler konuların pekişmesini sağlıyor, ama tek başına yeterli değil. Öğrencilere mutlaka kitap okumayı sevdirmeliyiz. ”(Ö45)

“Ödevler, öğrenilen konunun uygulanmasını sağladığı için öğrenmeye katkı sağlıyor.(Ö46)

“Dilbilgisi konularında sağlıyor fakat diğer konularda hayır. ”(Ö48)

6. ÖĞRENCİLERİN ZORLANDIKLARI KONULAR TEMASI İÇİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Öğretmenlere öğrencilerin ödev yaparken zorlandıkları konularla ilgili görüşme formunun 14. sorusu yöneltilmiştir:

- “Türkçe ödevlerinde öğrencilerin en çok zorlandıkları konular nelerdir?”
(14. soru)

Tablo 11: “Öğrencilerin Zorlandıkları Konular” Temasıyla İlgili Kodlamaya İlişkin Bilgiler

Tema	Kodlama Yapılan	
	Kişi Sayısı	Kelime Sayısı
Öğrencilerin Zorlandıkları Konular	60	512

“Öğrencilerin Zorlandıkları Konular” temasıyla ilgili yapılan tüm kodlama bilgileri Tablo 11 ’de gösterilmiştir “Öğrencilerin Zorlandıkları Konular” temasıyla ilgili görüşlerin elde edilmesi için soruların cevaplarında, 60 kişinin söylemiş

olduğu 512 kelime kodlanmıştır. Bununla ilgili öğretmen görüşleri aşağıda gösterilmiştir.

“Türkçe ödevlerinde öğrencilerin en çok zorlandıkları konular nelerdir?” (14. soru)

“Dilbilgisi anlatımı olmadığı için bazen onlarda sıkıntı çıkıyor. Konu ve tema bulma karıştırılıyor. ” (11)

“Noktalama ve imla çok karışık. ” (13)

“Cümle kurma, dilbilgisi konuları bazen karıştırılıyordu. ” (16)

“Dilbilgisi konularında biraz zorlanıyorlar. ” (20)

“nl uyumları. ” (21)

“Dilbilgisi ve yorum” (17)

“Dilbilgisi konularında somutlaştıramadıklarından zorlanmaktadırlar. ” (32)

“Bazı dilbilgisi konularını anlamakta zorlanıyorlar. ” (39)

“Ses olayları bazı noktalama işaretlerinin kullanımları, deyimler ve atasözlerini yorumlama.” (46)

“Bazı noktalama işaretleri, ses olayları gibi dilbilgisi konularında zorlandıkları oluyor. ” (47)

“Zamirler, imla ve noktalama. ” (43)

“Yazım kuralları. ” (51)

“nl uyumu. ” (52)

“Dilbilgisi konuları. ” (53)

“Dilbilgisi konuları. ” (49)

Yukarıdaki örneklere grldğge ğretmenlerin Türkçe dersinde verilen ödevlere ilişkin dilbilgisi konularıyla ilgili sorun yaşadıklarından bahsetmektedirler. Öğrenciler soyutu somutlaştırmada zorlanmaları dilbilgisi konularında da etkili olmaktadır. Öğretmenler ğrenciler Türkçe dersinde kendini ifade etme, yeni bir şeyler yazma, kelimelerden cümle oluşturma, deyim ve atasözlerinin anlamı, metin soruları ana fikir gibi alanlarda da zorlandıklarını görüşlerinde belirtmişlerdir. Bu görüşler aşağıda ifade edilmiştir.

“Hayal edip bir şeyler yazmak çok zor oluyor. ” (18)

“Yorum gerektiren yazılar yazma. ” (Ö2)

“Önce de diğer sorularınızda belirttiğim gibi öğrenciler en çok yazma konulu ödevlerde zorlanıyorlar. Uzun uzun cümleler kurarak anlatmak zorlarına gidiyor. ” (Ö22)

“Okuduğunu anlama ve ifade etmede sıkıntı yaşıyor. ” (Ö23)

“Bir konu hakkında yeterince konuşamıyorlar. Kısa cevaplar veriyorlar. Atasözleri ve deyimlerin anlamlarını bilmiyorlar. ” (Ö24)

“Kendini ifade etmekte, cümle kurmakta sıkıntı yaşıyor. Genellikle aynı sözcük ve cümleler tekrar ediyorlar. ” (Ö25)

“Cümle kurmada, anlamlı cümleler oluşturmada, imla ve noktalamada zorlanıyorlar. ” (Ö26)

“Şu anki sınıfım konuyla ilgili(metinle) sorularda zorlanıyor. Bu da az kitap okumalarından kaynaklanıyor. ” (Ö28)

“Atasözleri ve deyimlerin anlamları konusu bu yıl en çok zorlandıkları konu oldu. Okuma alışkanlığı olan çocuklar kulak dolgunluğu yaşadığı için daha az sıkıntı çektiler. ” (Ö30)

“İlköğretim düzeyindeki öğrencilerimizin kompozisyon yazma yetenekleri az geliştiğinden bir konu hakkında düşündüklerini yazıyla ifade etmekte zorlanıyorlar. ” (Ö33)

“Okuduğunu anlama, kendini ifade etme tarzındaki ödev konuları. ” (Ö36)

“Metnin konusunu ve ana düşüncüyü belirlerken zorlanıyorlar. ” (Ö37)

“Yabancı kelimeler bazen olabiliyor. ” (Ö40)

“Düşüncelerini ifade etme. ” (Ö42)

“Yorum yapma, klasik soruları cevaplama. ” (Ö44)

“Yorum yapma, ders kitaplarındaki resim çizme, şiir yazma etkinliklerinde zorlanıyorlar. ” (Ö45)

“Kendini ifade etmede sunum yapmada zorlanıyorlar. ” (Ö9)

“Okuduklarını anlama. ” (Ö48)

2005 yılında cümle temelli yöntemden ses temelli yönteme geçilmiş ve bitişik eğik yazının kullanılmasının daha verimli olacağı düşünüldükten sonra bitişik eğik yazıya geçilmiştir. Öğretmenlerin görüşlerinde bahsettiği bir diğer konu ise öğrencilerin bitişik eğik yazıya karşı isteksiz oluşlarıdır. Öğrencilerin elini

kaldırmadan yazmaya çalışmaları yazıyı bazen baştan savma yaparak okunmaz hale getirebiliyor ya da söylediği gibi yazmasını sağlıyor.

“Tek zorlandıkları konu bitişik eğik yazı yazmayı sevmemeleridir. Bu nedenle her ödev verişimizde aynı diyalog: ‘Düz yazıyla yazabilir miyiz’” (Ö38)

“Yazıyla ilgili ödevler.(yazılması gerekenler) ” (Ö4)

“Konudan ziyade yazmayı istemiyorlar ama yine de güzel bir şekilde yapıyorlar. ” (Ö5)

“Bitişik eğik yazının öğrenci yazı ve ifade gelişimini olumsuz etkilediğini düşünüyorum.” (Ö6)

“Resmi dil kuralları ile yöresel kullanımındaki ifade çekişmesi uyumunda zorlanmalar(söylediği gibi yazma gibi). ” (Ö56)

7. YAPILANDIRMACI EĞİTİM TEMASI İÇİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Öğretmenlere yapılandırıcı eğitim teması ile ilgili görüşme formunun 9. sorusu yöneltilmiştir:

- “Türkçe dersinde verdiğiniz ödevlerin yapılandırıcı eğitim anlayışını yansıttığını düşünüyor musunuz?” (9. soru)

Tablo 12: “Yapılandırıcı Eğitim” Temasıyla İlgili Kodlamaya İlişkin Bilgiler

Tema	Kodlama Yapılan			
	Kişi Sayısı	Kelime Sayısı	Olumlu Görüş	Olumsuz Görüş
Yapılandırıcı Eğitim	60	313	204	97

“Yapılandırıcı Eğitim” temasıyla ilgili yapılan tüm kodlama bilgileri Tablo 12 'de gösterilmiştir. “Yapılandırıcı Eğitim” temasıyla ilgili görüşlerin elde edilmesi için soruların cevaplarında, 60 kişinin söylemiş olduğu 313 kelime kodlanmıştır. Öğretmenlerin “Yapılandırıcı Eğitim” temasıyla ilgili soruya verdikleri cevaplar olumlu ve olumsuz görüş olarak aşağıda gösterilmiştir.

Türkçe dersinde verdiğiniz ödevlerin yapılandırmacı eğitim anlayışını yansıttığını düşünüyor musunuz? (9. soru)

2005 yılında değişen programla birlikte eğitim sistemine yeni bir anlayış getirilmiştir. Yapılan değişiklikler sonucunda geleneksel eğitim anlayışı yerini yapılandırmacılığa bırakmıştır. Yapılandırmacı eğitim anlayışının ödevleri nasıl etkilediğini öğrenmek için öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Bazı öğretmenler yapılandırmacı eğitim anlayışının ödevleri olumlu etkilediğini düşünmektedir. Olumlu ifadeler aşağıdaki gibidir:

“Evet.”(Ö1)

“Evet düşünüyorum. ”(Ö11)

“Kısmen yansıttığını düşünüyorum. ”(Ö12)

“Bazı ödevlerde bunu görüyorum. Ama hepsinde değil. ”(Ö18)

“Öğrenciler yaparak yaşayarak daha iyi öğreniyorlar. ”(Ö19)

“Evet, yapılandırıcı özelliği var. ”(Ö20)

“Ödevler yeni öğrenilen konuları(günlük) içerdiği için, o bilgilerinde önceden öğrenilen bilgiler üzerine eklenerek yapıldığı için bilgileri yapılandırıyor. ”(Ö22)

“Evet düşünüyorum. Ödevlerin genellikle öğrencilerin önceki öğrenmelerin kullanarak yeni öğrenmeleri gerçekleştirmeye yönelik olduğunu kanımsındayım. ”(Ö32)

“Türkçe dersinde verdiğimiz ödevlerin sınırlı seviyeye uygun olması halinde yapılandırmacı eğitim anlayışını yansıtabilir. ”(Ö33)

“Verdiğim ödevler yapılandırmacı eğitim anlayışına göre hazırlandığı için yansıtıyor. ”(Ö36)

“Kesinlikle düşünüyorum, çünkü verilen ödevler öğrencilerin ön bilgileriyle tezat oluşturmuyor. Zihinsel şemasına uyduğu için de kolayca yapılandırabiliyor. ”(Ö38)

“Evet. Ders kitaplarındaki etkinliklerin birçoğu yapılandırmacı eğitim anlayışını yansıtıyor. ”(Ö45)

“Kitaplardaki etkinlikler bu anlayışa uygun hazırlanmış. ”(Ö46)

“Özellikle dilbilgisi konusunda kendisi farklı örnekler üretiyor. ”(Ö47)

“Tamamlayıcı ve yapılandırıcı oluyor. ”(Ö53)

“Düşünüyorum. Çocukların bilgiyi kendilerinin yapılandırıldığını düşünüyorum. Sadece bu sistemde dilbilgisi tam verilemiyor.” (Ö59)

“Evet. Çünkü kendilerinin üretmesini istiyorum.” (Ö7)

Yapılandırmacı eğitim anlayışının Türkçe dersinde verilen ödevleri olumlu etkilediğini düşünen öğretmenlerin yanı sıra olumsuz etkilediğini düşünen öğretmenler de vardır. Olumsuz görüşler de aşağıda bahsedilmiştir.

“Ödevler genellikle araştırma değil internet hazırlığı ile yapıldığı için yapılandırmacılığa uygun olduğunu düşünmüyorum.” (Ö27)

“Tam yansıttığını düşünmüyorum.” (Ö28)

“Şu andaki program öğrencinin okuma-yazma becerisini geliştirecek bir program değil. Bu eksikliği ödevler ile kapatıyorum.” (Ö29)

“Düşünmüyorum.” (Ö39)

“O amaçla hazırlanmış olabilir. Ancak öğrencilere bu durum pek yansımıyor. Ödevlerden çok öğretmenin konu hakkındaki hassasiyeti önemli oluyor.” (Ö5)

“Hayır.” (Ö51)

“Yapılandırmacı yaklaşım anlayışını yansıtan ödevler vermediğimi düşünüyorum.” (Ö60)

“Hayır. Çünkü sınavlara (deneme- bursluluk) hazırlık çalışmalarına ağırlık vermek zorunda kalıyorum.” (Ö9)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde elde edilen bulgular ışığında bazı sonuçlar ortaya çıkartılmış ve tartışılmıştır. Bu konu ile ilgilenenlere gelecekte bilgi vereceğine inanılan düşünceler paylaşılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar, bulgular kısmında belirlenen temalar etrafında sunulmuştur.

“Ödev Türleri” temasına ait bulgular incelendiğinde;

- Öğrencilerin okumasının hızlandırılması için okuma parçaları ve bununla ilgili soruların verildiği, öğrencinin okuma-anlama yeteneğinin geliştirilmesinin amaçlandığı,
- Okuma ödevlerinin çok verilmesinin nedenlerinden birinin bu becerinin diğer derslere de doğrudan faydası olması ve sorulan soruları daha kolay cevaplamasına olanak sağladığı,
- Araştırma-inceleme ödevleri verildiği, öğrencinin özgür bir şekilde ve kendine güvenerek araştırma yapabilmesine imkân sağlayacak ödevler verildiği,
- Öğrencinin daha çok kendisinin yapabileceği türden ödevlerin verildiği,
- İşlenen konu ile ilgili verilen pekiştirme ödevlerinin yanında bir sonraki derse hazırlık mahiyetinde de ödevler verildiği,
- Öğrencilerin kendini ifade etme becerilerine dönük ödevler verildiği,
- Ders kitabı ve çalışma kitabındaki etkinliklere yönelik daha farklı etkinlik ödevleri verildiği gibi sonuçlara varılmıştır.

Öğretmenler, öğrencilere ödev verirken, genel olarak seviyelerine uygun, yaş ve yakın çevresini gözeterek, öğrencinin kendini ifade etme yeteneğini artıran, kendi başına yapabileceği ödevler vermektedirler. Aladağ ve Doğu'nun (2009) araştırmasında ödevlerin öğrenilenleri pekiştirmede çok büyük rolü olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmamızda da öğretmenlerin ödevleri, öğrenilenlerin pekiştirilmesi için kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Hizmetçi ve İflazoğlu (2006), Gürlevik (2006), Yapıcı, (1995), Cooper (2001), Aydın (2011)

çalışmalarında da ödevlerin derste öğrenilenlerin tekrar edilmesi ve öğrenilenlerin pekiştirilmesi için kullanıldıkları sonucuna ulaşmıştır.

“Ödev Verme Sıklığı” temasına ait bulgular incelendiğinde;

- Ödevlerin konunun durumuna göre verildiği,
- Etkinlik ve yazma ile ilgili olan ödevleri farklı zamanlarda ve farklı şekillerde verirken okuma ödevinin günlük verildiği,
- Her gün farklı öğrenme alanlarından ödevler verildiği, bir sonraki dersin hazırlığı için farklı öğrenme alanlarından verilen ödevin önemli olduğu,
- Hafta içi daha az ödev verildiği, bunun yanında hafta sonu daha fazla araştırma inceleme ödevi verildiği, bunun her hafta yapıldığı gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin ödev verirken genelde az da olsa günlük ödevlere önem verdiği, hafta sonu ödevin daha da arttığı, öğrencilerin ödevler yoluyla öğrenmelerinin daha kalıcı hale geldiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Bazı öğretmenlerin çok nadir ödev verdikleri de ortaya çıkan sonuçlardan biridir.

“Ödevlerde Karşılaşılan Zorluklar” temasına ait bulgular incelendiğinde;

- Dilbilgisi konularının belirsizliği,
- Dilbilgisi konularında bazı kavramlarda isim farklılığının öğrencilerde sorun teşkil ettiği,
- Öğrencilere verilen ödevlerde, açık uçlu sorulara verilen cevapların kısa cümlelerle geçiştirildiği,
- Öğrencilerden istenen yorumlarda öğrencilerin gereksiz kelimeler ile ödevi amacından çıkardıkları,
- Yazım ve noktalama bakımından öğrencilerin çok fazla sorun yaşadığı,
- Çok kitap okunmamasından, ödevlerde kullanılan kelimelerin çok dar ve kısıtlı olması,
- Zor ve ağır ödevleri öğrencinin başkasına yaptırdığı,

- Bazı öğrencilerin bitişik eğik yazıyı yazamamaları ya da okunaksız yazmaları gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Öğrenciler evde yaptıkları ödevlerde başında biri olmadığı ve denetleyen biri olmadığı zaman ödev gereken önemi vermeyebiliyor. Okulda çok düzgün bir şekilde ödev yapan öğrencinin ev ödevi amacından çıkmış bir ödev olabiliyor. Öğrencilere sadece ödev yapma konusunda denetlemek yeterli değildir. Öğrencilerin geneli kitap okumaya karşı da istekli değildir. Düzenli olarak kitap okuma alışkanlığı olmayan öğrencilerin kelime hazineleri gelişmediğinden, yazılı anlatım ve yorumlama ile ilgili ödevlerde zorluk yaşamaktadırlar.

“Ödevlerin Amacı” temasına ait bulgular incelendiğinde;

- Okuma alışkanlığının geliştirilmesi,
- Okuma, anlama, yazma ve dinleme becerisinin geliştirilmesi,
- Dilbilgisi konularının tekrar edilmesi,
- Öğrenilenlerin pekiştirilmesi ve bilgilerin kalıcı olması,
- Okuma çalışmaları ile bütün derslerde başarıyı arttırma,
- Sözlü ve yazılı ifade etme becerisi kazanabilme,
- Kelime hazinesini zenginleştirme,
- Öğrenciyi araştırma ve öğrenmeye yönlendirme,
- Öğrenciye sorumluluk bilinci kazandırma, çevresine ve ülkesine faydalı olacak çalışkan bireyler yetiştirilmesi gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Derslerde öğrenilen bilgilerin unutulmasını önlemek için belirli aralıklarla tekrar edilmeli. Bu bilgilerin pekiştirilmesi için ödevlerden yararlanılmaktadır. Albayrak ve diğerleri (2004) yaptığı çalışmada ödevlerin öğrenme sürecine katkıda bulunduğu sonucuna ulaşılmışlardır. Türkçe dersinde verilen ödevlerin öğrencilere okuma alışkanlığı ve sözlü ve yazılı ifade etme yeteneği kazandırmasında önemlidir. Belet ve Girmen (2007) çalışmalarında ödevlerin Türkçe dersinde edindikleri dil becerilerini geliştirmelerine ve öğrencilerin kendilerini özgün bir biçimde ifade ettikleri sonucuna ulaşılmışlardır.

“Ödevlerin Öğrenciye ve Başarıya Katkısı” temasına ait bulgular incelendiğinde;

- Ödevin başarıyı arttırdığı,
- Özenli ve düzenli ödev yapan öğrencilerin konuyu daha iyi kavradığı,
- Öğrencinin kendine güven duymasını sağladığı,
- Okuma, anlama, anlatım seviyelerini attırdığını,
- Ödevin öğrencinin derse katılmasını sağladığı,
- Ödev öğrencinin derse hazırlıklı geldiği,
- Öğrencinin hayal dünyasının ve yaratıcılığının gelişimine katkı sağladığı,
- Ödev öğrencinin bilgi dağarcığının geliştirildiği,
- Araştırma yaparak bilgiye kendisi ulaştığı için düşünce gücünün arttığı,
- Derste öğrenilenlerin pekiştirildiği gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Öğrencinin başarısına katkı sağlayan faktörlerden biri de ödevdir. Öğrencinin gelişimini sağlayan, konuları daha iyi kavramasını sağlayan ve gelişim seviyesine uygun olarak verilen ödevler okul başarısını artırır. Büyüktokatlı (2009) çalışmasında ev ödevlerinin öğrencinin sevdiği ve ilgisini çekecek konularda yapılması, amaç ve seviyeye uygun olması halinde başarının yükselmesine neden olacağı sonucuna ulaşmıştır.

Ödevlerin öğrencinin başarısını arttırmasının yanı sıra kendini ifade etme, Türkçeyi doğru kullanma, bilgiye kendisi ulaşma, yazma becerisini geliştirme, araştırma yapma, hayal gücünü geliştirme gibi yetenekleri de geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Coşkun, Gelen ve Kan (2009) çalışmasında ödevlerin öğrencilerin araştırma becerilerini, kendini ifade etme becerilerini, genel kültür düzeylerini ve özgüvenlerinin gelişimi bakımından son derece önemli olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

“Öğrencilerin Zorlandıkları Konular” teması ile ilgili bulgular incelendiğinde;

- Dilbilgisi konularını somutlaştırırken,

- Kendini ifade ederken,
- Hayal gücünü kullanarak yeni bir şeyler yazarken,
- Metnin konusunu ve ana düşüncesini belirlerken,
- Bitişik eğik yazı yazarken zorlandıkları gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Öğrencilerin özellikle dilbilgisi konularında soyut kavramları somutlaştırmada sıkıntı çektikleri ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin konuları somutlaştırabilmesini sağlamak için öğrenilen konu ile ilgili çeşitli örnekler verilmeli, değişik etkinlikler verilmeli ve kadar farklı zamanlarda konu ile ilgili ödevler verilmelidir. Bu ödevlerin amacı konunun pekişmesini sağlayarak unutulmasını engellemektir. Albayrak (2004) çalışmasında ödevin ders dışı öğretim etkinliklerinin en önemlilerinden biri olduğu, öğrenilenlerin kalıcılığının artırılması için önemli bir etkinlik olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Dilbilgisi konularının dışında öğrencilerin kendini ifade ederken, bir metnin konusunu belirlerken zorlandıkları sonucuna ulaşmıştır. 2005 yılında cümle temelli yöntemden ses temelli yöneme geçilmiş ve bitişik eğik yazının kullanılmasının daha faydalı olacağı düşünülmese rağmen öğrenciler el yazısı yazmaya karşı isteksizlerdir. El yazısını isteksiz yazdıklarından dolayı yazılarının özensiz olduğu ve öğretmenlerin öğrencinin yazısını okurken zorlandıkları sonucuna ulaşmıştır.

“Yapılandırmacı Eğitim” temasına ilişkin bulgular incelendiğinde;

- Evet,
- Hayır gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Yapılandırmacı Eğitim temasının sonuçları incelendiğinde öğretmenlerimizin bir kısmı ödevlerin yapılandırmacı eğitimi yansıttığını düşünürken; bir kısmı da ödevlerin yapılandırmacı eğitimi yansıtmadığı görüşüne sahiptir. Ödevlerin genellikle öğrencilerin önceki öğrenmelerini kullanarak yeni öğrenmeleri gerçekleştirmeye yönelik olduğu için yapılandırmacı eğitim anlayışına uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu görüşü kabul etmeyen öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde, öğrencilerin ödevleri araştırarak değil internette hazır

olarak indirip kullanılması ve sınavlara hazırlık yapıldığı için ödevlerin yapılandırıcı eğitimi yansıtmadığı düşünülmektedir. Ödevlerin yapılandırıcı eğitimi yansıttığını düşünen öğretmen görüşleri çoğunluktadır.

Araştırmada ilköğretim 4. ve 5. sınıflarda ödev uygulaması ile ilgili öğretmenlerin görüşleri tespit edilmiştir. Yapılan görüşmelerde öğretmenlerin ev ödevi verirken nasıl bir yol izledikleri, ödevleri nasıl kontrol ettikleri, bunun neticesinde nelerin yapılması gerektiği konuşulmuştur. Görüşme sonucu elde edilen verilere göre araştırma için öğretmenlere aşağıdaki öneriler getirilebilir.

- Öğrencilerin okuma hızlarının artırılması için ilköğretimin kritik dönem olduğunu varsayarak okullara daha fazla hikâye, roman türü kitaplar alınmalıdır. Bu konuda okul yönetimi daha fazla insiyatif alabilir.
- Öğrencilere hafta içi derslerini pekiştiren ödevler, hafta sonu da araştırmaya yönelik ödevler verildiğinden okul kütüphanesinin öğrencilerin ödev araştırmasına uygun olacak şekilde zenginleştirilmesi ve kütüphaneye hafta sonu da erişmesi sağlanabilir.
- Öğrenciler sınavlarda daha çok çoktan seçmeli test soruları gördüğünden açık uçlu sorulara karşı daha duyarsız kalmakta ve etkinliklerde ve ödevlerde açık uçlu sorulara düzgün cümlelerle cevap verememektedirler. Ödevlerde açık uçlu sorulara daha fazla yer vermek için çalışmalar yapılabilir. Böylece öğrencinin kelimeleri cümlede düzgün kullanması ve daha güzel cümleler kullanması sağlanabilir.
- Ödevlerin okuma ve yazma alanlarına faydasının yanında öğrencilerin baskın zekâ alanlarına hitap etmesine ve onları çok yönlü geliştirmeye yönelik olmasına dikkat edilebilir, bu doğrultuda ödevler verilebilir.
- Öğretmenler ödev verirken tek bir ödev yerine öğrencilerin tercihine bırakılmış birkaç farklı ödev vererek öğrencilerin ilgisini çeken ödevi kendilerinin seçmelerini sağlayabilir, bu sayede öğrencilerin ödevleri daha özenli yapmaları sağlanabilir.

- Sınıfta yapılan etkinliklerde ve verilen ödevlerde öğrencilerin anlamakta zorlandıkları soyut kavramlar görselleştirilebilir. Ya da sınıfa asılan resimlerle bu soyut kavramların daha iyi anlaşılması sağlanabilir.
- Öğrencilerin kendine güven duygusunun artmasını sağlayacak araştırma ödevleri verilmelidir. Yalnız bu araştırma ödevlerini verirken dikkat edilecek önemli hususlardan biri de öğrencinin kendisinin yapabileceği, araştırabileceği nitelikte ödevler olmasıdır.

Araştırmaya göre öğretmenlerin geneli öğrencilere benzer nitelikte ödevler vermektedir. Bunun yanında öğretmenlerin bu ödevleri kontrol etme yöntemleri de benzerdir. Ödevler konusunda farklı kontrol yöntemlerinin işe koşulması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Araştırma neticesinde elde edilen bulgulardan yola çıkarak öğretmen, öğrenci ve velilerin eksiklerinin giderilmesi ile ödevlerin daha etkili olması mümkün olacaktır. Bunun için öğretmen, öğrenci ve veliler ödevlerle ilgili bilgilendirilmelidir. Ayrıca öğretmenlere ödev uygulamaları hakkında hizmet içi eğitim verilebilir. Bunun yanında ödev konusunda yapılan araştırmalardan öğretmenler haberdar edilerek daha duyarlı olmaları sağlanabilir. Ödevler konusunda farklı yaklaşımlar ile ilgili öğretmenler bilgilendirilebilir.

KAYNAKLAR

Akpınar, E. ve Ergin, Ö. (2005), “Yapılandırmacı Kuramda Fen Öğretmeninin Rolü” <http://ilkogretim-online.org.tr/vol4say2/v04s02m6.pdf> (Erişim Tarihi: 25.07.2012).

Aladağ, C., Doğu S. (2009), “Fen ve Teknoloji Dersinde Verilen ev ödevlerinin Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirmesi”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 21. Sayfa 15-23.

Albayrak, M. , Yıldız, A. , Berber, K.ve Büyükkasap, E. (2004). “İlköğretimde Ders Dışı Etkinlikler ve Bunlarla İlgili Öğrenci Davranışları Hakkında Velilerin Görüşleri”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt 12, No:1, s.13- 18.

Arat, Ş. (2012). “Ev ödevi yararlı mı, değil mi?” *Hürriyet Gazetesi*. <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/printnews.aspx?DocID=19958467> (Erişim Tarihi: 26.07.2012).

Aydın, F: (2011). “Coğrafya Dersinde Verilen Ev Ödevlerine İlişkin Öğrenci Görüşleri”. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 29 (Ocak 2011/1), s.27-41.

Baş, T., Akturan, U.(2008), *Nitel Araştırma Yöntemleri NVivo 7.0 İle Nitel Veri Analizi*, Ankara:Seçkin Yayıncılık.

Bayrakcı, Ö. (2007) “İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersindeki Araştırma Ödevlerinin (Etkinlik, Performans ve Proje) Öğrencilerin Sosyalleşmesine Katkısı”, *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*.

Belet, Ş. D. ve Girmen, P. (2007) “Türkçe Dersinde Kullanılan Performans Ödevlerinin Etkililiği” 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 5-7 Eylül, Tokat.

Büyükkaragöz, S. ve Çivi, C. (1997), *Genel Öğretim Metotları*, İstanbul: Öz Eğitim Yayınları.

Büyüktokatlı, N. (2009), “İlköğretimde Ev Ödevi Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*.

Cooper, H. (1994). "Homework Research and Policy: A Review of the Literature".

http://www.hisparks.com/MathHelpers/Homework_Research_and_Policy.pdf

(Erişim Tarihi: 21.07.2012)

Cooper, H. (2001). "The battle over homework: Common ground for administrators, teacher, and parents", Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

Cooper, H., Lindsay, J. J., Nye, B., & Greathouse, S. (1998). "Relationships among attitudes about homework, amount of homework assigned and completed, and student achievement", *Journal of Educational Psychology*, 90, 70-83.

Coşkun, E. (2005). "İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğretmen ve Öğrencilerinin Yeni Türkçe Dersi Öğretim Programıyla İlgili Görüşleri Üzerine Nitel Bir Araştırma". *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (KUYEB)*, V (2), 421-476.

Coşkun, E. Gelen, İ. ve Kan, M. K. (2009), "Türkçe Derslerindeki Performans Ödevleri Konusunda Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi" *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt: 6, Sayı: 11, Sayfa: 22-25.

Çetinkaya, A. (1992). "Adana İl Merkez Ortaokullarında Ev Ödevlerine İlişkin Karşılaşılan Sorunlar". Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

Ergün, M. ve Özdaş, A. (1997). "Öğretim İlke ve Yöntemleri", İstanbul: Kaya Matbaacılık.

Ersoy, A., Anagün Ş.S. (2009), "Sınıf Öğretmenlerinin Fen ve Teknoloji Dersi Ödev Sürecine İlişkin Görüşleri", *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 1, Haziran 2009, Sayfa 58-79.

Ev, H. (2010) "Yapılandırmacılık: Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Dersi İçin Tehdit mi Yoksa Fırsat mı?" *Eğitime Bakış Dergisi*, sayı 16 sayfa 21-26.

Fer, S. ve Cırık, İ. (2007). *Yapılandırmacı Öğrenme: Kuramdan Uygulamaya*, İstanbul: Morpa Yayınları.

Güneş, F. (2010) “Eğitimde Yapılandırıcı Yaklaşımla Gelen Yenilikler” *Eğitime Bakış Dergisi*, sayı 16 sayfa 3-9.

Gür, H. (2002). “Ev Ödevi Yapma Stillerinin Akademik Başarıya Etkisi”, Ulusal Fen Bilimleri Ve Matematik Eğitimi Kongresi, 16–18 Eylül 2002 ODTÜ Kültür Ve Kongre Merkezi, Ankara, <http://www.matder.org.tr> (Erişim Tarihi: 25.07.2012)

Gürlevik, G. (2006). “Ortaöğretim Matematik Derslerinde Ev Ödevlerine Yönelik Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri (Ankara İli Çankaya İlçesi Örneği)”. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

Hizmetçi, S. (2007) “İlköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin Ödev Stilleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

İflazoğlu, A. ve Hizmetçi, S. (2006). İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Ev Ödevleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Nitel Bir Çalışma Örneği, *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi*. Ankara 2. 427–433.

Kapıkıran, Ş. ve Kıran, H. (1999) “Ev Ödevinin Öğrencinin Akademik Başarısına Etkisi”, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:5.

Kaplan, B. (2006) “İlköğretim 6. Sınıf ‘Yaşamımızı Yönlendiren Elektrik’ Ünitesindeki Ev Ödevi Verilmesinin Öğrenci Başarısına ve Kavram Öğrenmeye Etkisi”, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Kaya, A. (2007). Eğitim Psikolojisi, Ankara: PegemA Yayınları.

Öcal, S. (2009), “İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Ev Ödevlerine Yönelik Tutumlarının Oluşmasında Ailelerin ve Öğretmenlerin Rolü” Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Özben, (2006) “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Fen Bilgisi Dersindeki Başarılarına Ev Ödevi Çalışmalarının Etkisi”, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Özden, Y. (2011). Öğrenme ve Öğretme. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Şaşan, H. (2002) “Yapılandırmacı Öğrenme” *Yaşadıkça Eğitim*, sayı 74-75, sayfa 49-52.

Şengül, N. (2006). “Aktif Öğretim Yöntemlerini Akan Elektrik Konusunda Öğrencilerin Fen Başarı tutumlarına Etkisi”, Celal Bayar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

Şentürk, C. (2009). "Eğitimde Yeniden Yapılanma ve Yapılandırmacılık." *Eğitişim Dergisi*. Sayı: 23.

Türkoğlu, A., İflazoğlu, A., Karakuş, M. (2007). “İlköğretimde Ödev” İstanbul: Morpa Kültür yayınları.

Tüysüz, C., Karakuyu, Y. ve Tatar, E. (2010). “Fen ve Teknoloji Dersindeki Performans Görevlerine Yönelik Veli Tutumlarının Belirlenmesi”, *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, Cilt: 4, Sayı: 1, Sayfa: 108-122.

Yapıcı, N. (1995). “İlkokullarda öğretmen, öğrenci ve velilerin ev ödevleri konusundaki görüşlerinin belirlenmesi”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınları.

Yılmaz, H. (2010) “Öğretmenim Lütfen Bu kitabı Okur musun?” Konya: Çizgi Kitabevi.

Yuladır, C., ve Doğan, S. (2009), “Fen ve Teknoloji Dersinde Öğrencilerin Ev Ödevi Performansını Arttırmaya Yönelik Bir Eylem Araştırması” Çankaya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Journal of Arts and Sciences, Sayı: 12.

10 Kasım 1976 tarihli ve 15759 sayılı Resmi Gazete, s.10

27 Ağustos 1987 tarihli ve 19557 sayılı Resmi Gazete, s.9

<http://www.egitim.aku.edu.tr/metod02.htm> (Erişim Tarihi: 17.06.2012)

<http://w3.gazi.edu.tr/~burak/U6.pdf> (Erişim Tarihi: 19.06.2012)

<http://talimterbiye.mebnet.net/Genelgeler/odevverme-deg.pdf> (Erişim tarihi: 14.01.2013)

EKLER

Katılımcılara Sorulan Sorular

- 1-Ödev verirken nelere dikkat etmektesiniz?
- 2-Türkçe dersinden ne tür ödevler veriyorsunuz?
- 3-Türkçe dersinde verdiğiniz ödevlerin öğrencilerin akademik başarısına ne kadar katkı sağladığını düşünüyorsunuz?
- 4-Sizce ödevlerde ailenin nasıl bir etkisi olduğunu düşünüyorsunuz?
- 5-Ödevleri kontrol ediyor musunuz?
  - a-Kontrol ediyorsanız nasıl kontrol ediyorsunuz ödev kontrolü için ne kadar vakit ayırıyorsunuz?
  - b-Kontrol edemiyorsanız sebebi nedir?
- 6-Proje ve performans ödevlerinin öğrencinin başarısını artırdığına inanıyor musunuz?
- 7-Proje ve performans ödevlerini öğrencilerin tek başına yaptığına inanıyor musunuz?
- 8-Bir dönemde kaç tane proje ve performans ödevi veriyorsunuz?
- 9- Sizce öğrenci ödevde ne kadar vakit ayırmalıdır?
- 10-Sizce ödev nedir? Nasıl olmalıdır?
- 11-Yapılandırmacı yaklaşım anlayışında ödevler nasıl olmalıdır?
- 12-Ödevlerin Türkçe dersine nasıl bir katkı sağladığını düşünüyorsunuz?
- 13-Ödevlerin öğrencinin Türkçe dersine karşı motivasyonunu artırdığına inanıyor musunuz?
- 14-Ne kadar sıklıkta Türkçe dersinden ödev veriyorsunuz?
- 15-Verdiğiniz ödevlerin yapma süresi ne kadar sürmektedir?
- 16-Verdiğiniz ödevlerin yeni öğrenilen konunun pekişmesine katkı sağladığına inanıyor musunuz?
- 17-Ödev verirken okuttuğunuz sınıf seviyesine göre görüşleriniz nedir?
- 18-Verdiğiniz ödevleri bütün öğrencilerin yapabileceğine inanıyor musunuz?
- 19- Türkçe dersinden verdiğiniz ödevlerin bütün öğrencilere faydalı olduğuna inanıyor musunuz?